

Paternalizam ili autonomija

Ujeku bure na političkoj i javnoj sceni Srbije koju je izazvao Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o javnom informiranju, relativno nezamijećeno je prošla rasprava kako o prijedlogu tako i o amandmanima na Prijedlog zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Ova će se dva prijedloga danas naći pred zastupnicima u republičkoj Skupštini. Za razliku od Zakona o nacionalnim vijećima, za koji ne postoje sumnje da će biti izglasovan, prijedlog »uređivanja medijske sfere« je izazvao žestoka negodovanja i osude kako oporbe, tako i medija i strukovnih udruga. Dok s jedne strane predlagači tvrde kako će se predloženim izmjenama i dopunama »uvesti red« u medije, protivnici tvrde da ovaj zakon predviđenim drakonskim kaznama ima namjeru ugušiti kritičku javnu riječ, a da će visokim novčanim pologom koji se predviđa ugušiti pojedine medije. Ovaj je prijedlog osim pitanja od suštinske važnosti za slobodu medija otvorio i pitanje vladajuće većine, pa se danima kombinira hoće li izmjene proći ili ne, hoće li biti kvoruma i koga će predlagači pridobiti za ovaj prijedlog. Među onima čiji glas može biti presudan nalaze se i zastupnici manjina, naravno oni kojima su ruke »slobodne«. Prema aktualnim kalkulacijama u medijima ipak se očekuje »prolaz« ovoga prijedloga, a sudeći prema izjavama manjinskih zastupnika niti njihovi glasovi nisu upitni.

Nakon njega bi se trebalo odlučivati i o Zakonu o nacionalnim vijećima koji treba konačno urediti pitanja iz područja kulturne autonomije. No, premda je prijedlog zakona vrlo detaljno razradio brojna pitanja izbora i ovlasti nacionalnih vijeća, ostale su i dalje nedoumice u svezi s financijskim jamstvima, a još više u svezi s mogućim kolizijama između odredaba ovoga zakona koje se odnose na nadležnosti nacionalnih vijeća, s drugim zakonima iz sfere obrazovanja, kulture i informiranja. Tako je ostalo otvoreno i pitanje hoće li se odredbe o novčanom pologu od desetine tisuća eura odnositi i na manjinske medije. Prema pojedinim pravnim stručnjacima i zastupnicima, rješenje je u tome da se zakon o nacionalnim vijećima treba tretirati kao zakon iznimka, odnosno podići ga na razinu ustavnog zakona, s kojim bi ostali zakoni koji se tiču pitanja koje pokriva pojam »kulturna autonomija« trebali biti u skladu. U ovome trenutku za to još nema političke volje, a sudeći prema izlaganjima pojedinih zastupnika još uvijek se spram manjina više voli zauzeti paternalistički stav nego li se one žele prihvatiti kao autonomni politički subjekti. Parole o getoizaciji manjina ili pak politizaciji pitanja koja su po svojoj prirodi politička pri tome su neophodni aduti. No, ovoga su puta ti aduti ostali jalovi jer je aktualni ministar za ljudska i manjinska prava argumentirano branio prijedlog zakona uz puno poznavanje manjinske problematike.

J. D.

INTERVJU

Ruža Silađev

DIVANU NIKAD KRAJA.....12, 13

DOPISNICI

Uz najavu Bodrog festa

BURNA POVIJEST BAČKOG MONOŠTORA.....22

Petrovaradin uoči Velikih Tekija

U ZAHVALU SNJEŽNOJ GOSPLI..23

Otvorena Međunarodna dunavska marina u Apatinu

BOŽICA NIKA BDI NAD PLOVILIMA.....25

REPORTAŽA

Priprema za Dužijancu

POČELO NATJECANJE U ARANŽIRANJU IZLOGA.....28-29

ZABAVA

Alka Vuica

NAJTEŽE JE UPOZNATI SAMOGA SEBE.....42

SPORT

Jubilej Croatia Opena

DVA DESETLJEĆA ATP UMAGA..47

SADRŽAJ

AKTUALNO

Kamp tolerancije 09 u Bačkoj Topoli
EGERESI: DUNAVSKA REGIJA JE NAŠA PERSPEKTIVA.....6

Prijedlog zakona o nacionalnim vijećima
MAKSIMUM MOGUĆEG.....7

Počela preregistracija stranaka
SREĐIVANJE STANJA NA POLITIČKOJ SCENI.....7

TEMA

Predstavljena Marketing strategija turizma Vojvodine
NOVI IMIDŽ VOJVOĐANSKOG TURIZMA.....10-11

KAMP TOLERANCIJE 09 U BAČKOJ TOPOLI

Egeresi: Dunavska regija je naša perspektiva

U Bačkoj Topoli je u nedjelju otvoren III. kamp tolerancije mladih, podunavskih gradova i regija, u kojem sudjeluje 170 srednjoškolaca iz podunavskih regija i čitave Europe. Kamp traje do sutra (1. kolovoza) i bavi se temama europskih integracija, perspektivama Dunavske regije, tolerancije, ekologije i svjetske ekonomske krize, praćeno kreativnim radionicama, sportskim sadržajima i koncertima.

U okviru rada kampa, predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi* i koordinator Vijeća dunavskih regija i gradova *Peter Langer*, predstavili su ciljeve, program i projekte u okviru strategije razvoja Dunavske euroregije. »Europska komisija je sredinom lipnja ove godine u Bruxellesu donijela odluku o formiranju Dunavske europske regije 2011. godine i naš zadatak je do

tada izraditi dunavsku strategiju«, rekao je Egeresi, koji je i član ovog Vijeća. On je istaknuo kako je dogovoreno da, u okviru izrade operativnog programa dunavske strategije, AP Vojvodina bude nositelj i realizator programa za mlade i programa tolerancije.

Govoreći o značaju razvoja Dunavske regije, Egeresi je istaknuo kako je Dunav ne samo najznačajnija rijeka srednje Europe, već i rijeka koja stoljećima povezuje mnogobrojne narode, kulture, vjere i tradicije. »I pokraj toga, ovaj po mnogo čemu jedinstven i dinamičan slijev nije dovoljno ni iskorišten niti stimuliran. Sada želimo zajednički otvorenost dunavskih obala i granica pretočiti u programe za učvršćivanje zajedničkog života i izgradnju prijateljskih veza između regija i

gradova. Dunavska regija je naša perspektiva i naša budućnost«, rekao je Egeresi.

Koordinator Vijeća dunavskih regija i gradova *Peter Langer*, koji je i direktor Dunavskog ureda u Ulmu, rekao je kako projekt stvaranja Dunavske euroregije ima sve preduvjete za uspjeh i da će donijeti značajan boljitak za regije i gradove duž Dunava, i njihove građane.

Prvog dana održavanja Kampa tolerancije mladih, podunavskih gradova i regija sa sudionicima je među ostalim razgovarao i župan Istarske županije *Ivan Jakovčić*, a drugoga dana član Poglavarstva Istarske županije zadužen za međunarodnu suradnju i europske integracije *Oriano Otočan*. Otočan je prenio iskustva ove županije u području međuregionalne i međunarodne suradnje naglašavajući kako su Vojvodina i Istra dobar primjer. Otočan je rekao kako je osnovni cilj ove županije u području međuregionalne suradnje konkuriranje za projekte koje financiraju institucije EU, u čemu im umnogome pomaže to što Istarska županija ima svoje predstavništvo u Bruxellesu.

D. B. P.

EGERESI, GALIĆ I BÁNYAI POTPISALI IZJAVU O NAMJERAMA TRIJU REGIJA

Unapređenje prekogranične suradnje

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine *Sándor Egeresi*, župan Vukovarsko-srijemske županije *Božo Galić* i predsjednik Skupštine Županije Bács-Kiskun *Gábor Bányai* potpisali su u subotu 25. srpnja Izjavu o namjerama triju skupština, kojom se preciziraju detalji i stvaraju uvjeti za unapređenje prekogranične suradnje triju regija.

Predsjednik Egeresi istaknuo je kako potpisivanje Izjave o namjerama okrunjuje dosadašnju dobru suradnju triju regija, ali i pridonosi suštinskoj suradnji Republike Mađarske, Republike Hrvatske i Republike Srbije. »Svjedoci smo koliko ujedinjena Europa prepoznaje sve prednosti nestajanja i rušenja zidova, ukidanja granica, koje su u ne tako davnoj prošlosti zaustavile i onemogućile ne samo europski razvoj i perspektivu već i opstanak Europe. Danas ujedinjena Europa pokazuje svu opravdanost svoje integriranosti, europske suradnje, komunikacija, neposrednog povezivanja regija,

lokalnih zajednica, građana, jednom riječju – europskog jedinstva i europskog duha«, rekao je Egeresi nakon potpisivanja.

Kruna dosadašnje suradnje:
Gábor Bányai, Sándor Egeresi i Božo Galić

On je naglasio kako se AP Vojvodina posljednjih godina deklarirala kao regija europskog usmjerenja, za koju je proces regionalne suradnje veoma značajan.

»Ova Izjava ukida granice, otvara putove suradnje i regionalnog razvoja, stvara optimalne uvjete za neposrednu komunikaciju, učin-

naglasio je predsjednik Egeresi.

Prema njegovim riječima, potpisivanjem ove Izjave otvara se mogućnost jačanja suradnje na zajedničkim projektima, zajednički nastup u okviru prekograničnih programa potpore EU, prije svega u IPA predpristupnim fondovima.

Župan Vukovarsko-srijemske županije *Božo Galić* istaknuo je kako je potpisivanje ove Izjave rezultat dosadašnje dobre suradnje i da se njenim potpisivanjem stvaraju uvjeti za boljitak svih triju regija.

»Naše tri regije imaju puno toga zajedničkog: rijeku Dunav, plodnu ravnicu, kvalitetne šume, slična gospodarstva. To je naša prednost i osnova za intenziviranje dosadašnje suradnje, koju bi sada trebalo samo ubrzati. Posao sada prepustamo stručnjacima iz različitih područja koji će pripremiti zajedničke projekte«, rekao je Galić i ocijenio kako tri regije »imaju zajedničku šansu ne samo u fondovima EU, već i kroz zajednički tržišni nastup«.

H. R.

Maksimum mogućeg

Ovoga tjedna, u utorak, završena je rasprava o amandmanima na Prijedlog zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, a po završetku je ministar za ljudska i manjinska prava *Svetozar Čiplić* izrazio nadu da će ovaj zakon u danu za glasovanje, danas 31. srpnja, biti usvojen ne samo prostom već i kvalificiranom većinom. Tijekom rasprave oporbene stranke – Demokratska stranka Srbije, Srpska napredna stranka i Srpska radikalna stranka – izjasnile su se protiv prijedloženog zakona, a Liberalno demokratska partija je usprkos neslaganju s pojedinim odredbama najavila kako će glasovati za donošenje ovoga zakona.

Tijekom rasprave o amandmanima predstavnici oporbe su tvrdili kako se ovim prijedlogom zakona nacionalna vijeća »politiziraju« te da će se pretvoriti u neku vrstu političkih stranaka, odnosno da se ovim prijedlogom zakona ide naruku samo određenim strankama.

Ovlašteni predstavnik Vlade ministar *Svetozar Čiplić*, negirao je tvrdnje oporbe, ali je i dodao

kako nacionalna vijeća u svom radu imaju elemente politike imajući u vidu da su im prenesene neke nadležnosti države, pokrajini-

Petar Kuntić

skih institucija i lokalne samouprave i da su ovlaštena za obavljanje tih prenesenih poslova u području kulturne autonomije manjina.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i republički zastupnik *Petar Kuntić* je

kazao za Hrvatsku riječ da je ovaj prijedlog zakona »maksimum koji se mogao postići u sadašnjem društveno-političkom ozračju u Srbiji. Naime, vidjeli smo da Liberalno demokratska partija nema sluha za manjinske probleme, da stranku G17 plus ova priča ne interesira i da nisu sudjelovali uopće u radu tijekom cijelog dana te vrlo tvrd stav Srpske napredne stranke.

Inače, kao republički zastupnik Kuntić je zajedno s još šest pripadnika manjina iz zastupničke grupe DS-a uložio sedam amandmana koje je Vlada prihvatila i koji su postali sastavni dio prijedloga. Među ostalim, amandman da nacionalna vijeća mogu stjecati i otuđivati pokretnu i nepokretnu imovinu i da na osnovi odluke mjerodavnog tijela mogu biti korisnici sredstava u javnoj svojini, da se potpisi na obrascu za podršku izbornoj listi mogu ovjeriti osim u općinskom sudu i u općinskoj upravi ili mjesnom uredu, da pripadnici policije na dužnosti mogu ući na biračko mjesto samo ako su na biračkom mjestu narušeni red i mir a na poziv predsjednika birač-

kog odbora, te da elektori koje predlaže udruga nacionalne manjine trebaju priložiti rješenje o registraciji organizacije ali i pismenu odluku skupštine te udruge kojom se određuje za elektora.

Prema Kuntićevom mišljenju vrlo su male šanse da će ijedna nacionalna manjina moći napraviti poseban birački popis, te smatra da će se ovi izbori održati do konca ove godine putem elektora. »Dobro bi bilo da se u sljedeće četiri godine naprave posebni birački popisi jer je to prvi uvjet da se argumentirano traže zajamčeni mandati za predstavnike manjina u Skupštini. DSHV bi bio najsretniji kada bismo dobili poseban birački popis jer bi to bila najčistija situacija, dok elektorski izbori ostavljaju dosta toga nepoznatog. Svi imaju iste šanse unutar nacionalno-manjinskog korpusa sudjelovati na izborima i koliko će se uključiti ostale hrvatske institucije ovisi o njihovoj volji i organiziranosti, ali mislim da će doći do raslojavanja manjinskog korpusa na nacionalno-manjinsku i tzv. građansku opciju«, kaže Kuntić.

J. D.

POČELA PREREGISTRACIJA POLITIČKIH STRANAKA

Sređivanje stanja na političkoj sceni

Preregistracija političkih stranaka u Srbiji službeno je počela 23. srpnja. Političkih stranaka upisanih u registar Srbije sada ima 485, dok su ostale upisane još u bivši savezni registar. Prema novom Zakonu o političkim strankama, svatko tko želi da njegova stranka i dalje postoji morat će priložiti dokumentaciju u sljedećih šest mjeseci s 10.000 ovjerenih potpisa, a u slučaju kad je riječ o strankama nacionalnih manjina 1000 ovjerenih potpisa. Političke stranke mogu za preregistraciju iznajmiti ovjervatelje potpisa iz općinskih ili gradskih uprava, a registracija će biti besplatna za ranije registrirane stranke, dok će stranke koje se sada prvi put upisuju u registar morati platiti simboličnih 10.470 dinara za izdavanje rješenja o upisu u registar.

Ukoliko preregistrirane stranke ne osiguraju zastupnike u republičkom i pokrajinskom parlamentu u iduća dva izborna ciklusa, ponovno će morati proći istu proceduru. Vlada tvrdi kako se preregistracijom želi uobličiti politička scena, dok u manje brojnim političkim strankama preregistraciju vide kao pokušaj gušenja višestranačja. Ministarstvu za državnu i lokalnu samoupravu neophodnu dokumentaciju za preregistraciju prva je predala Demokratska stranka.

Dvije političke stranke hrvatske nacionalne manjine, Demokratski

savez Hrvata u Vojvodini i Demokratska zajednica Hrvata počele su 27. srpnja s prikupljanjem potrebnih ovjerenih potpisa za preregistraciju, dok Hrvatsko bunjevačko šokačka stranka još nije počela s prikupljanjem potpisa, jer ova politička stranka čeka ishod ustavne tužbe koju je podnijela glede Zakona o političkim strankama.

Z. S.

HNV U NOVOM VINODOLSKOM ORGANIZIRA LJETOVANJE ZA UČENIKE

Na more ide 124 učenika i 8 odgojitelja

Hrvatsko nacionalno vijeće i ove godine organizira ljetovanje za učelnike hrvatskih odjela. Na ljetovanje u Novi Vinodolski, u razdoblju od 3. do 11. kolovoza, ići će 124 učenika i osam odgojitelja. Troškove boravka osiguralo je Poglavarstvo Grada Zagreba, roditelji plaćaju 700 dinara po djetetu za troškove prijevoza, a ostali dio troškova prijevoza i osiguranja djece snosi HNV. Prema riječima predsjednice Izvršnog odbora HNV-a *Slavice Peić*, odmaralište je dobro opremljeno, a klimatski faktori u Novom Vinodolskom su izuzetno dobri za zdravlje djece. U odmaralištu će za djecu biti pripremljen raznovrstan edukativni program, za što će biti angažirani stručni animatori.

Z. S.

TEŠKA FINACIJSKA KRIZA SVE SE VIŠE ODRAŽAVA NA BOSNU I HERCEGOVINU

BiH pred bankrotom, prijetе socijalni nemiri

Predsjednik Udruge umirovljenih i demobiliziranih pripadnika HVO-a FBiH Ivan Jurčević kaže kako pripadnici braniteljske populacije ne prihvaćaju novi prijedlog zakona o uštedama

Piše: Arijana Beus

Bosnu i Hercegovinu je pogodila teška financijska kriza. Kako bi se vlasti izvukle iz nastale situacije morale su potegnuti za aranžmanom Međunarodnog monetarnog fonda. Međutim, predstavnici MMF-a, da

pokušali provaliti u zgradu Vlade kako bi je zaposjeli do ispunjenja njihovih zahtjeva. Specijalna policija je tada spriječila upad invalida u zgradu Vlade, no bilo je i ozlijeđenih, kao i nekoliko razbijenih stakala na zgradi. Vlasti Federacije

novim zakonom, koji je zamijenio interventni zakon, opet predviđeno njihovo smanjenje za deset posto od početka 2009., a ostalim korisnicima od 1. srpnja.

Savez ratnih vojnih invalida BiH će na izvanrednoj skupštini donijeti konačnu odluku u svezi s uštedama koje predlaže Vlada FBiH, odnosno smanjenjem njihovih naknada.

MASOVNI PROSVJEDI

Interventni zakon koji je usvojila Vlada Federacije kao garanciju MMF-u da će se uštedjeti određeni iznosi podigao je na noge i brojne

bez ikakvih konkretnih pomaka, te su masovni prosvjedi sve realnija opcija. Predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH Edhem Biber, još je jednom ponovio kako se interventnim zakonom krše Zakon o radu i kolektivni ugovori, te kako oni to ni pod kojim okolnostima neće prihvatiti.

»Uvidom u prijedlog rješenja sindikalnih zahtjeva vezanih uz interventni zakon, zaključili smo kako je ovo samo još jedan pokušaj da nam federalna Vlada zamaže oči, te da smanjenje naših naknada progura na mala vrata«, kazao je Biber. On dalje navodi kako je prijedlog zakona dao na uvid struč-

Predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH: Edhem Biber

bi odobrili novac za BiH, postavili su i određene uvjete. BH vlasti su stoga obećale MMF-u da će do kraja godine uštedjeti znatna sredstva i to na najgori mogući način. Smanjit će se izdvajanja za invalide, plaće proračunskih korisnika također će se smanjiti za 10 posto, topli obroci i ostale naknade za još veće iznose.

Problem je nastao kada su ove kategorije stanovništva saznale što se sprema.

BRANITELJI OGORČENI

Udruge invalida su, nakon najave da će im invalidnine biti smanjene za 10 posto, ustale i organizirale prosvjede ispred zgrade Vlade Federacije BiH. Tom je prilikom došlo i do eskalacije nezadovoljstva invalida kada su njihovi članovi

tada su zaustavile realizaciju svojih odluka o smanjenju naknada invalidima, no i dalje se vode rasprave što i kako učiniti.

Predsjednik Udruge umirovljenih i demobiliziranih pripadnika HVO-a FBiH Ivan Jurčević kaže kako pripadnici braniteljske populacije ne prihvaćaju novi prijedlog zakona o uštedama, kojim je predviđeno smanjenje invalidnina i vojnih mirovina za 10 posto retroaktivno od 1. siječnja ove godine.

»Pripadnici braniteljske populacije protive se ovim smanjenjima, kao i proširenju i uvođenju u pravo novih korisnika i traže da kolicijenti budu izjednačeni po činu i dužnosti«, rekao je Jurčević. On je naglasio kako je ratnim vojnim invalidima i vojnim umirovljenicima ranije bilo obećano da neće biti smanjenja naknada, ali da je

Zaduženja kod MMF-a

Nekadašnji visoki dužnosnik OHR-a Matthew Parish smatra kako će uskoro doći do novog zaduženja kod MMF-a. »Novac pozajmljen od MMF-a brzo će se potrošiti, a onda će trebati vraćati dugove. Kad država to ne bude mogla, jedino će rješenje biti novi zajam od MMF-a, a to je će javne financije države prepustiti stranim birokratima na puno desetljeće ili još dulje«, pojasnio je Parish vrlo izgledni scenarij koji čeka BiH.

Mnogi svjetski stručnjaci već godinama upozoravaju kako MMF služi najvećim silama svijeta da steknu kontrolu nad malim zemljama koje su prije nego su ušle u zaduženja kod njih bile neovisne u svemu. Na taj način su te iste zemlje ucijenjene da rade ono što im svjetske sile nalažu. Kako bi se takve crne slutnje mogle ostvariti i u BiH, svjedoče i dosadašnja praksa u BiH, po kojoj se novac ponajviše trošio za preglomaznu administraciju i socijalna davanja. Uzmemo li u obzir kako iduće godine dolaze izbori, jedino što se može očekivati jest nastavak dosadašnje prakse.

sindikate. Tim je zakonom predviđeno smanjenje plaća svim proračunskim korisnicima za 10 posto. No, pregovori federalne Vlade i sindikata o interventnom zakonu još uvijek se nalaze u slijepoj ulici,

njacima, koji su kazali kako postoje neki pomaci, ali da se i dalje kroz prijedlog proteže smanjenje plaća proračunskim korisnicima, što ni pod koju cijenu neće biti prihvaćeno.

U TIJEKU JE NATJEČAJ ZA SREDSTVA IZ PREDPRISTUPNIH FONDOVA EU, PO PROGRAMU HRVATSKA-SRBIJA

Europskim novcem do susjedske suradnje

Poziv ostaje otvoren do 16. listopada, a bit će financirani projekti iz područja ekonomskog razvoja, koji obuhvaća i turistički razvoj, zaštite životnog okoliša, te projekti ljudi-ljudima * Pravo natjecanja imaju isključivo neprofitne organizacije

Za sve potencijalne predlagatelje projekata na natječaj po IPA programu prekogranične suradnje Hrvatska-Srbija, proteklih su dana održani informativni sastanci, na kojima su dane detaljne obavijesti o svemu što je bitno za moguće dobivanje novca iz predpristupnih EU fondova.

U Srijemskoj Mitrovici, Somboru, Subotici, Osijeku i Vukovaru predstavnici Ministarstva financija Republike Srbije, odnosno

ukupna dokumentacija, te formulari i aneksi također su na engleskom jeziku. U ovom prvom pozivu na raspolaganju je ukupno 3,240 milijuna eura, od čega će korisnici s teritorija Srbije povući 1,800 milijuna, a s teritorija Hrvatske 1,440 milijuna eura.

»Bitno je znati kako svaki podnositelj projekta mora imati partnera s druge strane granice«, kaže šef ureda za informacije ovog programa u Srijemskoj Mitrovici

be je 6 mjeseci, a najduže dvije godine. Jedan od partnera je vodeći partner, koji usklađuje radnje s obiju strana granice i odgovara za provođenje projekta s obiju strana granice, dok financijsku odgovornost snosi svaki partner za sebe i za svoje partnere sa svoje strane granice. Iz Srbije i iz Hrvatske mora postojati najmanje po jedan partner u projektu, a može ih biti i neograničeno više.

Prema riječima Darka Cvejića, u natječaju mogu sudjelovati isključivo neprofitne organizacije, primjerice tijela regionalne i lokalne samouprave, trgovačke, poljoprivredne i industrijske komore, institucije za istraživanje i razvoj, institucije zdravstvene zaštite, turističke zajednice, lokalne i regionalne agencije za razvoj, nevladine organizacije udruge i zaklade, poljoprivredne zadruge, sveučilišta, fakulteti, srednje i osnovne škole, muzeji, knjižnice, kazališta, javna komunalna poduzeća i slično.

Program će financirati tri polja: ekonomski razvoj (svaki odobre-

ni projekt u iznosu od 50.000 do 200.000 eura), zaštitu životnog okoliša (50.000 do 200.000), te ljudi-ljudima (30.000 do 50.000 eura). Iz IPA programa svaki će projekt biti doniran u iznosu od 85 posto vrijednosti, dok preostalih 15 posto mora osigurati subjekt natječaja iz svojih sredstava, odnosno na neki drugi način, i to isključivo u novcu. Nakon isteka roka prijavljivanja 16. listopada, proces ocjenjivanja projektnih ideja ići će ubrzano, kaže Mirjana Nožić. Konačni rezultati znat će se do travnja 2010. godine i tada će s onima čiji su projekti prihvaćeni biti potpisani ugovori. Nakon toga bit će im prebačeno 80 posto iznosa donacija, a ostatak će na račune sjesti tijekom provedbe projekta.

Sljedeći poziv za prijavljivanje projekata po programu Hrvatska-Srbija uslijedit će, prema riječima Mirjane Nožić, odmah po okončanju ovog prvog natječaja, dakle tijekom 2010. godine.

Z. Perušić

Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske, koji upravljaju programom, pred ukupno više stotina zainteresiranih predstavnika lokalnih vlasti, udruga i pojedinaca objasnili su svrhu javnog poziva za podnošenje prijedloga projekata, pravila koja važe s tim u svezi, tipove mjera i troškova koji mogu biti financirani, kriterije evaluacije, te dali instrukcije za popunjavanje prijavnog formulara i detaljno pojašnjali proceduru natječaja.

PROGRAMSKA PODRUČJA

Poziv za prijavljivanje projektnih prijedloga, podsjetimo, raspisan je 17. srpnja, a krajnji rok za predavanje svih potrebnih dokumenata je 16. listopada 2009. godine u 16 sati. Niti jedan od prijedloga koji u Zajedničko tehničko tajništvo u Zagrebu stigne nakon tog roka, neće biti razmatran, upozorava načelnica Odjela za programe prekogranične suradnje u Ministarstvu financija Republike Srbije Mirjana Nožić.

Svaki sudionik na natječaju projektni prijedlog mora pisati isključivo na engleskom jeziku, a i sve-

Darko Cvejić. »U Srbiji programsko područje čine Sjevernobački, Zapadnobački, Južnobački i Srijemski okrug, gdje se EU sredstva mogu koristiti u punom iznosu, dok Mačvanski okrug predstavlja pridruženo područje i može koristiti 20 posto alokacije programa. U Hrvatskoj partneri s pravom korištenja punog iznosa donacije mogu biti s područja Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županija, a pridružena područja su Požeško-slavonska i Brodsko-posavska županija, gdje partneri mogu koristiti 20 posto sredstava. Opći cilj programa je poticati prekograničnu suradnju kako bi se poboljšalo regionalno gospodarstvo na, za društvo i životni okoliš održiv način, te istovremeno poboljšali dobrosusjedski odnosi. Također, cilj je izgraditi kapacitete lokalnih, regionalnih i državnih institucija za provođenje EU programa i njihova priprema za buduće EU strukturne fondove.«

PRAVO SUDJELOVANJA

Niti jedan projekt ne može biti započet prije dana potpisivanja ugovora, najkraće trajanje proved-

Kako i gdje predati prijavu

Projekti se predaju osobno ili poštom na adresu: Zajedničko tehničko tajništvo za prekogranični program Hrvatska-Srbija, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, 106 Vlaška, 10000 Zagreb, Hrvatska. Prijava se predaje u papirnom obliku: 1 original i 2 prslike veličine A4, svaki posebno uvezan; elektronički: kompletan aplikacioni obrazac, proračun, logička matrica i popis indikatora u odvojenim folderima. Lista provjere i izjave podnositelja moraju biti zasebno spojene i priložene u posebnoj kuverti unutar paketa.

Prijava će automatski biti odbijena ako je poslana poslije roka, ako je poslana na pogrešnu adresu, ako je poslana faksom ili e-mailom, ako je pisana rukom i ako nije pisana na engleskom jeziku. Kod procjene kvalitete kompletnog projekta ocjenjuje se prihvatljivost aktivnosti, operativni kapacitete podnositelja i partnera, financijski kapaciteti i kvaliteta projekta. Procjenu i odabir projekata obavljaju neovisni evaluatori, krajnju odluku o odobrenju ili odbijanju projekta donosi Zajednički nadzorni odbor, a administrativnu podršku pruža Zajedničko tehničko tajništvo u Zagrebu.

Sve informacije mogu se dobiti i na sljedećim internetskim stranicama: <http://www.mrrsvg.hr>; <http://www.evropa.gov.rs>; <http://www.delscg.ec.europa.eu/code/navigate.php?Id=1>; http://ec.europa.eu/europeaid/work/funding/index_en.htm. Službena web stranica programa je www.croatia-serbia.com. Pitanja se mogu postaviti na e-mail adresu: cbc.hr-ser@mrrsvg.hr i to 21 dan prije zatvaranja natječaja. Rok za objavu odgovora je 11 dana prije zatvaranja natječaja.

PREDSTAVLJENA MARKETING STRATEGIJA TURIZMA POKRAJINE

Novi imidž vojvođanskog turizma

Riječno i kanalsko vodno blago, nautički turizam, toplice, tvrđave, dvorci, kašteli, salaši, lovišta, čarde i aktivnosti specijalnih interesa, neke su atrakcije Vojvodine za budući nastup na međunarodnom turističkom tržištu

organiziranih skupina turista iznosi 29 posto (Srbija 40 posto) i kampera svega 7 posto (Srbija 4 posto).

Autori strategije ističu kako na početku novog razdoblja 2009.-2019. Vojvodina još uvijek važi za destinaciju s prilično nejasnim imidžem. Vojvodina kao turistička destinacija nije brend. Jedan od osnovnih problema vojvođanskog turizma još uvijek je njegova slaba prepoznatljivost i s tim u svezi povezane nejasne asocijacije, koje u potencijalnom turistu budi Vojvodina, odnosno vojvođanska turistička ponuda.

KONKURENTNOST ISPOD PROSJEKA

»S jedne strane imamo ambicije definirati zajednički vojvođanski turistički proizvod, jer smo i u toj domeni ispod onoga kako bi moralo biti, a nakon toga definirati zajedničke korake i akcije za njegovo plasiranje na veoma intenzivnom i veoma zahtjevnom turističkom tržištu ne samo zemlje već i okruženja i čitave Europe«, kaže Pásztor te dodaje kako o ovim pitanjima do studenog očekuje podršku

Vojvodina će 2019. godine biti globalno poznata turistička destinacija, koja će svojim jedinstvenim položajem, bogatom kulturnom baštinom, idiličnom ruralnom atmosferom, slikovitim pejzažima i naglašenom željom stanovnika za druženjem i uživanjem u životu, privlačiti turiste i posjetitelje koji putuju tražeći autentične doživljaje. Vojvodina će se pozicionirati kao destinacija s jakim kulturnim identitetom i vojvođanskim načinom života.

Ovakvo Vojvodinu za deset godina vide izrađivači studije naslovljene Marketing strategija turizma Vojvodine – stručnjaci Sveučilišta Educons iz Srijemske Kamenice. Ovaj istraživačko-razvojni projekt naručilo je Izvršno vijeće AP Vojvodine prošle godine, a nedavno je predstavljen u Vizitorskom centru na obali Ludoškog jezera pokraj Palića.

PRIHOD OD TURIZMA ISPOD SVAKE KRITIKE

Pokrajinski tajnik za gospodarstvo István Pásztor ističe kako su se strategijom željeli definirati zajednički

zadaci i sve ono što je potrebno učiniti da vojvođanski turizam postane ne samo potencijal Vojvodine već i da se iz tog potencijala izvuku određeni benefiti.

»Obično se o turizmu govori kao o veoma perspektivnoj gospodarskoj grani Vojvodine, ali kada pogledamo brojke vidimo kako su te perspektive na veoma niskoj razini iskorištenosti. U odnosu na 2007. godinu ukupan devizni priljev Vojvodine iz područja turizma bio je svega 385 tisuća dolara. Mislim da je to ispod svake kritike. Ovim se dokumentom želi postići politički i opći društveni i stručni konsenzus oko toga što je potrebno uraditi da se taj priljev poboljša u predstojećim godinama«, kaže Pásztor.

Prema podacima Turističke organizacije Vojvodine, u pokrajini je 2008. godine ukupno boravilo više od 330 tisuća turista, od kojih su trećina bili strani gosti, dok je u isto vrijeme ukupno ostvareno oko 880 tisuća noćenja, što je za 6 posto više u odnosu na prethodnu godinu. Najveći promet, promatrano prema broju dolazaka i noćenja, ostvarili su gosti iz Crne Gore i BiH, a

potom slijede Nijemci, Slovenci, Talijani i turisti iz Makedonije. Kao i u Srbiji u cijelosti, tako i u Vojvodini prevladaju individualni turisti, 64 posto (Srbija 40 posto) od ukupnog broja turista. Prisustvo

Riječno i kanalsko vodno blago, nautički turizam, toplice, tvrđave, dvorci, kašteli, salaši, lovišta, čarde i aktivnosti specijalnih interesa, neke su atrakcije Vojvodine

Skupštine Vojvodine a poslije toga i akciju pripremanja provođenja strategije.

U okviru rada na pripremi Strategije razvoja turizma Srbije 2005. godine, na koju se inače oslanja vojvođanska studija, ocjenu konkurentnosti turističkog sektora dali su predstavnici lokalnih interesnih skupina povezanih s turizmom na području Beograda, Niša, Čačka i Vojvodine. Iz ankete se može vidjeti kako je ukupna konkurentnost Srbije ocijenjena nešto malo iznad prosječne ocjene, dok je konkurentnost Vojvodine ocijenjena nešto nižom ocjenom od prosječne. Iznad prosjeka su ocijenjeni prirodna i kulturna baština, gastronomija i ljudski resursi, dok je najnižom ocjenom ocijenjen tzv. riječni turizam, premda za njegov razvoj postoje iznimne komparativne prednosti koje još nisu postale i konkurentne.

Kao jedan od 14 prioriteta projekata iz Programa gospodarskog razvoja Vojvodine je projekt razvoja nautičkog turizma na Dunavu u Vojvodini. Izgradnja nautičke infrastrukture, pristaništa, marina (na naslovnici novina je fotografija nedavno završenog takvog objekta u Apatinu), turističkih atrakcija na Dunavu, treba pridonijeti većem turističkom posjetu Vojvodini, ojačati njeno povezivanje kao regije s dunavskim riječnim turama i pridonijeti turističkoj promidžbi i ekonomskom razvoju šireg okruženja uz objekte nautičkog turizma. Studijom je u 16 podunavskih općina u AP Vojvodini utvrđeno

Kao jedan od 14 prioriteta projekata iz Programa gospodarskog razvoja Vojvodine je projekt razvoja nautičkog turizma na Dunavu u Vojvodini

56 potencijalnih makrolokacija za izgradnju marina. S Dunavom, koji u Vojvodini dobiva punu snagu, s pritokama Savom, Tisom, Tamišem i Nerom, kanalima, gastronomijom, s preko 700 manifestacija godišnje, kulturološkim, sociološkim obilježjima, Vojvodina može diferencirati mnoge turističke proizvode i stvoriti veću vrijednost za posetitelje i turiste.

TURIZAM IZUZETNA ŠANS A VOJVODINE

»Turizam je izuzetna prilika Vojvodine s obzirom na lokalitete koje posjeduje, kako one koji su nedavno otkriveni, tako i već poznate, ali nedovoljno podložene marketing strategiji koja bi popularizirala sva ta mjesta i na temelju kojih bi Vojvodina mogla doći

do značajnih sredstava, ne samo kada je u pitanju domaći turizam nego i međunarodni«, smatra predsjednik vijeća Sveučilišta Educons *Aleksandar Andrejević*.

Na teritoriju Vojvodine registrirana su 424 nepokretna kulturna dobra, evidentirano je više od dvije tisuće arheoloških lokaliteta iz prapovijesti, više od 500 lokaliteta iz razdoblja antike i preko 200 nalazišta iz srednjeg vijeka. Obilježja i jedinstvenost prirodnih i kulturnih resursa pružaju Vojvodini nedvojbeno pozitivna polazišta za turistički razvoj u budućnosti. Riječno i kanalsko vodno blago, nautički turizam, toplice, tvrđave, dvorci, kašteli, salaši, lovišta, čarde i aktivnosti specijalnih interesa, neke su atrakcije Vojvodine za budući nastup na međunarodnom turističkom tržištu.

»Obično se kaže kako su teška vremena za velike pothvate, ali mislim da ovaj pothvat ne iziskuje toliko značajan novac koliko iziskuje postizanje konsenzusa i harmoničnu akciju svih onih koji su akteri u toj priči. Tu prije svega mislim na Izvršno vijeće putem Tajništva za gospodarstvo, Turističku organizaciju Vojvodine, kao i turističke organizacije pojedinih općina i same općine svakako, te poduzeća i poduzetnike koji su u sferi turizma. Praktički njihova zajednička akcija treba dovesti do toga da Vojvodina u boljoj mjeri iskorištava svoje potencijale«, kaže Pásztor te dodaje kako se nada će za projekte u turizmu biti novca.

»Nadam da će biti novca, premda danas to ne izgleda tako. Danas je situacija strahovito problematična jer primjerice ja kao pokrajinski tajnik koji u proračunu za 2009. godinu na raspolaganju imam okvir od 950 milijuna dinara, znači blizu jedne milijarde, nisam uspio potrošiti niti jedan jedini dinar. To je zbog toga što je Vojvodina u snošenju ukupnog tereta proračunskog deficita sabijena na izuzetno nisku razinu i to je strahovito značajan problem. Sigurno imam ambiciju u sferu turizma uložiti dosta sredstava. Razvoj vojvođanskog turizma se ne može zamisliti bez privatnog kapitala, bilo stranog ili domaćeg, ali sigurno je veoma značajna uloga, osobito realizacija velikih pothvata iz master planova vezana za strana financijska sredstva.«

S. Mamužić

Političko raskusurivanje

Na pitanje kakva je perspektiva Palića budući da ga zbog zagađenosti vode turisti napuštaju, István Pásztor kaže:

»Što se tiče Palića ja sam malo ogorčen što je ta dobra ideja vezana za provođenje Master plana postala tema za političko raskusurivanje i tema za ubiranje političkih poena i stjecanje političkih pozicija. Mislim da to generalno nije dobro. Nije dobro da se ta čitava stvar rješava kroz političku majorizaciju i s tog aspekta se nadam da će se naši partneri, koji ipak imaju dovoljno značajnog udjela u upravljanju tim procesom, urazumiti. Što se akcija vezanih uz izradu analize vode tiče, mislim da je sve to kasno jer je trebalo uraditi mnogo ranije. Ali, to je generalni problem Subotice, veoma se sporo povlače potezi za koje je potpuno jasno da ih treba povlačiti.«

RUŽA SILADEV, SPISATELJICA IZ SONTE

Divanu nikad kraja

*Svojim književnim prvim prvim »Divani iz Sonte«, Ruža Siladev postala nadaleko poznata * Velika zaljubljenica u tradiciju sončanskih Šokaca, najviše se »volji divanit«, a kako sama kaže, na ikavici i diše*

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Umirovljenica Ruža Siladev iz Sonte, po obrazovanju ljekarnica, može se reći, danas je najpoznatija Šokica sa prostora zapadnobačkog, šokačkog Podunavlja. Svojim prvim prvim, djelom »Divani iz Sonte«, tiskanim 2007. godine u nakladi NIU »Hrvatska riječ«, svrstala se u sakupljače hrvatske pučke zaoštavštine. Nije se libila iz bogate baštine svojih predaka duboko zahvatiti i čitateljima spretno predložiti na njezin specifičan način obrađene pučke običaje, blagdanska i obiteljska okupljanja, a jednako tako i neke anegdote iz suvremenog života svojih sunarodnjaka. Čak i ti fragmenti, poput pripovijesti koje odišu patinom, bitne su odrednice identiteta Šokaca.

Živi u roditeljskom domu, kojega s velikom ljubavlju uređuje u duhu prošlih, za mnoge zaboravljenih vremena. Otkad zna za sebe bila je ljubiteljica bogate šokačke tradicije, duh predaka duboko je usađen u njoj, pa ipak, na pisanje se odlučila tek u zreloj dobi.

HR: Za ustaljene norme pisati

ste počeli dosta kasno. Kako ste se uopće odlučili na taj korak?

Prijateljica iz djetinjstva, koja danas živi u Subotici, Kata Mandić, rođena Poturica, ili kako je Sončani bolje znaju Šodanova, često bi mi govorila kako ja jako »lipo divanim« i kako je to glazba za njezine uši. Kako smo uglavnom komunicirale telefonski, dugo me je nagovarala da joj napišem koje pismo, ali pismo na našoj sončanskoj šokačkoj ikavici, kako bi tako nešto uvijek mogla imati uz sebe. U vrijeme kad sam radila u Njemačkoj, pismo sam joj i napisala. Nedugo nakon toga nazvala me je i rekla da je pismo predivno. Nastavila me je nagovarati na pisanje. Približavale su se poklade, pa me je nagovarala da pišem o njima, ali, kako je rekla, ne ovako kako mi govorimo, nego onako »kako su se moja i tvoja baka divanile u srcu Valpova, na bunaru, znaš naj bunar na dermu« (Valpovo je kvart u Sonti, op.aut.). U mislima sam se vratila u to doba i počela pisati pripovijest »Prid poklade«, a poslije i »Poklade«. Ubrzo poslije toga nazvala me je

i rekla kako su tekstovi predivni.

HR: Kažu da su vaši »Divani iz Sonte« prva knjiga s bačke strane Dunava objavljena na šokačkom narječju. Koliko je teško pisati šokački?

Šokački pisati jako je teško. Padeži su nam pomalo poremećeni, a šokačko narječje karakterizira oskudan fond riječi. Koliko mi se samo puta učini kako je književni hrvatski čarobna škrinjica, iz koje bih tako rado u danom momentu uzela samo jednu, jedinu riječ, koja bi mi dočarala danu situaciju i ta situacija bi bila puno ljepše opisana. No, ukoliko bih to uradila, narušila bih izvornost šokačkoga divana. Upravo zbog toga su moje rečenice kratke, skućene, mnogima koji ne znaju što je šokačko narječje, pomalo i nerazumljive.

HR: Te su pripovijetke kasnije osvanule i pred čitateljima. Na koji način?

Pripovijetke je vidjela Katina kćer Tanja, koja je završila studij književnosti u Novom Sadu.

Procijenila je kako je u pitanju prikaz dijela šokačke baštine, a kad je prvi put napomenula kako bi to moglo biti objavljeno u Subotičkim novinama, kategorički sam odbila takvu mogućnost. Jednostavno, uplašila sam se sebe same, ali sam ipak nastavila pisati slične pripovijesti. Sve sam više zaranjala u djetinjstvo, prisjećala se pripovijedanja starijih, sve mi se više javljala želja za zapisivanjem sjećanja. Pisala sam, pisala i kad sam prikupila petnaestak tekstova, poslala sam ih Tanji, koja je to prosljedila tadašnjem glavnom i odgovornom uredniku Hrvatske riječi Zvonimiru Perušiću. Uspostavila sam kontakte i s Milovanom Mikovićem, koji me je podržao u daljnjem pisanju. Moji prvi tekstovi objavljeni su u »Klasju nasih ravni« i to mi je dalo dodatne motive, vidjela sam da ne radim uzaludan posao. Obuzela me je nekakva djetinja radost, za mene je bila velika stvar pojaviti se skupa s puno poznatijim imenima nego što je moje.

HR: Osim u »Klasju naših ravni«, gdje su još objavljivani vaši radovi?

Pripovijetke su mi objavljivane u Zvoniku, Hrvatskoj riječi, Danici, a poezija u Glasu Šokadije, u zbornicima Lire naive i Rešetarskih susreta pjesnika dijaspore.

HR: Poznato nam je kako nema baš puno pisanih tragova o prošlosti Šokaca iz Sonte. Na koji ste način dolazili do podataka o tradicijskim vrijednostima koje provijavaju kroz vaše pripovijesti?

O Šokcima iz Sonte nikada i nigdje nisam ništa pročitala. Teme pripovijesti najviše sam crpjela iz vlastitog života, pogotovo iz života svoje šire obitelji. Majka i stari (baka i djed po ocu, op. aut.) puno toga su mi prenijeli, a i otac mi je bio vičan pripovijedanju. Od njega sam doznala puno podataka vezanih uz vrijeme njegovog djetinjstva. Tradicija se, kako sam spoznala, nije mijenjala, sve je to provijavalo i kroz moje djetinjstvo. Još jedna velika pogodnost za mene bila je ta što sam bila uposlena u ljekarni sončanske zdravstvene stanice. Tu je dolazilo puno starijih osoba i jako sam se »voljila s njima pripovijdati«. Oni su opet bili sretni kad bih ih pitala ponešto iz prošlosti, da ne kažem, stari su danas željni razgovora. Vrijednost tih razgovora spoznala sam tek po objavljivanju mojih prvih tekstova u »Klasju«. To me je i motiviralo da intenziviram razgovore s bakama, tetkama, strinama, susjedama, općenito sa starijim osobama, kojih je u mojem okruženju bilo puno.

HR: Aktivna ste članica literarnog odjela sončanske KPZH »Šokadija«. Koji su motivi vaše rada u ovoj instituciji?

Prvi motiv za učlanjenje u »Šokadiju« bio mi je rad na očuvanju bogate baštine sončanskih Šokaca. Brzo sam spoznala kako »Šokadija« ne upražnjava samo pjesmu, svirku i ples, nego nastoji otrgnuti od zaborava sve tradicijske vrijednosti našega sela. Osobito mi je zadovoljstvo rad u literarnom odjelu.

HR: Osim prošlošću protkanih pripovijesti pomalo se okrećete i stihu?

Poput mnogih djevojčica i djevojaka iz moje generacije i ja sam pisala stihove. Stihove o ljubavi i patnji, stihove posvećene simpatijama. No, to je vrijeme strepnji, zaljubljenosti, vrijeme kad je čovjeku drag sav svijet i kad misli da sve može! Ti stihovi nisu bili

nigdje zabilježeni, trajali su dok je srce treperilo. Moje osnovno opredjeljenje ipak je proza.

HR: Unatoč rečenom, zapaženi ste na susretima »Lire naive«, na »Rešetarskim susretima pjesnika dijaspore«, a vaši se stihovi mogu vidjeti i na internetskim stranicama. Možemo li očekivati nove?

Od poezije pomalo prezam, iako je na neki način osjetim u sebi. Često počnem s pisanjem neke pjesme, pa onda odustanem, ne čini mi se dovoljno dobrom. Pokušavam puno osjećaja pretočiti u stihove,

još samo u raju. Kruha je bilo, ali se cijenio. Nije se smjela baciti niti mrvica. Sjećam se djetinjih dana i »masna, posolita i popaprita kruva«. Jeli smo ga svakodnevno. Često bi se dešavalo da istodobno jedemo i igramo se. Ukoliko bi netko ispustio kruh, podigao bi ga, malo otpuhnuo prašinu i nastavio jesti kao da ništa i nije bilo. A u pravilu, kruh bi pao na onu stranu na kojoj je bio namazan. E, pa tko onda ne bi pisao o takvom kruhu? Stari kažu kako nam je djetinjstvo bilo i surovo i gladno, ja sam prepuna samo lijepih sjećanja. Dugo sam bila, kako mi Šokci kažemo, jedinica, brat je rođen puno poslije

no još uvijek s nekom unutarnjom kočnicom.

HR Kroz stihove »Šokadijinih« literata provijavaju »krug, diče radosti, divojačko sigranje« i osobito pobožnost. Otkud to?

Djetinjstvo mojih i starijih generacija bilo je jako sadržajno. Bili smo maštoviti, puni duha, uvijek nam je nedostajalo vremena za igru. Sjećam se, kad bi moji otišli na njivu, ja bih legla u travu, u kamilicu, opijala se mirisima prirode i maštala. Djetinjim rezonima zaključila sam kako je tako lijepo

mene. Kruha i ruha u našoj kući nikada nije nedostajalo. No, rado sam odlazila u kuću kod bake, u kojoj je živjelo trinaestero unučadi. Baka bi samo rekla: »Joj, janje moje, pa i ti mi još ideš? Pa idi kod tvoje majke, tamo ima i sira i kaljmaka, tamo ćeš uživati! A kod bake, lane moje, nema ništa, samo malo moče i malo pošećerit odozgor.« Ali, kod bake je bilo nešto što je za mene vrijedilo puno više od »sira i kaljmaka«, bila je puna kuća dječje radosti. Tamo sam voljela otići zbog društva, zbog velikog broja igara koje su ta djeca znala.

Djevojaštvo mi je već bilo drugačije. Bila sam jedna od rijetkih Sončanki koje su roditelji »dali u škulu«. U tom našem siromaštvu, dalje od osnovne škole išli su samo najbolji učenici. Moramo pisati i o teškoj radu na zemlji, ali i o velikoj ljubavi koju su Šokci oduvijek osjećali za tu svoju zemlju, za svoj paoršag. Moramo pisati i o pobožnostima, jer ne znam tko je bio pobožniji od naših starih. Moramo, jer to sve živi u našim dušama, živi i zrije i kad to osjetimo u sebi, kad osjetimo da je dozrilo, pojavi se želja da to osjete i drugi.

HR: Djetinjstvo i mladost proveli ste okruženi s puno osoba zrelije dobi. Kakva je bila vaša komunikacija s njima?

Uživala sam u svakom trenutku provedenom u divanu s njima. Ne zaboravite, ne samo da pišem i divanim, ja i dišem na ikavici. Svi su oni jednostavno živjeli u meni, žive i danas u mojim sjećanjima. Od tih osoba sam jako, jako puno naučila, od njih sam crpila energiju, diveći se njihovom stilu života, njihovoj nepatvorenoj smirenosti u stilu »valjda Bog tako oće«.

HR: U vašim pripovijestima puno je arhaičnih šokačkih riječi i izraza, lokalizama vezanih isključivo uz Sontu. Kako ste dolazili do njih?

Isključivo razgovorom sa starijim osobama. Kad god bih čula neki stari izraz ili riječ, ono što do tada nisam poznavala, zapisivala bih, a zapisivala bih i značenje. Za mene i moje pisanje jako je bitno to što svi u mojoj obitelji »divanu i divanili su«, tim našim šokačkim, neknjiževnim narječjem hrvatskoga jezika. To je, ustvari, moj pravi, nepatvoreni materinji jezik.

HR: U Sonti postoje mnoge osobe koje znaju izuzetno zanimljivo pripovijedati, ali se libe uzeti pero u ruke. Što biste im poručili?

Čeljadi, pišite! Pisati nije teško, teško je samo početi. Isto je kao i s divanom. Mučiš se, ne znaš kako da počneš, a kad počneš, divanu nikad kraja. Rijetko koji čovjek zna i voli slušati sugovornika, svatko najviše voli divanit. Zato pišite, čitati može svatko.

Put prema dobrom gospodarenju

Najpoznatiji primjer je privatizacija u Velikoj Britaniji tijekom 1980-ih godina, koja je i pokrenula val privatizacije u cijelom svijetu

Prije dvadesetak godina započeo je svjetski proces privatizacije, iniciran u Velikoj Britaniji od strane vlade Margaret Thatcher. Proces je globalan i zahvatio je ne samo bivše socijalističke zemlje, već i razvijene i zemlje u razvoju. Sve vlade se žure riješiti se državnih poduzeća, mada poneke još oklijevaju - ne bi li ih još malo koristile za vlastito bogaćenje. U najširem smislu pod privatizacijom podrazumijevamo prijenos resursa od jednih prema drugim nositeljima vlasništva i upravljanja od kojih se očekuje efikasnija uporaba tih resursa.

Za uspjeh privatizacije neophodno je ostvariti nekoliko važnih preduvjeta: izbor odgovarajućih metoda i efikasnu organizaciju poslova u svezi s njenom implementacijom, stabilno makroekonomsko okruženje, odgovarajuću ekonomsku politiku, transparentan sustav i stabilan sustav propisa i mjera, kojima se reguliraju pravila igre u gospodarstvu.

DVIJE METODE

Najpoznatija i najstarija metoda privatizacije je prodaja državnog poduzeća privatnim osobama. Ta je tehnika korištena i koristi se i dalje u razvijenom dijelu svijeta, kao i u zemljama u razvoju. Najpoznatiji primjer je privatizacija u Velikoj Britaniji tijekom 1980-ih godina, koja je i pokrenula val privatizacije u cijelom svijetu. Dvije su osnovne metode prodaje: prvo - javni upis dionica; drugo - neposredna prodaja najpovoljnijem ponuđaču. Kod prvog država fiksira cijenu dionica i nudi ih na prodaju privatnim osobama ili institucionalnim investitorima. Kod drugog država organizira prikupljanje ponuda na konkurentski način (tenderi) ili neposredno pregovara sa zainteresiranim investitorima.

Ponekad se odstupa od metode prodaje po punoj cijeni, jer vlade, kao britanska svojevremeno, teže širenju dioničarstva i jačanju srednjeg sloja, pa organiziraju javni upis dionica s nižim cijenama od tržišnih, ukoliko ih kupuju građani. Ideja je popustima potaknuti kupce-građane na upis, koji osigurava kapitalne dobitke.

Privatizaciju kroz prodaju su, među zemljama u tranziciji, naj-

dosljednije koristili Njemačka (za istočnonjemačko gospodarstvo), Mađarska i Estonija, u kojima je prevagnulo shvaćanje da se dobro upravljanje privatiziranim poduzećima može ostvariti jedino ukoliko se ona prodaju, a ne i ukoliko se besplatno podijele građanima

Dioničarstvo zaposlenika podrazumijeva znatne popuste na cijenu dionica (ili djelomično besplatnu podjelu) menadžerima i/ili uposlenicima. Ona tako predstavlja kombinaciju prodaje i besplatne podjele, ali s tim da su beneficije podjele ograničene na uposlenike u danom

Začetnica privatizacije: Margaret Thatcher

ili djelomice besplatno uposlenicima. Uspješni primjeri Mađarske i Estonije pokazali su kako se prodaja državnog kapitala može izvesti na najbolji način, ukoliko postoji dovoljna politička volja i ukoliko se proces privatizacije dobro organizira.

Prodaja (kapitala) poduzeća dominantnom vlasniku pokazala se superiornom sa stajališta ekonomske efikasnosti. Ona obično donosi dobro upravljanje, što znači rekapitalizaciju poduzeća, proširenje poslova, reorganizaciju, jačanje discipline, više poduzetništva. Osobito je povoljno ukoliko je ozbiljan strani investitor postao dominantan vlasnik, zbog pouzdanosti, većih financijskih kapaciteta, mogućnosti orijentacije na vanjsko tržište i slično. Model prodaje još donosi prihod državnoj blagajni, što je vrlina sama po sebi.

poduzeću. Odgođeno plaćanje je uobičajeno, kako bi bio svladan problem nedovoljne kupovne snage uposlenika.

Ovaj model privatizacije bio je popularan na području bivše Jugoslavije, kao politički najbezbolniji način prelaska iz samoupravnog u privatno gospodarstvo. Najbezbolniji zato što dioničarstvo uposlenika najmanje mijenja tip kontrole nad poduzećem - ono ostaje u rukama uposlenika, do većeg prometa i koncentracije dionica. Stoga su joj pribjegle Slovenija, Hrvatska, Srbija i Makedonija.

VRIJEME ANTE MARKOVIĆA

Kada govorimo o prostorima bivše Jugoslavije, prvi val privatizacije pokrenula je savezna vlada Ante Markovića 1989. godine, s korekcijom 1990. godine. Metoda pri-

vatizacije bila je dokapitalizacija, s popustima na račun društvenog kapitala, a uz uvjerenje da će i takva djelomična privatizacija dovesti do povećanja efikasnosti upravljanja. Privatizacija je bila neobvezna, ali je poticaj dobila u odredbi da se rast zarada uposlenika može isplaćivati samo u dionicama. Tijekom reformske 1990. godine privatizacija je uzela maha (1200 poduzeća je prešlo u status mješovitih), djelomice i zbog tehničkih slabosti operacionalizacije modela i mogućnosti manipulacija.

Od drugih zemalja, Poljska je, polazeći od socijalističkog tržišnog gospodarstva, također jednim dijelom koristila dioničarstvo uposlenika. Rusija je krenula od sasvim drugog modela privatizacije, ali je zbog tehničkih rješenja završila u znatnoj mjeri s dioničarstvom uposlenika, pri čemu je menadžerski sloj uspio u mnogim poduzećima postati dominantnim vlasnikom. I Rumunjska i Slovačka su djelomično pribjegle ovom modelu.

Dioničarstvo uposlenika može biti izvedeno relativno brzo, uz postavljanje roka do koga privatizacija poduzeća mora biti pokrenuta (kao u Hrvatskoj), znatne popuste u cijeni dionica i odgođeno plaćanje. A može i, kako pokazuje iskustvo Srbije, biti vrlo spora metoda privatizacije.

Osnovna vrlina dioničarstva uposlenika je politička - to je minimizacija otpora radnika i menadžera u tvrtkama koje se privatiziraju, a posebice u poduzećima koja su su funkcionirala u samoupravnom sustavu (bivša SFRJ i, donekle, Poljska) ili u kojima su menadžeri imali jake pozicije (Rusija). Njihovi otpori bi, možda, mogli blokirati privatizaciju, kao što ih ovaj model privatizacije privlači vladi koja ih provodi.

Postoje i mišljenja među zastupnicima samoupravljanja i »škole ekonomike participacije« da dioničarstvo uposlenika donosi poticaje dobrom upravljanju, jer uposlenici, kao vlasnici, imaju više motiva nego prije dobro raditi i bolje nadzirati menadžment.

Igor Beker

U idućem broju: Privatizacija u Srijemskom okrugu

NASELJA BAČKE U POVIJESTI (2.)

Tavankut

Piše: mr. Zsombor Szabó

U blizini Tavankuta nalazi se još nekoliko naselja sa sličnim sufiksom. To su Vaškut i Meljkut, a u srednjovjekovnim spisima i Budakut. Budući da *kut* na mađarskom jeziku znači bunar, s punim pravom možemo pretpostaviti da su se stanovnici ovih naselja, koji leže na sastavu pijeska i crnice, za život neophodnom vodom snabdijevali iz bunara, s obzirom da nije bilo izvorske vode a povremeni vodotoci nisu bili pogodni za vodosnabdijevanje.

Na ovim prostorima nalazila su se i veća naselja Sarmata, koji su bili vrlo vješti u kopanju bunara. Tako i na širem teritoriju Tavankuta imamo bogata sarmatska nalazišta, što znači da povijest naseljavanja ovog kraja seže unazad do II.-III. stoljeća naše ere.

PISANI TRAGOVI O TAVANKUTU

U srednjovjekovnim dokumentima ime naselja pojavljuje se relativno kasno, tek 1435. godine pod imenom *Tovankut* (*Towankwth*). Jedna darovnica datirana četiri godine kasnije iz 1439. naselje spominje zasad jedini put, kao grad (*oppidum*). U kasnijim dokumentima je selo koje pripada vlastelinskom posjedu Subotice. Na karti pisara *Lazara*, tajnika nadbiskupa *Tamasa Bakóczya*, izdanoj 1528. godine, naselje je ubilježeno pod imenom *Torankut* i obilježeno je sličnim znakom, crkvicom kao Subotica (*Zabatka*).

OSTACI SREDNJOVJEKOVNE CRKVE

Pokraj puta između Donjeg i Gornjeg Tavankuta, između dva kraka vodotoka Krivaje, nalazi se uzvišenje nalik na otok. Tu se nalazi križ koji narod zove Vermešov križ, ali upotrebljava se i ime Šor Sveta Ana. Na ovom brežuljku, nakon malog probnog iskopavanja, prva ozbiljnija arheološka istraživanja rađena su 1967. godine, a u manjem obujmu su nastavljena u jesen 1978. godine. Sve u svemu otkopana je samo trećina

Obnovljeni Vermešov križ

lokaliteta, ali i ova oskudna istraživanja dala su iznimne rezultate. Otkriveni su ostatci jedne crkve i groblja. Groblje je bilo u uporabi

od XI. do XV. stoljeća što ukazuje kako je naselje mnogo starije nego što bismo po pisanim dokumentima pretpostavljali, ali i to da

U nekoliko nastavaka upoznat ćemo čitatelje s poznatim i novootkrivenim arheološkim lokacijama u okolici Subotice i Sombora, koji nam otkrivaju dio srednjovjekovne prošlosti ovih gradova i naselja. Ovi »tragovi prošlosti« današnjim stanovnicima govore o prošlosti njihovih mjesta a mogu nam pomoći i u pronalaženju odgovora na pitanja o tome koji su mogući pravci razvoja ovih prostora.

Dio gotičkog prozora

Lokacija srednjovjekovne crkve u šljiviku

je tatarska najezda, koja je opustošila polovicu Bačke, mimoišla Tavankut. Značajni su ostaci temelja crkve, čiji su zidovi bili 90-100 cm široki, i utvrđena su dva razdoblja gradnje. Prva crkva je podignuta vjerojatno već u XI.-XII. stoljeću, da bi kasnije, u XIV. stoljeću, bila povećana i proširena. Na ovo ukazuje ostatak kamenog prozora iz gotičkog razdoblja. Zidovi crkve su bili oslikani freskama s floralnim motivima, čiji su ostaci nađeni u ruševinama. Na osnovi ovih oskudnih tragova možemo pretpostaviti kako je naselje bilo bogato jer su stanovnici bili toliko imućni da su mogli izgraditi novu, freskama ukrašenu crkvu u gotskom stilu, s kamenim elementima, stupovima, prozorima itd. Na zapadnoj strani crkve nalazio se masivni toranj, čiji su temelji ostali samo u tragovima. Na kontinuitet naselja, a time ujedno i groblja, ukazuje to da je pokraj 115 otkopanih grobova nađena i jedna kosturnica, *ossarium*. Naime, u jednoj je raki nađeno uredno složeno blizu stotinu lobanja. U srednjem vijeku bilo je obvezno da se mrtvi pokopaju u krugu groblja oko crkve. Ova su groblja bila ograničene veličine, omeđena zidom ili jarcom i ovaj se prostor smatrao svetim. Prestupnici, grješnici kao npr. samoubojice pokapani su izvan ovog svetog kruga. Vremenom su se neka groblja »napunila« i u tim su slučajevima mrtve ekshumirali, a najčešće samo lubanje pokopali u zajednički osarij, i na taj način su stvorili prostor za nove pokojnike, kako bi svi mogli počivati u svetom zemlji.

Pokojni subotički arheolog *Laszlo Szekeres* je na temelju vidljivih ostataka u oranici, pretpostavio da se srednjovjekovno naselje Tavankut prostiralo u dužini od 1500 metara paralelno s tokom Krivaje prema željezničkoj postaji Skenderovo. Nažalost, dalje nisu rađena sustavna arheološka iskopavanja, makar samo cijele lokacije Sveta Ana. Stanovnici i nadalje koriste ostatke crkve kao svojevrsni »majdan opeke« što je dvostruka šteta, jer da je crkva otkopana u cijelosti sigurno bismo dobili odgovor na pitanje je li Tavankut u XV. stoljeću bio grad ili ne, a očuvani i konzervirani ostaci bili bi svakako lokalna turistička atrakcija, a možda i meta nekog hodočašćenja iz okolnih naselja.

U sljedećem broju: Šebešić

Početak u aranžiranju

KUD »Bunjevka«, Subotica - »Bože pomози nam«

Učast proslave Dužijance, a u zahvalu Bogu, posljednjih desetak godina organizira se natjecanje u aranžiranju izloga. Svi izlozi koji su uređeni za ovu manifestaciju moraju imati poruku koja asocira na Dužijancu, na proslavu žetvenih svečanosti i tradiciju. Glavna poruka svih izloga i sveukupne Dužijance je zahvala Bogu za kruh svagdašnji.

Organizatorica ovoga natjecanja, *Nedeljka Šarčević*, objašnjava kako svaki natjecatelj ima slobodu u odabiru sredstava i teme koju će obraditi.

»Svakako sve mora biti vezano uz Dužijancu, te se u izlogu trebaju naći kruh, klas ili vlača žita, dok je ostalo na samom aranžeru«, kaže *Nedeljka Šarčević*. »Organizatori ove manifestacije, kod odabira prodavaonica naišli su na ljude koji su razumjeli potrebu i ustupili izloge. Ove godine je ukrašeno 13 izloga u gradu, a najljepše izloge će odabrati tročlani žiri, kojeg čine predsjednik *Alojzije Stantić*, te *Đurđica Orčić* i *Marija Vojnić*. Po riječima *Alojzija Stantića*, aranžiranje je započelo sasvim spontano, ljudi su osjetili potrebu ukrašiti grad. »Prije desetak godina odlučili smo napraviti natjecanje i ljude potaknuti na uređenje izloga, no i prijašnjih godina ljudi su sami od sebe počeli ukrašavati izloge. Slobodnu temu, koja je prepuštena samim aranžerima, mogu činiti i razne rukotvorine, kao što su slike od slame, šling, nošnja, kao i neki drugi predmeti koji su vezani uz običaje i tradiciju. Izlozi trebaju imati etnološku i povijesnu vrijednost, a ocjenjuje se i umjetnički izražaj«, kaže *Alojzije Stantić*.

Žiri će ocijeniti radove aranžera izloga i odabrati prva tri mjesta, a njihova ćemo imena objaviti u sljedećem broju Hrvatske riječi.

Ivana Dulić, Subotica - »Krum naš«

Ž. V.

»Vridne ruke«, Mala Bosna - »Plodovi suradnje stvoritelja i stvorenja«

Dejan Kovač, Subotica

o natjecanje žiranju izloga

Ana Petrov, Subotica - »Put do kruva«

KUD »Aleksandrovo«, Subotica - »Risar«

SUDIONICI NATJECANJA U ARANŽIRANJU IZLOGA ZA »DUŽIJANCU 2009« SU:

Ivanka Jaramazović, Subotica - »Risarski radovi«, Ivana Dulić, Subotica - »Kruva naš«, »LUSA«, Subotica - »Od žita do svile«, »Vridne ruke«, Mala Bosna - »Plodovi suradnje stvoritelja i stvorenja«, Dejan Kovač, Subotica - »Bandašicino kolo«, KUD »Bunjevka«, Subotica - »Bože pomози nam«, Mira Dobrilović, Subotica - »Snaga svakidašnjeg života«, Ana Petrov, Subotica - »Put do kruva«, Nikola Čakić, Palić - »I Dužijanca didine unuke«, KUD »Aleksandrovo«, Subotica - »Risar«, Ksenija Mihajlović, Subotica - »Lakumići i pletenica s Dužijance«, Karlo Blesić, Subotica - »Unikatne papuče«

- »Bandašicino kolo«

Ivanka Jaramazović, Subotica - »Risarski radovi«

SRBIJA PRED EKOLOŠKIM IZAZOVOM

Hod po posljedicama skuplji od rješenja

*Pravi izazov bio bi riješiti problem jezera Palić. Posljedice zagađenja prirode, pa i samog jezera tek ćemo osjetiti **
Jedan od glavnih problema je upravljanje otpadom i kako ga riješiti.

»Srbija pred ekološkim izazovom« naziv je okruglog stola koji je održan na Paliću. Ovo je druga godina zaredom da se u okviru Palićkog filmskog festivala, organizira okrugli stol na temu ekologije. U raspravi su sudjelovali naši eminentni sociolozi, filozofi, politolozi, pravnici, ekolozi i drugi zainteresirani sugovornici. Cilj okruglog stola je stvaranje ekološke odgovornosti i etike u Srbiji. Stručnjaci su razgovarali o tome kako više uključiti građane u rješavanje ekoloških problema u zemlji. »Pravi izazov bio bi riješiti problem jezera Palić. Upravo je tu i 'problem'. Kada se kaže ekološki

izazov, ne misli se na problem, nego na njegovo rješenje. Tu je pravi primjer jezero Palić. O njemu se i danas govori kao o problemu, umjesto da se traže rešenja«, objašnjava prof. dr. *Jordan Aleksić* s fakulteta »Futura«.

PALIĆ – EKOLOŠKI IZAZOV

Situacija s jezerom Palić je odraz nebrige mjerodavnih, ali i građana, o jezeru. Palić je jedna od glavnih turističkih destinacija Vojvodine, ali se ove godine ne može pohvaliti da je u vrijeme filmskog festivala tražen krevet više. Kupanje u jezeru Palić i dalje se ne preporučuje, jer voda sadrži bakterije

fekalnog porijekla. Mnogi političari, sociolozi i biolozi smatraju kako je rezultat ovakvog stanja jezera što o njemu nadležni nisu vodili računa u posljednja tri desetljeća. »Posljedice zagađenja prirode, pa i samog jezera tek ćemo osjetiti.

Nas će hod po posljedicama stajati mnogo više, nego samo rješenje problema. Ako uzmemo za primjer jezero Palić, njegovo stanje je rezultat dugogodišnje nebrige o njemu«, kaže prof. dr. *Boško Kovačević* s fakulteta »Singidunum«. »Realizacija ideje 'Master plana' na Paliću brže bi bila riješena da se u nje uplela politika«, rekao je pokrajinski tajnik za gospodarstvo *István Pásztor*. »Realizacija

'Master plana' je postala političko pitanje, što nije dobro«, ističe *Pásztor*. Ministarstvo zaštite životnog okoliša i prostornog planiranja odobrilo je 7 milijuna dinara za posao izmuljavanja jezera, a da bi tehnička dokumentacija bila kompletirana potrebno je dodatnih 7,5 milijuna dinara.

UPRAVLJANJE OTPADOM

Jedan od glavnih problema je upravljanje otpadom i kako ga riješiti. Ministarstvo životnog okoliša i prostornog planiranja je donijelo niz zakona koji se odnose na upravljanje otpadom, koji bi uskoro trebalo primjenjivati i u praksi, jer nedostaju podzakonski akti. U buduću bi trebalo da građani više vode računa o zaštiti životnog okoliša i uključe se u rješavanje ekoloških problema.

»Smatram da se građani trebaju educirati kako postupati s otpadom, a i mi ćemo uraditi svoj dio posla. Da bismo bili dio Europske Unije trebali bismo 30 posto svih zakona prilagoditi životnom okolišu. Akcija »Očistimo Srbiju« za sada daje dobre rezultate. Srbija je mnogo čistija nego na početku akcije i u proteklih šest mjeseci u 50 općina i gradova naše zemlje riješeni su problemi i to ne samo čišćenjem divljih deponija, nego je zaposleno i 5000 ljudi kroz program javnih radova«, objašnjava državni tajnik Ministarstva životnog okoliša i prostornog planiranja *Miladin Avramov*.

S. Iršević

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

SLJEDEĆE GODINE SUBOTICA ĆE IMATI KOMUNALNU POLICIJU

Uvođenje više reda u gradu

Komunalni policajci će imati odore, pendreke, lisičine, ali neće imati oružje. Imat će ovlast prekršitelje odmah odvesti mjerodavnom tijelu, mogu ih privesti, izricati odmah mandatne kazne, u slučaju primjerice nelegalne gradnje mogu odmah zaustaviti gradnju, mogu pokrenuti kazneni postupak, dakle imat će mnogo veće zakonske ovlasti nego što ih ima komunalna inspekcija, kaže Suzana Dulić

Skupština Srbije je početkom srpnja usvojila Zakon o komunalnoj policiji prema kojemu se ova nova služba uvodi u sve gradove Srbije a bit će mjerodavna za komunalni red, zaštitu životnog okoliša, ljudi i dobara. Poslovi komunalne policije su održavanje reda u područjima opskrbe vodom, odvođenja otpadnih i atmosferskih voda, javne čistoće, prijevoza i odlaganja komunalnog i drugog otpada, lokalnih cesta i ulica, prometnih oznaka i signalizacije, parkiranja, prijevoza putnika u gradskom i prigradskom prometu, auto-taksi prijevoza, postavljanja privremenih poslovnih objekata, protupožarne zaštite, zaštite od buke u životnoj sredini, kontrole radnog vremena, održavanja komunalnih objekata, tržnica, grobalja, parkova, zelenih i drugih javnih površina, javne rasvjete, stambenih i drugih objekata.

INTERVENTNE JEDINICE

»Komunalna policija je na neki način prijelaz između policije i komunalne inspekcije, jer djeluje kao inspekcija ali ima mnoge policijske ovlasti. Komunalni policajci će imati odore, pendreke, lisičine, ali neće imati oružje. Imat će ovlast prekršitelje odmah odvesti mjerodavnom tijelu, mogu ih privesti, izricati odmah mandatne kazne, u

slučaju primjerice nelegalne gradnje mogu odmah zaustaviti gradnju, mogu pokrenuti kazneni postupak, dakle imat će mnogo veće zakonske ovlasti nego što ih ima komunalna inspekcija«, kaže članica Gradskog vijeća zadužena za komunalno područje *Suzana Dulić*.

Prijedlog Ministarstva uprave i lokalne samouprave, koji su inicijatori donošenja Zakona o komunalnoj policiji, jest da se ona osnuje u okviru gradske uprave, te da čvrsto surađuje s inspeksijskim tijelima gradske uprave kao i s policijom. Broj komunalnih policajaca određu-

je grad, a prema zakonu na svakih pet tisuća stanovnika može biti jedan komunalni policajac. Komunalna policija također sudjeluje u spasičkim akcijama u slučaju opasnosti izazvanih elementarnim nepogodama, požarima, itd.

»To bi bile vrlo intervencije jedinice, predviđeno je da oni budu prvi i odmah reagiraju. Za sada to jako dobro zvuči i moglo bi riješiti niz problema na koje se građani žale poput, recimo, buke u kafićima, razne vandalizme, narušavanje ponašanja u prometu, održavanje čistoće na ulicama, istovarivanje šteta

Suzana Dulić

na nedopuštenim mjestima, itd. Za sada mi nemamo mogućnost rješavanja takvih problema, jer su postupci dugotrajni, kazne male itd. U tom smislu bi se to riješilo, jer će komunalni policajci moći odmah naplatiti kazne. To je jako bitno, jer ako čujete na televiziji kako je kažnjeno petero ljudi koji su bacali papir na ulici, onda to ima jako veliki psihološki efekt da se zaustavi tako nešto. Također je to važno kod nelegalne gradnje, jer će komunalna policija odmah zaustaviti radove, nema čekanja na postupak, sud, pa se sve to onda zna odvući godinama. Sugrađani bi imali dojam kako se stvari brzo rješavaju i to je jako bitno«, kaže Suzana Dulić.

POZITIVNA ISKUSTVA

Za ometanje ili sprječavanje komunalnog policajca u obavljanju poslova, propisana je novčana kazna od 10.000 do 50.000 dinara. Primjena zakona početak će za šest mjeseci, plan obuke pripremaju Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo uprave i lokalne samouprave, tako bi svaki komunalni policajac trebao proći niz psihofizičkih testova, a redovito ispitivanje sposobnosti predviđeno je i kroz ostale godine službe.

»Većina zemalja ima ovakvu komunalnu policiju koja se pokazala jako dobrom, na primjer u Italiji je vrlo intenzivno zaživjela. Zakon je napravljen prema iskustvima drugih država i prilagođen našim uvjetima. On je prilično brzo donesen, što je neobičajeno u tom smislu. U gradskoj upravi još nismo poduzeli konkretne korake, razmišljali smo svakako o organizaciji službe, ali još od Ministarstva uprave nismo dobili nikakvu obavijest jer na njima je da pokrenu osnivanje, daju upute, pokrenu organiziranje nekih seminara, edukacija. Donošenje zakona je tek prvi korak, realno gledajući teško će se to ostvariti za šest mjeseci, ali tijekom sljedeće godine sigurno već hoće.

Komunalna policija će se financirati iz lokalnog proračuna, pa i sredstva za tu namjenu treba planirati u sljedećoj godini«, kaže Suzana Dulić.

S. Mamužić

Zvuci tambure u Italiji i Sloveniji

Protekli tjedan, članovi Subotičkog tamburaškog orkestra boravili su u Italiji i Sloveniji, gdje su održali tri koncerta. Dobar glas i iznimni nastupi prate ovaj orkestar gdje god se pojavi, a tako je bilo i u Italiji, gdje su publiku oduševili mogućnostima tambure kao instrumenta.

»U Italiju smo sasvim slučajno došli, ljudi su čuli kako zvuči naš orkestar i pozvali nas da održimo koncert u njihovom mjestu, te smo 23. srpnja imali cjelovečernji koncert u mjestu Pavia, u vrtu grofovskog zamka. Na tom je koncertu nazočan bio i veleposlanik Republike Srbije u Italiji«, kaže umjetnički voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra *Stipan Jaramazović*.

Još jedan cjelovečernji koncert, pod dirigentskom palicom *Zorana*

Mulića, tamburaši su imali 24. srpnja u susjednoj Sloveniji, u Murskoj Soboti, kao i 25. srpnja kada su nastupili na proslavi 85. obljetnice postojanja tamburaškog orkestra pri KUD »Beltinci« u Beltincima. Na ovoj sveča-

nosti nazočili su i predsjednik Republike Slovenije *Danilo Türk*, kao i oko 3000 posjetitelja.

Ovom je prigodom Subotički tamburaški orkestar iz svog bogatog repertoara izveo raznovrstan program, te su se na repertoaru

našli klasici, evergrin melodije, narodni instrumentali kao i poneka pjesma. Kao vokalna solistica s orkestrom je nastupila *Antonija Piuković*.

Iako je vrijeme odmora, tamburaši i dalje imaju probe tri puta tjedno i pripremaju se za sve nastupe koji ih očekuju u skorijoj budućnosti. Da nema odmora govore i podaci da je orkestar samo tri dana nakon povratka iz Slovenije otputovao za Crnu Goru, u Bijelo Polje, gdje su također nastupili na Festivalu tamburaških orkestara, te je s njima ovoga puta nastupio prvak novosadske opere *Saša Petrović*. Po riječima *Stipana Jaramazovića*, orkestar se priprema za jesen, kada ih očekuje i koncert u Subotici.

Ž. V.

Ženski frizer za umirovljenice

Općinska udruga umirovljenika obavlja štava svoje članove i simpatizere da će 3. kolovoza započeti rad ženski frizer i to u sklopu obrtničkog uslužnog servisa koji se nalazi u dvorišnom dijelu poslovne zgrade Udruge, u Save Šumanovića broj 2. Usluge će se pružati od 8 do 14 sati, i to po vrlo povoljnim cijenama. Ostale obrtničke usluge će se postupno uvoditi tijekom predstojećih mjeseci, a odnose se na usluge masera, pedikira i muškog frizera. Uvjet za njihovo korištenje je plaćena članarina za ovu godinu. Za prvih pet žena usluga friziranja bit će besplatna.

Temeljem članka 14. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09), Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica, Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta »ATB SEVER« A. D, Subotica, Magnetna polja br.6.podnio Zahtjev za odlučivanjem o obimu i sadržaju studije utjecaja na okoliš za projekt »Rekonstrukcija postojeće farbare - lakirnice«, na katastarskoj čestici br. 14556/1, k.o. Novi Grad, na području općine Subotica.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz Zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće - ured 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati, u razdoblju od 31. 7. 2009. do 15. 8. 2009. godine.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

Održana dražbena prodaja objekata »Agrokombinata«

Prodani silos, farma i objekti kooperacije

Unatoč prosvjedima malih dioničara »Agrokombinata«, te njihovim zahtjevima da se dražbena prodaja poduzeća odgodi, u ponedjeljak 27. srpnja u subotičkom Trgovinskom sudu održana je dražba na kojoj je novi vlasnik silosa u Novom Žedniku postala novosadska tvrtka »Victoria Group«, vlasnik farme svinja je Željko Radanović, inače i vlasnik »Ravnice«, a »Fornetti« iz Subotice kupio je objekte kooperacije u Starom Žedniku.

»Victoria Group« je silos u Novom Žedniku kupio za 145 milijuna dinara, tj. 1,35 milijuna eura, što je za desetak milijuna više od početne cijene. Radanović je farmu svinja na Mikićevu kupio po početnoj cijeni od 93,45 milijuna dinara, dok je »Fornetti« iz Subotice kupio objekte kooperacije u Starom Žedniku za 3,1 milijun dinara.

Na dražbi je bila predviđena prodaja ukupno jedanaest objekata »Agrokombinata«, ali za upravu, farmu svinja i krava na Bikovu, »Povrtlar« u Malom Bajmoku, silos u Starom Žedniku i drugo, nije bilo zainteresiranih kupaca.

S. M.

Obilježavanje godišnjice pogibije alpinista Drena Mandića

Planinarski klub »Spartak« Subotica obilježit će u subotu, 1. kolovoza, godišnjicu smrti alpinista Drena Mandića. Planiran je odlazak na misu u župi Male gospe na Karađorđevoj cesti u 8 sati, potom u 9 polaganje vijenca na mjestu izgradnje spomenika Drenu u Dudovoj šumi, te u 10 sati otvorenje izložbe fotografija Drena Mandića u predvorju Gradske kuće. U 18 sati u Velikom parku na Paliću bit će održana utrka u organizaciji ARK »Tron-Palić«.

Gradski natječaj za medije

Gradsko povjerenstvo za dodjelu sredstva u području javnog informiranja raspisalo je natječaj za dodjelu sredstava u području javnog informiranja u 2009. godini. Sredstva se dodjeljuju za područje javnog informiranja na jezicima koji se koriste na teritoriju Grada Subotice, i to dva milijuna dinara za tisak i 2,95 milijuna dinara za televizijske programe koji se emitiraju putem KDS mreže. Korisnici sredstava mogu biti ustanove, gospodarska društva, fondovi, fundacije, udruge i ostale organizacije iz područja javnog informiranja na jezicima koji se koriste na teritoriju Grada, a imaju sjedište ili organizacijsku jedinicu na teritoriju Grada Subotice. Rok za predaju dokumentacije je 3. kolovoza.

Zahtjev Asocijacije poljoprivrednika Vojvodine u svezi s otkupom pšenice

Država mora pomoći

Asocijacija poljoprivrednika Vojvodine zahtijeva da Robne rezerve otkupe još 200.000 tona ovogodišnjeg roda pšenice po cijeni od 15 dinara plus PDV, te da Vlada Republike Srbije izdvoji neophodna sredstva kako bi Ministarstvo poljoprivrede moglo intervenirati pri stabilizaciji tržišta u proizvodnji žitarica, voća, povrća, mlijeka i mesa. Ova su dva zahtjeva predstavnici Asocijacije poljoprivrednika Vojvodine, čija je članica i Udruga poljoprivrednika Subotice, iznijeli ministru poljoprivrede Saši Draginu, na sastanku koji su s njim imali prošloga četvrtka u Novom Sadu.

Udruga poljoprivrednika Subotice priopćava da je jasno kako država više ne kupuje ni pšenicu niti ijedan drugi poljoprivredni proizvod, te da se ne može od nje tražiti da postane kupac poljoprivrednih proizvoda. Međutim, članovi ove udruge očekuju veću pomoć države kroz proračunska davanja i veću afirmaciju udruživanja poljoprivrednih proizvođača. Oni smatraju kako je trenutačno najveći problem premali proračun iz kojega je nemoguće pomoći poljoprivrednicima, te podržavaju prijedlog da proračun za poljoprivredu u 2010. godini bude najmanje za 5 posto nacionalnog proračuna.

Z. P.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

UZ NAJAVU BODROG FESTA, ETNO-KULTURNOG FESTIVALA I FESTIVALA HRANE, TRADICIJE I ZANATSKIH PROIZVODA

Burna povijest Bačkog Monoštora

Nalazeći se na dobrom strateškom položaju, raskrižju tadašnjih putova, a zahvaljujući i tome što se nalazi na obalama Dunava, nekadašnji se Bodrog razvio kao važno središte u kojem su povremeno stolovali i mađarski kraljevi

Spuštajući se s Karpata početkom 10. stoljeća i osvajajući Panonsku nizinu Mađari su zauzeli i Bačku pokušavajući svoje posjede proširiti i dalje prema jugu. Često s dolazili u sukob s bizantskim i hrvatskim vladarima. Za vrijeme mađarskog vladara *Stjepana I.* (997.-1038.) u Mađarskoj se ujedinjuju sva plemena u jedan jedinstveni narod, te dolazi do potpunog prelaska na kršćanstvo (zbog čega je Stjepan proglašen svetim od strane pape) i do feudalnog uređenja države.

Svoju državu Stjepan uređuje osnivanjem gradova i županija. U južnom dijelu države podiže dva veća, utvrđena grada: Bač i Bodrog, po kojima županija nosi ime Bačko-bodroška (Bács-Bodrog). Administrativna podjela ove županije išla je donekle praćeci današnji kanal Dunav-Tisa-Dunav, dok gledajući iz današnjeg kuta na njeno povijesno područje, Bačko-bodroška županija je podijeljena na dva dijela: Bačku u Vojvodini i Bač-Kiskun (Bács-Kiskun) u Mađarskoj.

HRVATI U MONOŠTORU

Nalazeći se na dobrom strateškom položaju, raskrižju tadašnjih putova, a zahvaljujući i tome što se nalazi na obalama Dunava, Bodrog se ubrzo počinje razvijati kao važno središte u kojem su povremeno stolovali i mađarski kraljevi, te mađarski vladar *Endre (András)*. U prvoj polovici 13. stoljeća Tatari sa svojom vojskom kreću u pljačkaški pohod po Europi, te zbog zavađe s mađarskim kraljem *Belom IV.* svom se silinom spuštaju na Mađarsku. *Bela IV.* je bježao sve do Trogira gdje je našao sigurnost u velikoj i dobro utvrđenoj utvrdi. Tatari su na svom putu opustošili mnoga mjesta, a Bodrog je razoren. Nakon povlačenja Tatara dolazi do postupnog obnavljanja Bodroga te je konačno ovaj grad obnovljen 1256. godine. Tada se u blizini Bodroga gradi i tvrđava Bortanj, koja se nalazila u šumi između Monoštora i Bezdana,

a uz Bodrog se osniva naselje Bodrog Monoštor.

Hrvati se u Monoštor naseljavaju u nekoliko navrata uglavnom nakon pada Bosne, a drugi

Stanovnici »starog sela« čiji se arheološki ostaci nalaze na otoku Siga, 1715. godine počinju gradnju crkve na mjestu današnjeg Monoštora, ali postoje nalazi koji

Bodrog više nije postojao, stoga je moguće da »novo selo« iz tog razloga nosi ime Bački Monoštor a ne Bodrog Monoštor. Nakon Prvog svjetskog rata cijela je županija pripojena Kraljevini Srba Hrvata i Slovenaca, dok je dvije godine kasnije Trianonskim sporazumom manji dio županije (15 posto) vraćen Mađarskoj. Za razliku od tvrđave Bodrog, koja je u potpunosti nestala i ne zna joj se točna lokacija, lokacija tvrđave Bortanj je poznata i prva iskopavanja su započeta u 19. stoljeću, dok su novija istraživanja započeta 2005. i trenutačno predstavlja jedan od najznačajnijih lokaliteta na području Vojvodine.

Bački Monoštor postaje selo koje se brzo razvija. Završetkom Velbačkog kanala osniva se već u prvim godinama 19. stoljeća strojarska radionica, preteča današnjeg Brodoremonta, a ubrzo se zida i nova škola, uvodi se telegraf, vodna zajednica. Dunav ponovno mijenja svoj tok 1902. godine udaljujući se od sela na 5 kilometara i ostavljajući oko Monoštora mnoge rukavce, bare i kanale. U znak sjećanja na povlačenje Nijemaca kroz Monoštor prema Batini 13. listopada 1944. godine, koje je prošlo bez stradanja, svake se godine slavi Zavitni dan. U znak sjećanja na slavu tvrđavu Bodrog, prvog tjedna u kolovozu održava se Bodrog fest, etno-kulturni festival i festival hrane, tradicije i занатских proizvoda, koji posjećuje veliki broj turista iz Vojvodine i inozemstva.

Dario Španović

val je nakon povlačenja Turaka iz Bačke. Stoljećima ne napuštaju ovo područje što je razlogom da je Monoštor danas jedno od rijetkih sela s većinskim hrvatskim stanovništvom. Za vrijeme Mohačke bitke i turskog vladanja Bačkom, za Bodrog ne postoje važniji pisani zapisi, stoga se smatra kako je u tom razdoblju Bodrog izgubio na strateškoj važnosti. Nakon povlačenja Turaka krajem 17. stoljeća Bodrog polagano ali sigurno sve više nestaje. Dunav čija je blizina uvjetovala razvoj Bodroga sada se mijenjajući svoj tok suviše približio tvrđavi i polako počeo odnositi zemljište ispod nje, dok se stanovništvo Bodrog Monoštora počinje seliti na »sigurniju lokaciju«. Što se točno dogodilo s Bodrogom, je li u potpunosti nestao u valovima Dunava – ne zna se točno, kao niti točna lokacija Bodroga, ali se pretpostavlja kako je bio na današnjem otoku Siga pokraj Bačkog Monoštora.

govore da se na tom području već nalazilo naselje. Crkva koja je građena 1715. godine iz nepoznatih je razloga urušena ili srušena te je današnja crkva sagrađena 1752. godine.

PROMJENJIVI TOK DUNAVA

Bačko-bodroška županija je nastavila svoje postojanje: Smatra se kako je oko 1730. godine ukinuta administrativna podjela jer

USPJEŠNA INICIJATIVA GRAĐANA

Jezero Provala spremno za kupaoce

VAJSKA – Na inicijativu građana, predsjednik Općine Bač *Tomislav Bogunović* pokrenuo je aktivnosti na uređenju jezera Provala za ovogodišnju kupališnu sezonu. Poduzeće »Labudnjača« iz Vajske je svojom mehanizacijom uredilo plažu, ribnjak »Mostonga« iz Bača je osigurao plovnu kosilicu za košenje podvodnog raslinja, a Mjesna zajednica Vajska će urediti obale jezera. Ugostiteljski objekt poduzeća »Labudnjača« dat će se u zakup najboljem ponuđaču.

S. Čoban

PETROVARADIN UOČI VELIKIH TEKIJ

U zahvalu Snježnoj Gospi

Od 1716. godine na ovamo, kada Petrovaradinu više nije prijetila tako velika opasnost od turske vojske, narod je počeo hodočastiti i zahvaljivati Majci Božjoj za pobjedu kršćanske vojske pod vodstvom princa Eugena Savojskog

Između Petrovaradina, Srijemskih Karlovaca i Dunava, u hladu prelijepih stabala smješten je jedan od prvih i pravih religijskih i povijesnih spomenika, svetište Gospe Tekijske (Naše Tekije). Idući u susret svečanosti Velikih Tekija, koja će biti održana 5. kolovoza, te neposredno nakon Malih Tekija, koje su proslavljene 26. srpnja, odlučili smo prošetati se kroz povijest ovog mirom, spokojem i ljepotom ispunjenog zdanja. Na tom putu vodio nas je voditelj svetišta *Petar Pifat*.

SREDNJI VIJEK

Prema riječima Petra Pifata, te prema podacima koji postoje, na mjestu današnjeg tekijanskog svetišta, u 13. stoljeću, nalazila se kršćanska bogomolja Naše Druge Gospe od Belinog Izvora, koju su podigli redovnici cisterici iz opatije Cîteaux. Nakon Mohačke bitke 1526. godine i poraza kršćanske vojske, Petrovaradin je pao pod tursku vlast i tako je ostalo 161 godinu. Za razliku od mnogih gradova tog vremena, Petrovaradin je imao mahale u kojima su živjeli kršćani i gdje su uspijevali očuvati svoj identitet.

Dolaskom Turaka bogomolja je porušena a na njenom je mjestu podignuta drvena daščara u kojoj su boravila dva pustinjaka (derviša). Prirodni ugođaj, ljepota okoliša, mir i spokoj koji i danas postoje, mamili su tursku gospodu, age i begove da tu dolaze. Dva izvora, od kojih je jedan presušio a drugi je i danas tu, bili su dodatni razlog za njihov čest boravak. Derviši su ih služili vodom a za uzvrat gospoda su ih darovala novcem. Od tih prihoda vremenom je sagrađena drvena džamija s minaretom. Godine 1687. Turci napuštaju petrovaradinsku utvrdu i Tekije, a dolazi austrijska vojska.

VRIJEME ISUSOVACA

Zahvaljujući nadbiskupu, kardinalu, grofu *Leopoldu Karlu Koloniću*, u Petrovaradinu su 1693. godine došli isusovci. S obzirom da nisu zatekli niti jednu kršćansku bogomolju, nadbiskup im je odobrio da

preurede napuštenu džamiju i pretvore je u kapelu Bezgrešnog Začetca Blažene Djevice Marije, u kojoj su obavljali bogoslužnja. Iz tog vremena postoji i kip Marijin koji se danas nalazi na kruni oltarnog baldahina na Tekijama. On prikazuje Bogorodicu kako uništava pod nogama zmiju uz njezinu istovremenu predanost Bogu i Božjim naumima.

Kako to obično u povijesti biva, sporazum o miru, koji je sklopljen u Srijemskim Karlovcima 1699. godine, Osmanlije su prekršile 1716. godine kada su njihove trupe, predvođene *Damadm Ali Pašom*, krenule u napad na Austriju. Do odlučujuće bitke došlo je 5. kolovoza, nedaleko od Tekija, na dan kada se slavi Snježna Gospa. Iako je turska vojska bila brojnija bitka je izvojevana u korist kršćana. Povijest nudi podatke da su četiri stvari bile ključne: strateška odlučnost princa *Eugena Savojskog*, koji je bio na čelu austrijske vojske, da je pobjeda izvojevana na dan Sjezne

Gospe, da je princ nosio sliku Majke Božje, pod čiju je zaštitu stavio svoju vojsku i sebe, te to da je bitka vođena nedaleko od jedine marijanske kršćanske crkve u ovom kraju. Princ Eugen je, tim vođen, darovao sliku Tekijskoj kapeli. U zahvalu Snježnoj Gospi i u spomen pobjedi, kapela je preimenovana u kapelu Snježne Gospe i stavljena pod njenu zaštitu.

Od 1716. godine na ovamo, Petrovaradinu nije više prijetila tako velika opasnost. Narod je počeo hodočastiti i zahvaljivati Majci Božjoj za pobjedu nad Turcima. U to je vrijeme došlo i do njenog proširenja, zahvaljujući sredstvima koja je darovala obitelj ubijenog generala, grofa *Siegfrida Breunera*, da to bude zadužbina njegovoj duši. Zahvaljujući milodarima vjernika kapela je produžena i obogaćena drvenim tornjem. Čudotvorna slika Gospe Snježne, svečano je unesena u obnovljenu kapelu 26. srpnja 1754. godine, na dan Sv. Joakima i Anđele. Od tada se svetkuju ovi sveci

a Petrovaradinci ih nazivaju »Male Tekije«. Nakon što je ukinut isusovački red, Tekijama su ravnali župnici, a posebno se izdvaja razdoblje kada ih je predvodio opat *Ilija Okrugić-Srijemac*.

VRIJEME ILIJE OKRUGIĆA

Ovaj znameniti povjesničar, književnik, skladatelj, pjesnik, svećenik podrijetlom iz Srijemskih Karlovaca, ali srcem Petrovaradinac, nosi velike zasluge za Tekije kakve su one danas. Godine 1881. njegovim je zalaganjem kapela proširena i prepravljena. Krasila su je, kao i danas, dva neogotička tornja na pročelju i bizantsko kube na začelju. Na kubetu je postavljen križ koji nadvisuje položen polumjesec kao simbol pobjede kršćanstva nad islamom. Crkva je izgrađena po nacrtu *Hermana Bollea* u dogovoru s *Josipom Jurjem Strossmayerom*. U pročelju crkve postavljen je novi oltar u neogotičkom stilu, djelo tirolskih majstora, sa slikom Snježne Gospe, kao i dva pokrajna oltara. U godinama koje su slijedile crkva je njegovim ogromnim zalaganjem obogaćivana, stoga ne čudi podatak kako mu je ispunjena želja da bude pokopan u hladu crkve koju je podigao iz temelja. Himna posvećena Snježnoj Gospi njegovo je djelo, kao i mnoge druge pjesme koje je skladao i posvećivao njoj.

TEKIJE DANAS

Tekije su spomenik zahvalnosti o čemu svjedoče brojne zahvalnice unutar njenih zidina. Iza crkve je podignut novi križni put kojim godišnje prođe veliki broj ljudi. Otvorene su svakog dana za posjetitelje, putnike namjernike i slučajne putnike. Ljudi dolaze vidjeti Tekije kao povijesni spomenik, moliti za ono što im je najvažnije, iz radoznalosti... Različiti ljudi dolaze iz različitih pobuda, ali sa sličnim osjećanjima i mislima odlaze. Ispunje ih mir, spokoj i uvjerenje da će sve biti mnogo bolje. To je mjesto mira koje je predano u ruke nekim budućim generacijama da se, s dužnom pažnjom, staraju o njemu.

Ankica Jukić-Mandić

KATA PELAJIĆ IZABRANA ZA V. D. PREDSEDNICE HKUPD »MATOŠ« IZ PLAVNE

Uspješan rad i pokraj financijskih poteškoća

Dosadašnji predsjednik udruge Siniša Bartulov povukao se s dužnosti zbog privatnih obveza, ali ostaje raditi u tamburaškom i folklornom odjelu

Kata Pelajić

U četvrtak 23. srpnja, održana je sjednica Predsjedništva HKUPD-a »Matoš« Plavna, na kojoj je razmatran rad ove udruge u prvoj polovici godine. Na istoj su sjednici usvojeni razlozi zbog kojih dosadašnji predsjednik *Siniša Bartulov*, nije više u mogućnosti

voditi ovo društvo. Zbog prevelikih privatnih obveza on će od sada svoj rad svesti na aktivnosti u okviru tamburaškog i folklornog odjela. Predsjedništvo je jednoglasno odredilo da dužnost predsjednice obnaša *Kata Pelajić*, voditeljica povijesno istraživačkog odjela, koja će ove poslove obavljati

ti do godišnje izborne skupštine u siječnju iduće godine.

U razmatranju rada udruge u prvih 6 mjeseci ove godine, konstatirano je kako je HKUPD »Matoš«, i pokraj teških financijskih uvjeta, postigao iznimno dobre rezultate. To su, među ostalim, gostovanje u Donjem Novom Selu (Republika Hrvatska), sudjelovanje na VI. Hrkovom maskenbalu u Subotici, organiziranje lokalnih pokladnih običaja – tuta u Plavni, sudjelovanje na općinskoj smotri folkloru u Baču, zonskoj u Crvenki i plasman na pokrajinsku smotru folkloru u Vrbasu, sudjelovanje na IV. festivalu marijanskog pučkog pjevanja u Bačkom Monoštoru i nastup na IV. međunarodnom Petrovdanskom saboru folkloru u Vitancu, Općina Despotovac...

»Matoš« je uspješno, uz pomoć Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata i drugih institucija, organizirao manifestaciju »Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića«, bio

domaćinom »Lire naive 2009.«, a vrhunac svega je otvorenje knjižnice i čitaonice u prostoriji koju je Mjesna zajednica Plavna ustupila ovoj udruzi.

Značajan događaj za udruhu i Plavnu bio je posjet predstavnika NIU »Hrvatska riječ« 5. ožujka, koji su tom prigodom ustupili računalo sa svom potrebnom opremom za potrebe dopisništva u ovom mjestu.

»Do sada smo pokrenuli rad u skoro svim područjima, osim likovnog, kojima će se baviti naša kulturna udruga. Ostaje nam još ustrojiti arhivu i knjižni fond i riješiti neke kadrovske probleme u tamburaškom sastavu. Sada su upravo u tijeku pripreme za sudjelovanje na Danima kulture 'Trojni susret' u Bezdanu, 1. kolovoza«, kaže novoimenovana vršiteljica dužnosti predsjednice HKUPD-a »Matoš« *Kata Pelajić*.

Z. P.

ČETVRTA ŽUPSKA LIKOVNA KOLONIJA U SOMBORU

Predivne slike s cjelodnevnog druženja

Četvrta likovna kolonija održana je u župi Presvetog Trojstva u Somboru u srijedu 22. srpnja. Sudjelovalo je 12 slikara iz: Sombora, Subotice, Osijeka, Tavankuta, Čantavira i Republike Mađarske. Slikari su u župnom dvorištu, kao i u hodnicima nekadašnjeg franjevačkog samostana, uz ugodan razgovor i cjelodnevno druženje naslikali predivne slike koje će krasiti hodnike ove župe.

Na koloniji su sudjelovali: *Josipa Križanović, Marija Vojnić, Slavica Jalovičev, Marija Turkalj-Matić, Cecilija Miler, Sava Stojkov, Rudolf Sedlar, Karolj Torte-lji, Stjepan Juriša, Jene Višinka, Ferenc Takač i Rudolf Cirkli*.

U sklopu četvrte župske likovne kolonije upriličen je i posjet salasu somborskog umjetnika *Jene*

Višinke. Sava Stojkov je povodom ove likovne kolonije za HR izja-

vio: »Veoma sam radostan što sam dobio poziv od mojih dragih prija-

Jene Višinka i Sava Stojkov

telja i što se nalazim na ovoj likovnoj koloniji. Uvijek imam sreću da na ovakvim susretima upoznam nekog od mladih i vrlo darovitih kolega slikara. Iako sam u 85. godini, svaki dan radim najmanje 14 sati. To je jedna navika, trudim se biti discipliniran i hvala Bogu da mi zdravlje dozvoljava još uvijek raditi. Pogotovo sam radostan kada nekome svoj rad, svoju sliku, mogu darovati i na neki način pomoći. Za desetak dana trebam se naći na likovnoj koloniji na našem lijepom Jadranu na jednoj lijepoj likovnoj koloniji koju mi je omogućila Hrvatska. Veoma se radujem jer volim ljude, bez obzira bili oni na sjeveru, istoku, jugu ili zapadu«, rekao je Sava Stojkov.

Z. G.

OTVORENA MEĐUNARODNA DUNAVSKA MARINA U APATINU

Božica Nika bdi nad plovilima

*Jedinstvenu marinu, jednu od najsuvremenijih na cijelom toku Dunava, otvorili predsjednik IV APV Bojan Pajtić i predsjednik Općine Apatin Živorad Smiljanić * Ukupna vrijednost investicije iznosi više od 3,5 milijuna eura*

Piše: Ivan Andrašić

Petak 24. srpnja 2009. godine ostat će zabilježen krupnim slovima u povijesti podunavskog gradića Apatina. Toga je dana predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine dr. *Bojan Pajtić* otvorio novoizgrađenu Međunarodnu marinu na Dunavu. Otvorenjem marine, jedne od najopremljenijih na Dunavu, Apatin je za Srbiju postao »kapija Europe«.

Predsjednici dr. Bojan Pajtić i dr. Živorad Smiljanić otkrili su skulpturu božice pobjede Nike s Andrijinim križem, visoku osam metara. Skulptura je smještena na samoj obali, iznad vezova za jahte i čamce. Otkrivanjem skulpture božice Nike simbolički je označen početak rada marine.

JEDINSTVENA NA DUNAVU

»Mi smo do sada već pokazali kako se treba boriti protiv krize, a jedan od rezultata kojima se ponosimo je i 20 tisuća novoupisanih«, rekao je na otvorenju Bojan Pajtić. »Međunarodna marina u Apatinu pokazuje ne samo kako možemo biti ravnopravni s ostalim zemljama, nego da možemo biti i najbolji, jer ovakve turističke luke nema na čitavom toku Dunava. Siguran sam da će ovo za Vojvodinu biti početak nove ere u turističkom korišćenju Dunava i da će apatinska marina predstavljati temelj za budući razvoj nautičkog turizma u Vojvodini. Osim toga, 670 milijuna dinara koliko je Pokrajina, preko svojih fondova, uložila u općinu Apatin osigurat će još neophodnih infrastrukturnih i turističkih objekata – akva park, tvornicu vode, robno-transportni centar, odnosno olakšat će početak masovnog korišćenja Dunava i njegovih resursa.« Marina je od međunarodnih stručnih institucija dobila visoku međunarodnu kategoriju »četiri sidra«, koja odgovara kategoriji »pet zvjezdica« kod hotela. Apatinska je marina jedno od najsuvremenijih i najkompletnije opremljenih pristaništa za turistička plovila na Dunavu. Pokraj više od 400 vezova za jahte i čamce, postoje

i brojni prateći sadržaji. Na cijelom toku Dunava jedino marine u Apatinu i Beču imaju crpku na samom pontonu. U sklopu kompleksa marine izgrađena je rampa za spuštanje čamaca, veliko parkiralište, apartmani visoke kategorije i nautički klub. Ukupna vrijednost ove investicije iznosi više od 3,5 milijuna eura. Osim predsjednika IV AP Vojvodine otvorenju Međunarodne dunavske marine nazočili su i članovi Izvršnog vijeća mr. *Jovica Đukić*, prof. dr.

Dragoslav Petrović, *Miroslav Vasin*, potpredsjednici Skupštine APV dr. *Branislava Belić* i *Siniša Lazić*, kao i vladika bački Irinej.

ZNAČAJNA POZICIJA NA NAUČIKOJ KARTI

»Marinu smo gradili dugo, jer je prije svega trebalo osigurati nemala sredstva«, kaže za Hrvatsku riječ dr. Živorad Smiljanić. »Najveći dio sredstava došao je iz Vlade Republike Srbije, odnosno iz NIP-a

i iz proračuna za kapitalna ulaganja IV APV, a dio novca osiguran je iz općinskog proračuna. Danas se možemo ponositi što imamo najljepšu i najopremljeniju marinu na Dunavu od Schwarzwalda, do Crnog mora. Prvi smo u Europi izgradili pontone od lakoplivačkog betona po švedskoj tehnologiji. Izgradili smo i sve potrebne prateće sadržaje, tako da očekujem značajnu poziciju Apatina na nautičkoj karti Europe.«

HUMANITARNA I SOCIJALNA DJELATNOST UDRUGE ŽENA U PLAVNI

Zajednica u kojoj nitko neće biti zanemaren

PLAVNA – Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova odobrilo je natječajna sredstva za financiranje projekta »Skrb o starima i pomoć u kući« čiji je nositelj Udruga žena »Ruka ruci« iz Plavne. Po tom će projektu ova udruga uposliti dvije gerontodomačice na 6 mjeseci, koje će pomagati starim osobama.

»U selu živi 60 posto starih žitelja, a mnogi su od njih samci, bolesni i socijalno ugroženi. Gerontodomačice će obilaziti ovakve osobe i pružati im odgovarajuću pomoć. Naša udruga u suradnji s Centrom za socijalni rad želi stvoriti u ovom mjestu odgovornu zajednicu, koja skrbi o starim, bolesnim, osamljenim i socijalno ugroženim osobama, gdje nitko neće biti zanemaren«, kaže voditeljica programa *Kata Pelajić*.

Ovoj udruzi je, na njen zahtjev po javnom pozivu, od istog tajništva odobreno financiranje uposlenja jednog pripravnika na određeno vrijeme u trajanju od jedne godine. Već je zaključen ugovor između filijale Nacionalne službe za zapošljavanje u Bačkoj Palanci i Udruge žena »Ruka ruci« iz Plavne, kao i između pripravnika i ove udruge. Pripravnik je primljen na radno mjesto administratora udruge, a ima završenu srednju školu – gimnaziju, što je bio jedan od uvjeta za ovo radno mjesto.

Z. P.

DUŽIJANCA U MALOJ BOSNI

Zahvala za ovogodišnji rod

Ovogodišnja Dužijanca u Maloj Bosni proslavljena je u crkvi Presvetog Trojstva u nazočnosti mnoštva djece i mladih odjevenih u bunjevačke narodne nošnje. Čast biti bandašem ove je godine pripala

Siniši Kopunoviću, a bandašica je *Ana Ivković*, mali je bandaš *Antun Vuković*, a mala bandašica *Mila Francišковиć*. Misnom slavlju nazočilo je mnoštvo vjernika, predvodio ga je vlč. mr. *Mirko Štefković*, a suslavio domaći župnik

vlč. *Željko Augustinov*. Dužijanci su prisustvovali i dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*, predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« *Ivan Stipić* i predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance *Davor Dulić*.

Navečer je u župnom dvorištu održana svečana akademija a poslije Bandašicino kolo koje je kao i svake godine okupilo puno svijeta iz okolnih sela i grada.

S. Dulić

Foto: Ivan Klapim

Jedanaesta smotra izvornog narodnog stvaralaštva u Domaljevcu

Srijemci u Bosni

DOMALJEVAC – Domaljevačka tkanica – jedanaesta smotra izvornog narodnog stvaralaštva održana je subotu 24. srpnja u Domaljevcu u Bosni i Hercegovini. Na smotri je osim domaćina sudjelovalo još 12 skupina – iz BiH, Republike Hrvatske, te HKPD »Tomislav« iz Golubinaca iz Republike Srbije.

Osim pjesme dobro poznate po kvaliteti kojom su se predstavila kulturno-umjetnička društva iz Slavonije i Posavine, publika je na domaljevačkom trgu imala prigodu drugi put vidjeti HKPD »Tomislav« iz

Srijema. Golubinčani su dobili najviše vremena u programu te su izveli Golubinačku šokačku svadbu.

I. Radoš

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta u Kaštel Štafiliću

Ljepota u kamenu kamenitom

KAŠTEL ŠTAFILIĆ – Na 6. međunarodnom folklornom susretu u Dugopolju, članovi HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta su, pod vodstvom *Ivice Dulića*, pokazali plesno umijeće u nekoliko koreografija. Tavankutske su slammarke oduševile domaćine u Vitturi u Kaštel Lukšiću gdje je otvorena izložba, a prikazane su slike urađene u tehnici slame.

S. Gagić

NOGOMETNI TURNIR ISELJENIH SRIJEMACA U SUHOPOLJU

Pobijedili »Apostoli« iz Virovitice

Osim uređenja svog poslovnog prostora, organizacijski i financijski najzahtjevnijeg projekta, Zavičajni klub Slankamenaca je u sklopu svojih brojnih aktivnosti i organizator tradicionalnog malonogometnog turnira

U okviru Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, koja je strukturirana kroz devet ogranka diljem Hrvatske te devet zavičajnih klubova iz mjesta iz kojih su srijemski Hrvati početkom devedesetih godina prošlog stoljeća iseljavali u Hrvatsku, jedan od najaktivnijih je Zavičajni klub Slankamenaca sa sjedištem u Suhopolju, pokraj Virovitice.

Budući da se tada u Hrvatsku iselilo oko 160 obitelji iz ovog drevnog naseља starog dvije tisuće godina, smještenog na tromeđi Srijema, Bačke i Banata, na ušću rijeke Tise u Dunav, Slankamenci su se vrlo brzo organizirali i 5. svibnja 2001. godine osnovali svoj zavičajni klub i za sada su jedini klub iseljenih Srijemaca izvan Zagreba koji se može pohvaliti i svojim poslovnim prostorom.

DOM DO JESENİ

Premda su ga vrlo povoljno u lipnju 2003. godine kupili od »Slavonije« d.d. u stečaju i to sredstvima najvećim dijelom prikupljenim od članova Upravnog i Nadzornog odbora Zavičajnog kluba te dragovoljnih priloga ostalih članova i prijatelja, Slankamenci su morali dobrobrano zasukati rukave kako bi ga osposobili za uporabu, jer se prostor nalazio u veoma lošem stanju i zahtijevao kompletnu obnovu. Vrijedni Slankamenci su prije dvije godine prvo renovirali kompletno krovništvo zgrade koje je već počelo prokišnavati zamijenivši dotrajale grede, krovne letve i crijepe te stavili nove oluke. U proljeće ove godine nastavili su radove zamijenivši staru i dotrajalu stolariju, ožbukali unutarnje zidove, popravili vodovodne i postavili nove električne instalacije, a radove su završili krečenjem zidova, dok se završna faza uređenja doma planira za jesen ove godine.

Osim uređenja svog poslovnog prostora, organizacijski i financijski najzahtjevnijeg projekta, Zavičajni klub Slankamenaca je u sklopu svojih brojnih aktivnosti i organizator tradicionalnog malonogometnog turnira na kojem sudjeluju predstavnici većine zavičajnih klubova i ogranka Zajednice pro-

Ekipa »Apostoli« pobjednici turnira u Suhopolju

Drugoplasirana ekipa »Zagreb« iz Zagreba

Treće mjesto pripalo je ekipi »Virovitica«

tjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, a ove je godine održan prošle subote na stadionu HNK »Suhopolje« u Suhopolju.

NA TURNIRU 11 EKIPA

Turnir je otvorio predsjednik Zajednice *Mato Jurić*, a u ovom cjelodnevnom odmjeravanju snaga i nogometnog umijeća sudjelovalo je 11 ekipa sastavljenih od iseljenih Srijemaca iz cijele Hrvatske, ali i ekipa veterana austrijskog sportskog kluba »SC Rofix Rothsis« iz Gotzisa pod vodstvom *Željka Miloševića - Šuce*, Slankamenca koji je 1991. godine odselio iz svog rodnog mjesta te sa svojom suprugom *Jasnom* i djecom novi dom pronašao u Austriji. Željko je još kao mladić igrao nogomet u klubu »Dunav« iz Slankamena, a nakon preseljenja u Austriju, pokraj svog redovitog posla u jednoj građevinskoj tvrtki, igrao je za spomenuti klub sve do 2002. godine, da bi nakon igračke karijere postao i trenerom njihovog prvog tima.

Nakon duge neizvjesnosti i »nadjljudske« borbe, u uvjetima pravih tropskih temperatura, u finale su zasluženo ušle ekipe »Apostoli« iz Virovitice i »Zagreb« iz Zagreba, a na kraju je, također zasluženo, slavila ekipa »Apostoli« sa rezultatom 2:1, drugoplasirana je ekipa »Zagreb«, dok je treće mjesto pripalo ekipi domaćina »Virovitica«. Najboljim strijelcem turnira proglašen je *Stjepan Panda*, član drugoplasirane ekipe »Zagreb« iz Zagreba.

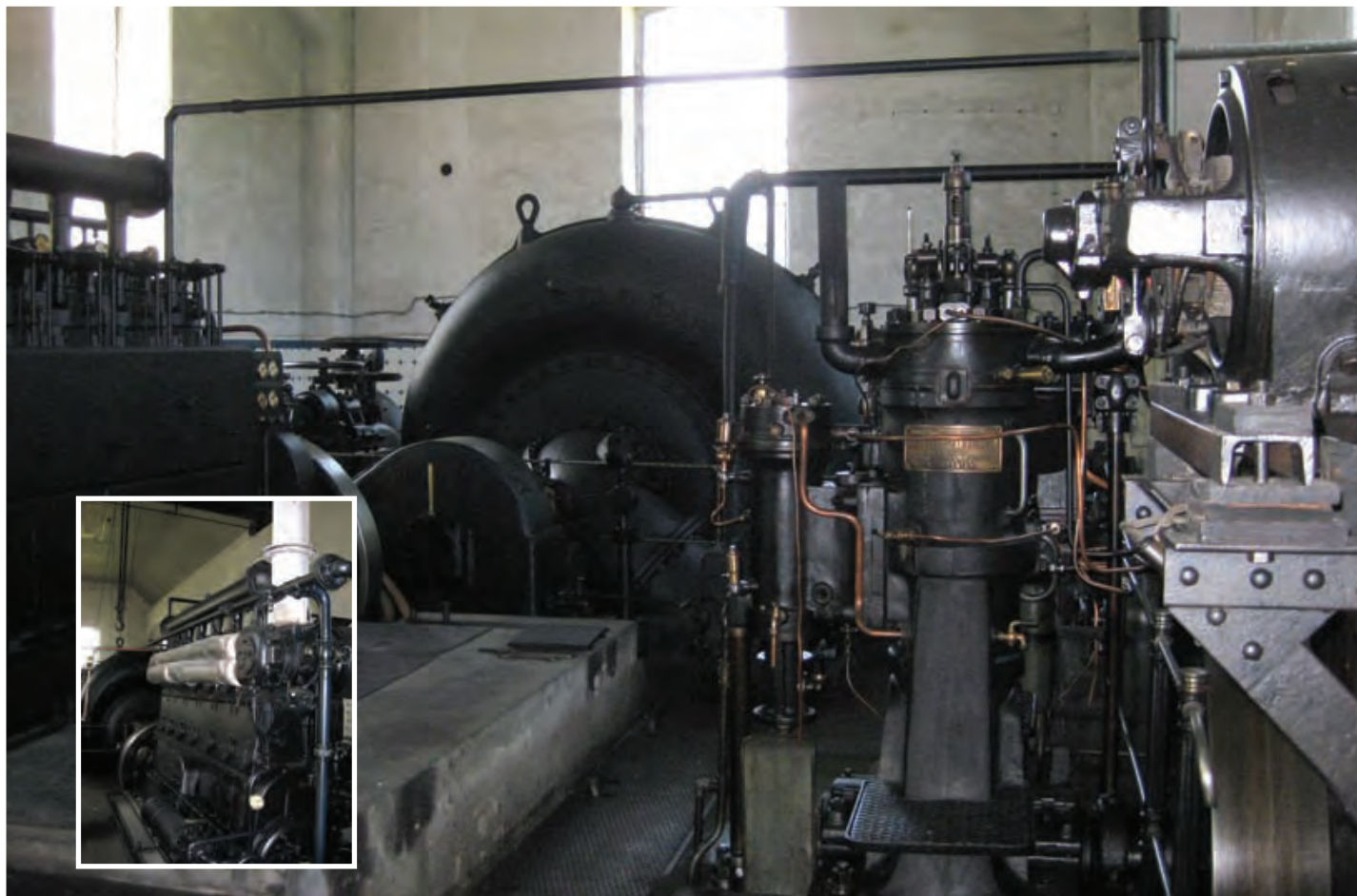
Dakako da je poredak pobjednika na turniru nebitan, da je sport istinski pobjednik turnira, kao i prijateljstvo i zajedništvo iseljenih Srijemaca iz cijele Hrvatske koji su i ovaj događaj iskoristili za cjelodnevno druženje i, treba li to uopće isticati, cijelo se vrijeme turnira, a i nakon njega, slatili domaćim »srijemskim« gulašom i velikim količinama bezalkoholnih i alkoholnih pića začinenih tradicionalnim srijemskim pjesmama koje su do kasnih ponoćnih sati paralele tišinu tople ljetne suhopoljske noći.

Zlatko Žužić

U SUSRET STOTOJ OBLJETNICI CRPNE POSTAJE U PLAVNI

Novi turistički potencijal Plavne

Stara crpna postaja, nekada najveća na Balkanu, više nije u punoj funkciji, a njezina uloga poprima drukčiji karakter. Budući da je potpuno očuvana i izvana i iznutra, ona bi mogla postati vrlo značajan kulturni spomenik, odnosno muzej.

Ove godine se navršava 100 godina od početka gradnje crpne postaje u Plavni. Ova glavna crpna postaja Vodne zadruga građena je od 1909. do 1912. godine s dva dizel motora od po 300 konjskih snaga i crpkama $2 \times 2,5 \text{ m}^3/\text{sec.}$ i bila je tada najveća na Balkanu. Crpne postaje su u početku radile na parni pogon i morale su imati osiguran ogrjev (ugljen). Plavanska crpna postaja predstavljala je za ono vrijeme »posljednju riječ tehnike« na ovom polju.

Tih je godina podignut i priobalni nasip za zaštitu od poplave na dionici Bogojevo-Plavna po mjerniku *Jenőu Tallusu*. Radovi su trajali od 1909. do 1911. godine. Ugrađeno je je 3.763.863 m³ zemlje, a vrijednost radova iznosila je 2.165.185 kruna.

Usporedo s izgradnjom nasipa izgrađene su na plavanskom dijelu nasipa i dvije čuvarnice, denisu vrbaci i postavljena telefonska linija. Istovremeno su iskopani i odvodni kanali unutarnjih voda na dionici Sonta-Plavna u duljini od 42 km. Iskopano je 130 km kanalske mreže, a dio Glavnog kanala je već onda kopan plovnom bagerom – vedričarem. Ovo je bio prvi slučaj kompleksnijeg rješavanja melioracije Dunavom otetih površina. Spomenuti inženjer Jenő Tallós postao je 1913. godine direktor zadruga, a pod njegovim su vodstvom izvedeni najveći radovi u ovoj zadrugi u prvoj polovici 20. stoljeća.

ČESTE POPLAVE

Tijekom povijesti na ovim su prostorima bile česte poplave (posljednja je bila 1965.), a bili su i brojni problemi s odvodnjavanjem. Zato

je plavanjska crpna postaja uvijek imala značajnu ulogu. U borbi protiv stihije 1965. godine sudjelovalo je preko 26.000 osoba na teritoriju Vodoprivredne organizacije Bačkoj Palanci, s 208 komada mehanizacije. Ta je borba trajala 128 dana. Pokraj ostalog oštećeni su svi gospodarski objekti, a kanalska je mreža zamuljena. Oštećene crpne postaje: Labudnjača, Plavna, Bačko Novo Selo, Nova Palanka i Begeč brzo su dovedene u ispravno stanje, a nastavljena je rekonstrukcija obrambenih crta i nasipa tako da je danas ovo područje sigurno od poplave, a čišćenje kanala se intenzivno provodi na ovim prostorima. Ovim radovima dobiva se kraća obrambena crta, a od poplavljenih voda Dunava oduzete su površine gdje će se intenzivnije razvijati šumarstvo, ribarstvo, vodoprivreda i lovni turizam.

Poznata je misao da je Egipat »dar Dunava«. Moglo bi se reći da je i Vojvodina, a osobito južna Bačka »dar Dunava«. U našoj regiji Dunav još uvijek ima najveći značaj kao primatelj svih viškova vode. Nesumnjivo, život naše regije ovisi u velikoj mjeri o učinkovitom odvođenju viškova unutarnjih voda, ali treba istaknuti kako je i korištenje dunavske vode za natapanje kod nas u povoju.

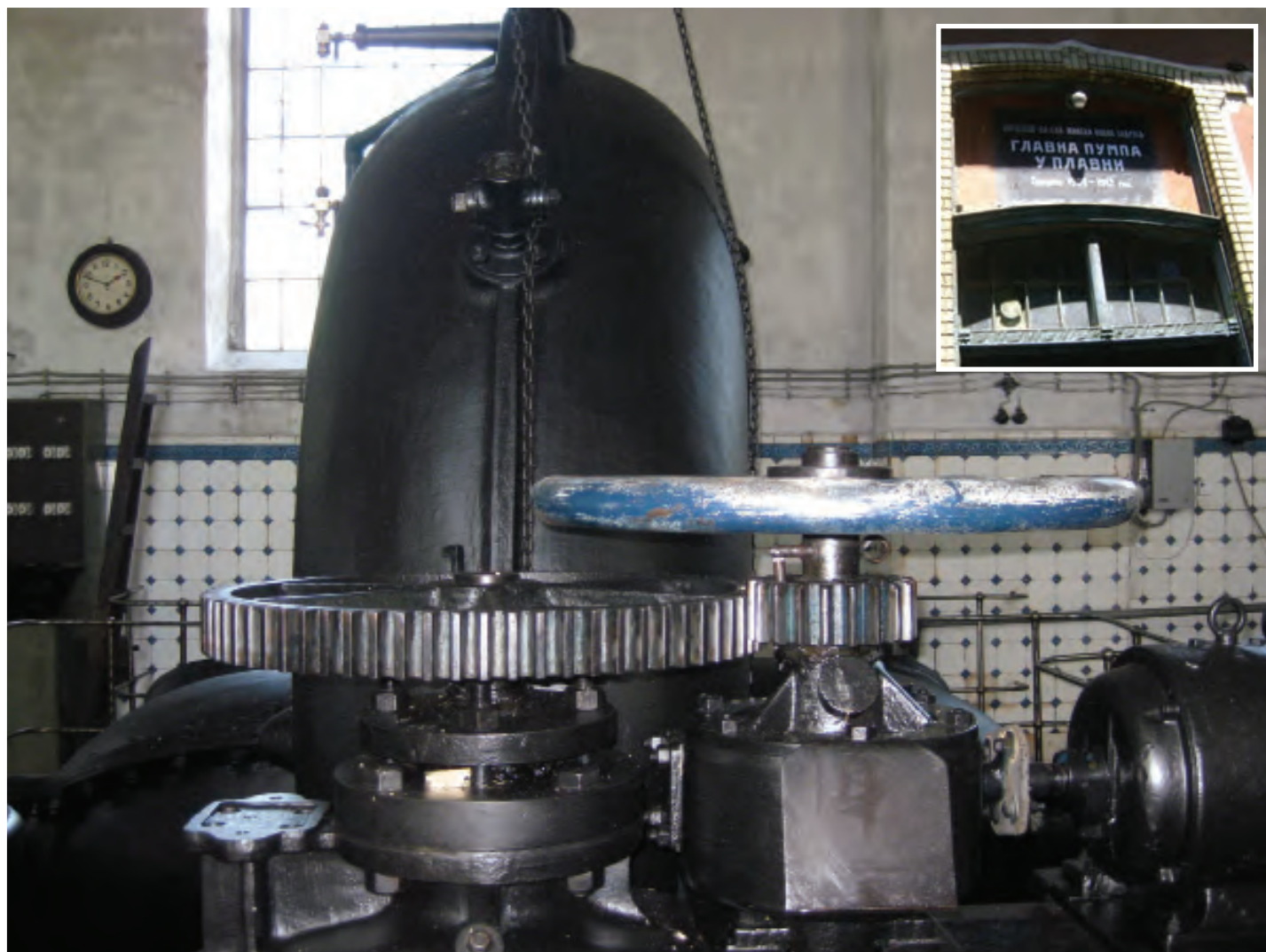
PLAVANJSKA CRPNA POSTAJA

Kada govorimo o plavanjskoj crpnoj postaji, svi žitelji – i stari i mladi – odmah pomisle na Dunav kao zonu za odmor, rekreaciju i ribolov. S te strane Dunav pruža izuzetne mogućnosti cijeloj Vojvodini, a naročito stanovništvu priobalja. Ova stara crpna postaja, nekada najveća na Balkanu, više nije u punoj funkciji, a njezina uloga poprima drukčiji karakter. Budući da je potpuno očuvana i izvana i iznutra, ona bi mogla postati vrlo značajan kulturni spomenik, odnosno muzej. Ima sve uvjete za to, u što smo se nedavno uvjerali prigodom obilaska okolice Plavne.

Uz staru, izgrađena je i nova crpna postaja kod Karlovače, pokraj Podunavskog lovišta. Slijev »Plavna« sada se odvodnjava s dvjema crpnim postajama. Nova električna crpna postaja ima kapacitet $2 \times 3,0 + 1 \times 1,0 = 7,00 \text{ m}^3/\text{sec}$. Kao što je već rečeno, u tijeku je rekonstrukcija sekundarne kanalske mreže, a izgrađena su 194 mosta i propusta (jedan na 62 ha).

U svakom slučaju objekt stare crpne postaje zaslužuje pozornost i na stanoviti način povezuje prošlost i sadašnjost naselja Plavne i njegovu vezu s Dunavom.

Zvonimir Pelajić

NOVI ALBUM JOSIPE LISAC I NA NAŠEM TRŽIŠTU

»Jugoton« se vratio u Srbiju

Pola godine nakon objavljivanja u Hrvatskoj, novi album glasovite pjevačice *Josipa Lisac* »Živim po svome« pojavio se ovih dana i na srpskom tržištu posredstvom »Jugotona«, srpskog ogranka zagrebačkog »Croatia recordsa«.

»Ovim albumom Josipa je prekinula osmogodišnju diskografsku stanku. Na albumu se nalazi osam pjesama. Album je posvećen njenoj najvećoj ljubavi, pjevaču i skladatelju *Karlu Metikošu* (1940.-1991.)«, priopćio je »Jugoton«. Inače, vrijedi podsjetiti kako je u Beogradu nedavno, nakon 19 godina, ponovno otvorena »Jugotonova« prodavaonica i to na starom mjestu (u Nušićevoj 27). Osim domaćih izdanja, ljubitelji glazbe u ovoj pro-

davaonici mogu kupiti i izdanja kuće »Croatia Records«, koja je naslijedila nekadašnji »Jugoton«, a čije su zvijezde *Arsen Dedić*, *Oliver Dragojević*, *Prljavo kazalište*, *Gibonni*, *Gabi Novak*, *Psihomodo Pop*...

»Jugoton« je, podsjećamo, osnovan 1947. godine u Zagrebu, a ime je 1990. godine promijenio u Croatia Records. Novootvoren dućan u srpskoj prijestolnici objedinio je oba imena pa se zove »Jugoton - Croatia records«.

»Jugoton« je bio jedna od najvećih izdavačkih kuća u bivšoj Jugoslaviji, a objavio je neka od najznačajnijih izdanja pop i rock scene. Arhiv te kuće čuva glazbeno blago svih naroda i narodnosti bivše Jugoslavije, a broji oko 60.000 snimaka.

D. B. P.

KOMENTAR

Bio jednom jedan rock'n'roll

Piše: Zvonko Sarić

Nedavna vijest o smrti poznatog glazbenog publicista i povjesničara umjetnosti *Darka Glavana* mnoge je ljubitelje rock glazbe potaknula da na tren pomisle i na zlatne godine glazbenog »novog vala« i novovalne aktere toga vremena iz Zagreba, Beograda, Ljubljane, Rijeke i drugih gradova, o kojima je Glavan često pisao u svojim tekstovima. Kada sam ovih dana skinuo s police knjigu *Darka Glavana – Punk: Potpuno Uvredljivo Negiranje Klasike*, objavljenu u izdanju biblioteke magazina *Džuboks*

davne 1980. godine, u kojoj Glavan piše o pojavi punka na svjetskoj glazbenoj sceni, imao sam dojam kao da prelistavam stranice starog »albuma s fotografijama« iz dana moje mladosti, jer sve što su neke generacije osjećale kada bi slušale ploče (tada je još bilo ploča od vinila) ili na sceni gledale neki od rock sastava koji su pripadali »novom valu«, bilo je isto ono oslobađajuće iskustvo, koje su neke starije generacije iskusile pojavom *Presleya* ili *Beatlesa*. Ta Glavanova knjiga je naznačila početak domaće rock publicistike, a što se tiče punka, Glavan je ovaj glazbeni pravac izjednačio s učinkom dadaizma u domeni lijepih umjetnosti.

Godinu dana nakon objavljivanja Glavanove knjige o punku, te 1981. godine, pojavio se u SAD-u prvi privatni MTV kanal (Music

Television), koji emitira samo glazbene spotove. Osim što je te godine utemeljen MTV, *Ronald Reagan* je postao predsjednik SAD-a, lansiran je *Space Shuttle*, izbili su nemiri u tadašnjoj Socijalističkoj Autonomnoj Pokrajini Kosovo, u Rimu je izvršen atentat na papu *Ivana Pavla II.*, a registrirani su i prvi slučajevi AIDS-a u Los Angelesu. Iste godine umro je književnik *Miroslav Krleža*, a rođena je prva američka beba iz epruvete. Svi ovi događaji pomalo kazuju o društvenom kontekstu postmoderne epohe koja donosi skepticizam, nihilizam, relativizam i promišljanje kulture koje karakterizira isprazni pluralizam. Pojavom MTV-a započela je polagana erozija važnosti rock glazbe.

Glazbena industrija je uspješno medijski plasirala lakoglazbeni pop, a devalvirana je suština rock glazbe – provokativnost, angažiranost i utopija. Rock glazba se počela medijski isključivo predstavljati kao sredstvo za uveseljavanje naroda, a punk je kao posljednji trzaj moderne otišao u glazbenu povijest. Kvazi »angažiranost«, »provokativnost«, »spontan izraz« i »alternativa« su postali samo još jedna od marketinških strategija, lijepo upakirana u opća mjesta domene ispraznog imidža i pozerstva za lakovjerne konzumente. Naravno, kao i uvijek, bilo je i dalje sjajnih izuzetaka, poput sastava *Nirvana*, *Pearl Jam* ili *P. J. Harvey*, ali tehnologija je postupno izmijenila naš odnos prema reprodukciji umjetničkih prikaza riječi, slike i zvuka, a glazbena industrija je inkorporirala nove tehnologije u svoje prakse distribucije i predstavljanja, utapajući rock glazbu u medijsku industriju. Polja za mogućnosti autentičnog, individualnog izražavanja, improvizacije, eksperimentiranja i iskrenosti (riječ možda zvuči čudno?!) u području rock glazbe koja dostiže estetski i etički dignitet svedena su na izolirna geta za malobrojne.

I ovogodišnji glazbeni festival *Exit* može biti poticaj za razmišljanje o popularnoj kulturi. Program festivala izgledao je kao internet meni, pružajući »slobodu izbora« posjetiteljima. Iako je u pitanju virtualna ponuda lažnog obilja, ona izgleda vrlo primamljivo u ovom vremenu rastuće duhovne praznine, ali rock'n'roll priča je ipak odavno završena.

Poziv hrvatskim izdavačima iz iseljeničtva na »Interliber 2009.«

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika poziva sve nakladnike, knjižare i pojedince da sudjeluju na izložbi nakladničke djelatnosti iz hrvatskog iseljeničtva, koja će biti održana od 11. do 15. studenoga 2009. u sklopu prestižne međunarodne izložbe knjiga u Hrvatskoj pod nazivom Interliber, koji po 32. put priređuje Zagrebački velesajam. Prijave knjiga – autora iz redova hrvatskog iseljeničtva očekuju se do 10. rujna 2009. godine.

Potvrde prijava za Izložbu s popisom knjiga dostaviti na e-mail adresu vesna@matiss.hr.

Za izložbu se mogu prijaviti nakladnici i pojedinci iz svih područja ljudske djelatnosti, od književnosti do različitih znanstvenih djelatnosti, te izdavači udžbenika namijenjenih hrvatskim školama u iseljeničtvu i to na jezicima domicilnih zemalja u kojima žive Hrvati i građani hrvatskog podrijetla diljem svijeta.

Na izložbi na Zagrebačkom velesajmu bit će prezentirana i dosadašnja nakladnička djelatnost Hrvatske matice iseljenika.

Josef Nadj nastupio na Riječkim ljetnim noćima

RIJEKA – »Sho-bo-gen-zo« (Vidoviti putovi), koreografski projekt Regionalnog kreativnog ateliera »Josef Nadj« iz Kanjiže igran je prošle srijede na sceni riječkog HNK Ivana pl. Zajca, u okviru festivala »Riječke ljetne noći« koji je trajao od 30. lipnja do 23. srpnja. Predstava se temelji na najvažnijem djelu starog japanskog zen majstora iz 13. stoljeća Dogena čije riječi pozivaju čovjeka da teži k spoznaji istine. U tom koreografskom projektu uz redatelja i koreografa Josefa Nadju, koji se u projektu predstavlja i kao glumac, sudjeluju francuska glumica Cecile Loyer, francuski kontrabasist i pjevač Joelle Leandrea te mađarski glazbenik Ákos Szelevényi koji svira udaraljke i puhačke instrumente.

Međunarodna likovna kolonija »Bunarić 2009.«

SUBOTICA – Trinaesti saziv Likovne kolonije »Bunarić« bit će održan od 12. do 15. kolovoza na salašu Paje Đuraševića u Subotici. Kolonija je međunarodnog karaktera i prema najavama organizatora, ove će godine okupiti dvadesetak slikara iz devet zemalja (Srbije, Hrvatske, BiH, Mađarske, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Austrije i Kanade).

Osim u sjedištu kolonije na spomenutom aleksandrovačkom salašu, rad kolonije će se odvijati i na Paliću, te na obližnjem marijanskom svetištu »Bunarić«. Svečano otvorenje ovogodišnjeg saziva je u srijedu 12. kolovoza u 18 sati.

Likovna kolonija »Bunarić« održava se u sklopu žetvenih svečanosti »Dužijanica«, a organizator je HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice.

Kosor primila izaslanstvo Viteškog alkarskog društva

ZAGREB – Predsjednica Vlade Jadranka Kosor primila je u ponedjeljak u Banskim dvorima izaslanstvo Viteškog alkarskog društva i Grada Sinja, predvođeno predsjednikom društva Stipom Jukićem i sinjskim gradonačelnikom Ivanom Glavinom koji su je upoznali sa završnim pripremama za održavanje 294. Sinjske alke, koja će se održati u nedjelju, 9. kolovoza, te su je pozvali da prisustvuje toj tradicionalnoj svečanosti.

Predsjednica Vlade istaknula je kako su sinjske alkarske svečanosti duboko ukorijenjene u povijesti i tradiciji hrvatskog naroda, a svojom su atraktivnošću i kvalitetom postale jednom od najvažnijih turističkih atrakcija Hrvatske. U tom je kontekstu predsjednica Kosor naglasila kako će skorajšnjim ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju i alkarske

svečanosti postati događajem od posebne važnosti za cijelu Europu, stoji u priopćenju vladina Ureda za odnose s javnošću.

Predstavnici Viteškog alkarskog društva premijerku su izvijestili i o aktivnostima na izgradnji Alkarskih dvora, iz kojih će prvi put krenuti ovogodišnja povorka Alkarskih kopljanika, a bilo je riječi i o pripremnim aktivnostima za obilježavanje 300. obljetnice čudesne obrane grada Sinja od Turaka, koje će se održati 2015. godine.

Recesijsko izdanje Motovun Film Festivala

MOTOVUN – Na glavnom motovunskom trgu u ponedjeljak kasno navečer svečano je otvoren 11. Motovun Film Festival, posvećen filmovima nastalim u malim kinematografijama i nezavisnim produkcijama, na kojemu će do sutra (1. kolovoza) biti prikazano 65 filmova te niz popratnih sadržaja i programa.

Direktor Festivala Igor Mirković obraćajući se gledateljima istaknuo je kako je pred njima još jedna avantura neizvjesnog ishoda. »Mi bismo voljeli da publika pamti ovo recisijsko izdanje Festivala kao mjesto veselja u neveselim vremenima. Tako smo ušli u prvo desetljeće Festivala, voljeli bismo tako ući i u drugo«, poručio je Mirković, piše Hina.

Glavni program Festivala uključuje 21 naslov, a kombinira filmove koji su postigli uspjeh na uglednim svjetskim festivalima s manje poznatim uratcima koji, kako je istaknuto, »teško pronalaze put do publike«. U glavnom programu prikazuju se i dva filma iz Srbije – »Čekaj me, ja sigurno neću doći« Miroslava Momčilovića i »Doviđenja, kako ste?« Borisa Mitića.

Posebnim ciklusom novog finskog filma, te ciklusom dokumentaraca, po kojima je ta kinematografija također svjetski poznata, u Motovunu se ove godine kao zemlja partner predstavlja Finska.

MOLBA

Nedavne večeri u Tavankutu, kad su prikazana dva filma Rajka Ljubića, i ja sam imao prigodu i čast govoriti o knjizi Tomislava Žigmanova »Prid svitom – Saga o svitu koji nestaje«. Tada sam spomenuo imena nekolicine istaknutih Tavankučana. Propustom nisam jednog i meni važnog naveo: pokretača mnogih događanja u Hrvata ovdje u Bačkoj, vrsnoga pedagoga, slikara, a i moga učitelja *Stipana Šabića*. Neka mi bude oprosteno. Molim.

Mirko Kopunović

ISPRIKA

Povjerenstvo za dodjelu sredstava u području kulture i izdavaštva Grada Subotice raspisalo je natječaj za dodjelu sredstava za posebne programe i manifestacije u kulturi za 2009. godinu, a rok za predaju prijava završava se u subotu 1. kolovoza. Natječaj ne traje do 1. rujna 2009. godine, kako smo pogreškom naveli u prethodnom broju našeg tjednika.

OSJEČKO LJETO KULTURE 2009.

Puna usta hvale za mjesec dana programa

Deveti po redu OLJK ponudio je ukupno 33 programa na desetak lokacija u gradu * Brojne predstave, izložbe, projekcije i performanse pratilo je više od 10 tisuća Osječana i njihovih gostiju

Izuzetnom dramskom predstavom *Beckettove »Završnice«* u koprodukciji Gradskog kazališta iz Siska s osječkim snagama, glumcima Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića i HNK-a u Osijeku, u funkcionalnom prostoru bivše Tvornice koža, koja je ugostila autora nobelovca, odličnu dramsku ekipu i redateljskog znalca *Zlatka Svibena*,

likovni i filmski, te panel-raspravu u prigodi 200. obljetnice proglašenja Osijeka slobodnim i kraljevskim gradom. Vrlo je teško izdvojiti bilo koji od navedenih segmenata, no vjerujem da su najposjećenije bile dramske predstave, a bilo ih je ukupno devet – »Šokica« *Ilije Okrugića* u režiji *Dražena Ferenčine* u izvođenju domaćeg HNK-a, pa »Kačuš«

povijesti, iskočili su iz večernjih toaleti i uskočili u farmerke i ponudili zanimljiv rok-konzert pod nazivom »Bum! Tres! Lipa ples«. Više od dva sata mamili su pljesak brojnih posjetitelja na poznate evergreene.

Plesni programi također zaslužuju pohvale a posebice baletna predstava »Petar Pan« *Brune Bjelinskog* u koreografiji i režiji vrsnog profesio-

zvedba Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića u Osijeku u režiji Zlatka Boureka, koji se Osječanima predstavio i kao vrstan likovni umjetnik, odličnom retrospektivnom izložbom svojih ulja i akrila, grafika i plakata u Galeriji likovnih umjetnosti. Predstavu je vrhunski iznio visokokvalitetan i motiviran ansambl osječkog dječjeg kazališta, ostvariv-

Iz jedne od prikazanih predstava

a ujedno podsjetila Osječane kako je isti dramski tekst aktualan i danas, jer imali su ga priliku vidjeti u vlastitoj produkciji prije gotovo pola stoljeća, davne 1962. godine, završeno je ovogodišnje Osječko ljeto kulture (OLJK), manifestacija koja je startala na blagdan Svetih Petra i Pavla i gotovo mjesec dana plijenila pozornost Osječana i brojnih gostiju.

Puna su usta hvale za bogat program OLJK-a, njegovih 27 programa s 33 ukupno izvođenja na desetak lokacija u gradu, od Galerije likovnih umjetnosti, Rektorata sveučilišta J. J. Strossmayera, Barutane, Kožare, Glazbene škole Franje Krežme, Kazamata, Galerije Waldinger, Muzeja Slavonije, Vege i Arheološkog muzeja, a kao zamjenski prostori poslužili su Dječje kazalište Branka Mihaljevića i HNK u Osijeku. Brojne predstave, izložbe, projekcije i performanse pratilo je više od 10 tisuća Osječana i njihovih gostiju.

KAZALIŠTE

Program je OLJK-a ove godine koncipiran kroz nekoliko segmenata – dramski, glazbeni, plesni, dječji,

vinkovačkog gradskog kazališta »Jozu Ivakić«, »Gost« gradskog kazališta iz Siska u Epilog-teatra iz Zagreba, »Ne, prijatelj« kazališta »Trešnja« iz Zagreba, »Destinacija Trafik: Divljač« Tranzicijsko-fikijskog kazališta iz Rijeka, »Pod vječnim svjetlima Kumalana« i »Pjevajuća strijela« lutkarskog kazališta Ulger iz Ruske federacije te »Povratak Cazanove« Artura Schnitzlera u režiji Ane Tomović i izvođenju Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada.

GLAZBA I PLES

I glazbeni programi zaslužuju posebnu pohvalu, posebice nastup Ansambla Cellomania pod vodstvom proslavljenog violoncelista i uglednog glazbenog pedagoga *Valtera Dešpalja*, ali i koncert Komornoga orkestra Franje Krežme pod umjetničkim vodstvom *Mladena Tutavca*. Brojne je posjetitelje naročito obradovao koncert miljenika osječke publike, Hrvatskog pjevačkog društva »Lipa« koji je s velikim ambicijama ostvario iskorak u repertoarnom i koncepcijskom smislu, po prvi puta u svojoj dugoj

Dobitnici nagrada

nalca i umjetnika *Dinka Bogdanića*. Mora se priznati da je to uspio pokušaj okupljanja plesnog potencijala Osijeka, nastupilo je čak 50 plesaca uz samo dvije gostujuće balerine, a poznato je da Osijek u zadnje vrijeme neba baletni ansambl u sastavu HNK. Odlična inicijativa revitalizacije i oživljavanja baleta u gradu na Dravi.

Najdojmljivija je svakako bila čarobna predstava »Baltazar i tenor Koko« *Zlatka Boureka* i *Ane Tonković Dolenčić*, prai-

ši rijetku interpretativnu jedinstvenost i radosnu kolektivnost dramske igre.

Osječko ljeto kulture zatvorio je gradonačelnik Osijeka *Krešimir Bubalo*, baš kao što ga je i otvorio mjesec dana prije, i ujedno pozvao sve Osječane i sve goste na jubilarno 10. OLJK, a sve kulturne institucije da se već danas late koncipiranja programskih sadržaja kako bi iduće OLJK bilo još uspješnije na radost brojnih Osječana i njihovih gostiju.

S. Žebić

Nagrade OLJK-a

Ansambl Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića u Osijeku zajedno s redateljem Zlatkom Bourekom i pomoćnicom Anom Tonković-Dolenčić nagrađen je poveljom OLJK-a za predstavu »Baltazar i tenor Koko«. Nagrade su još dobili Dinko Bogdanić za koreografiju i režiju baletne predstave »Petar Pan«, Brune Bjelinskog, zatim ansambl Cellomania pod umjetničkom vodstvom Valtera Dešpalja, za muziciranje na najvišoj razini i glumica Areta Ćurković za vrsno ostvarenje lika Hamme u koprodukcijskoj predstavi OLJK-a i Gradskog kazališta Sisak »Završnica« Samuela Becketta u režiji Zlatka Svibena.

Festival europskog filma »Palić 2009.«

Zlatni toranj za »Najsretniju djevojku na svijetu«

Film »Najsretnija djevojka na svijetu« rumunjskog redatelja *Radua Judea* osvojio je nagradu »Zlatni toranj« za najbolje prikazano ostvarenje prošloga petka završenog 16. festivala europskog filma »Palić 2009.«.

Film je, prema obrazloženju žirija, »jednostavna priča ispričana na veoma zanimljiv način, predstavljajući glavnu junakinju u borbi za ostvarenje svog snaj«.

»Topao i human pristup priči s mnogo humora zasnovan je na snažnoj, fotografskoj sposobnosti da svaki detalj učini istinitim i vjerodostojnim«, navodi se u obrazloženju žirija kojim je predsjedavao filmski kritičar iz Italije *Alberto Barbera*, a čiji su članovi još i direktor Bečkog filmskog fonda *Peter Zawrel*, bugarski glumac *Samuel Finzi*, talijanska novinarka *Gloria Scola* i domaći redatelj *Sabolcs Tolnai*.

»Palićki toranj« za najbolju

režiju pripao je *Pavelu Bardinu*, redatelju filma »Rusija 88«, koji govori o istoimenoj neonacističkoj grupi u Rusiji. »Redatelj je pokazao vještinu kombiniranja igranog i dokumentarnog žanra na veoma provokativan način. Njegova politička poruka je snažna i smjela i donosi neugodnu priču o ljudima

koje ne želimo upoznati, ali koje ne bismo trebali niti ignorirati«, navodi se u obrazloženju nagrade.

Specijalna nagrada za toleranciju, koju međunarodni žiri kritike dodjeljuje u festivalskoj selekciji »Paralele i sudari«, pripala filmu »Zift« bugarskog redatelja *Javora Gardeva*. Specijalno priznanje

međunarodnog žirija pripalo je filmu »Moskva, Belgija« belgijskog redatelja *Christopha Van Rompaeya*.

Tom je filmu dodijeljena i nagrada žirija kritike FIPRESCI Srbija, u kojem su bili *Dejan Dabić*, *Dinko Tucaković* i *Dušan Vukić*.

Specijalno priznanje međunarodnog žirija kritike, u kojem su bili britanski filmski kritičar *Phillip Bergson*, hrvatska TV novinarka *Ivana Nanut* i domaći kritičar *Nebojša Popović*, dodijeljeno je filmu »Neko me ipak čeka« *Marka Novakovića*, prikazanom u festivalskom programu »Paralele i sudari«. Novakovićev film, kako je naveo žiri, prikazuje »dramatično stanje žena u suvremenom srpskom društvu, baveći se problematikom abortusa«.

Na palićkom filmskom festivalu ove je godine prikazano više od 70 filmova, u devet selekcija.

D. B. P.

Završen 56. festival igranog filma u Puli

Filmu »Metastaze« Velika Zlatna Arena

Velika Zlatna Arena za najbolji film ovogodišnjeg 56. festivala igranog filma u Puli pripala je filmu »Metastaze« redatelja *Branka Schmidta*.

Po riječima predsjednika Ocjenjivačkog suda *Zrinka Ogreste*, film se nametnuo kao osobita psihološka studija skupine urbanih marginalaca obilježenih brojnim ožiljcima ovdašnje zbilje te se ujedno odlikuje besprije-kornim osjećajem za organizaciju kadra i scene kojima je ostvario uvjerljivo prožimanje dokumentarističkih i igranih komponenti, piše Hina.

Zlatna Arena za režiju uručena je *Zvonimiru Juriću* i *Goranu Deviću* za film »Crnci« dok je Zlatna Arena za scenarij dodijeljena *Antoniui Nuiću* za film »Kenjac«.

Zlatnu Arenu za najbolju glavnu žensku ulogu dobila je *Dijana Vidušin* za ulogu Ines u filmu »Ljubavni život domobrana« redatelja *Pave Marinkovića*, dok je

nagradu za najbolju glavnu mušku ulogu osvojio *Rene Bitorajac* za ulogu Krpe u filmu »Metastaze«.

Vjesnikova nagrada Breza za najboljeg debitanta dodijeljena je

Lani Barić za glavnu žensku ulogu u epizodi »Žuti mjesec«, redatelja *Zvonimira Jurića*, u omnibusu »Zagrebačke priče«, dok je nagrada Oktavijan Hrvatskog društva filmskih kritičara za najbolji hrvatski dugometražni igrani film dodijeljena redatelju filma »Kenjac« *Antoniui Nuiću*.

I publika je rekla svoje: Zlatna vrata Pule, ogromnom većinom glasova, pripala su *Nikši Sviličiću* za romantičnu komediju »Verujem u anđele«.

Na ovogodišnjem Festivalu igranog filma u Puli prikazano je deset filmova u nacionalnom programu, što je u neovisnoj Hrvatskoj, s obzirom da se gotovo dva desetljeća prosječno prikazivalo šest do sedam hrvatskih dugometražnih igranih filmova.

D. B. P.

ANELA BORČIĆ, »GARBIN, ZAO VJETAR«, V.B.Z., ZAGREB, 2009.

O bratskoj ljubavi i mržnji

Ono što roman čini posebnim u današnjim književnim uvjetima jest strpljivost i upornost kojom prede finu nit svojeg literarnog tkanja. Pri tom ne podilazi publici, ne ogleda se za suvremenim »uspješnicama«, a još se manje u njih ugleda

Piše: Đurdica Stuhleiter

Anela Borčić rođena je u Splitu 1966., a živi na otoku Visu. Radi kao ravnateljica škole Vis. Objavila je knjigu pjesama »Blaženstvo trenutka«. Na 42. omiškom festivalu klapa osvojila je prvo mjesto i zlatnu plaketu s pjesmom »Mirina« (u koautorstvu s D. Tambačem i izvedbi klape »Šufit«). Sudjelovala je na nekoliko skupnih izložbi fotografija u zemlji i inozemstvu.

»Garbin, zao vjetar« njezin je prvi roman. Riječ je o obiteljskom romanu u kojem kroz priču o ostavinskim raspravama i jalu među nasljednicima opisuju otočku svakodnevnicu. Primijećeno je da ovo djelo »ishodi iz literarne tradicije velikih otočkih pisaca – Marinkovića, Novaka i Šegedina. Mnogo što ova autorica duguje

upravo njima, koliko god to zvučalo preuzetno.« Ostavinske rasprave i jal među nasljednicima nultu su mjesto gotovo svake otočke svakodnevne. Anela Borčić o tome piše sugestivno, suvereno i s mjerom. Rečenicom koja voli eleganciju i detaljiziranje, ona će svoje likove podvrgnuti snažnom psihologiziranju, izvesti mrežu kompliciranih odnosa koje karakterizira otuđenost, nepovjerenje, bijes, laž, zavist i zla krv, te »uvesti u priču« prijeteći krajolik i zloguki vjetar.

MUČNINA U TIŠINI

U komornoj atmosferi, u nepodnošljivoj tišini i još nepodnošljivijoj samoći koju žive likovi ove priče svaki zasebno, jedan član obitelji pokušava zašiti konce izdebaklira-

nih obiteljskih veza. Autorica uspijeva pripovijedati u slikama i sugerirati mučninu u tišini, bez buke i bijesa, posve na tragu svojih književnih uzora. Primjerice: »Garbin, zao vjetar, divljao je tog mutnog zimskog sumraka. Zlogukog. Nabubreno nemirno more udaralo je još od jutra o bokove rive svom svojom silinom. Prasak. Prštanje. Srkanje. Huk. Pa opet – prasak! U grču vala spremnog za udar prebacivalo je more svoje gipko tijelo preko ruba rive i pretvaralo ga u plitke slapovite valiče što su se razvlačili sve dalje i dalje, neprimjetno se tanjeći i nestajući. Pokušavalo je ono večeras u svoj veličini zla nekako domiljeti svojim tananim i širokim slanim prstima do raščupanih palmi što su rasle nešto više i otrovati im i ono malo gladne zemlje stisnute i isprepletene među njihovim bijelim i golim žilama na otpuhnuutoj površini.«

NITI TAJANSTVENIH VEZA

I upravo taj garbin, zao vjetar, gotovo da postaje najvažniji pokretač događaja. On i objašnjava mnogo toga, lomeći svojom snagom četvoricu braće Tarbuškovića – Mlajega, Tonu, Silvestra i Stipana. Njihovi zapetljani i mutni odnosi, opterećeni tajnama i frustracijama djetinjstva, okosnica su romana u kojem se zrcale i ljudi i atmosfera dalmatinskog otoka. Iznimno snažno i uvjerljivo autorica plete niti tih tajanstvenih veza, držeći nas u napetosti ne toliko samom radnjom, koliko slikanjem proživljavanja i unutarnjih stanja svojih likova.

Na suvremenoj je književnoj sceni malo ovakvih romana i zato mu i vrijedi vrlo pažljivo pristupiti. Jer njegova je autorica svoja, nekako posebna, bez obzira na usporedbu s velikanima hrvatske književnosti s čijim djelima ovaj roman ima nekih poveznica. Ono što njezin roman čini posebnim u današnjim književnim uvjetima jest strpljivost i upornost kojom

prede finu nit svojeg literarnog tkanja. Pri tom ne podilazi publici, ne ogleda se za suvremenim »uspješnicama«, a još se manje u njih ugleda.

AUTENTIČNI OTOČKI GOVOR

Likove ovog romana i njihove priče najbolje bi se moglo sažeti u citat iz same knjige.

»Kad je čovjek nesretan, slični su mu mokru proljetnu zemlju. Malo mu se hoće da u njemu iznikne korov svih vrsta i ugasi sve one nježne i samozatajne cvjetove dobra što su u njemu godinama i s mukom rasli, i da postane ne netko drugi, nego onaj drugi iza zrcala, što strpljivo čeka svoj trenutak. Između neopipljive vrta i podivljala čovjeka i nema neke osobite razlike, jer ni jedan ni drugi ne sliče sebi i ne zaslužuju svoje ime.«

Posebnu draž ovom romanu daje jezična razina na kojoj ćemo pronaći dijaloge vođene na zanimljivom otočkom govoru. Taj će nas dio još uvjerljivije uvesti u ozračje otoka, njegovih stanovnika i svjetonazora. A priča o ljudskom jalu, promišljanje o bratskoj ljubavi i mržnji kao čestom pokretaču mnogih zbivanja, postat će time samo naizgled točno označena. Što više, upravo tim posebnim osjećajem za jezik Anela Borčić uvjerit će nas da postoje konstante koje nisu ničija ekskluziva. U njihovoj se negativnosti mogu zrcaliti životi mnogih, a u spoznajama do kojih nas vode, nažalost, uživati malo-brojni.

»Jer garbin, zao vjetar, prestane tek onda / kad jedan brod razbije, ne prije, nikada prije!«.

JEZIČNI SAVJETNIK

Zlatarnica, zlatara ili zlatarna

Piše: Miranda Glavaš-Kul

U gradovima uz hrvatsku obalu često možemo vidjeti istaknuti naslov zlatar iznad ulaznih vrata prodavaonica zlatnoga nakita. Je li to pravilno? Nije. Zlatar je zanimanje čovjeka koji proizvodi zlatni nakit, a vlasnik zlatarnice ne mora nužno proizvoditi nakit, niti biti po zanimanju zlatar, on jednostavno može biti trgovac zlatom.

Riječ zlatara mogli bismo rabiti za tvornicu zlatnih predmeta, baš kao što za tvornicu mlijeka možemo reći mljekara, a za tvornicu kože – kožara. No za prodavaonicu predmeta od zlata ne ćemo ju uporabiti. Riječ zlatarstvo rabimo kada govorimo o djelatnosti obrađivanja zlata i izrađivanju zlatnoga nakita koji se obavlja u zlatari ili zlatarni.

Najbolji i najprikladniji naziv za prodavaonicu zlatnoga nakita je zlatarnica, baš kao što je za prodaju mesa i mesnih prerađevina mesnica, a ne mesara; za prodaju kruha i peciva pekarnica, a ne pekara...

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Josip Kozarac

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Hrvatski je književni realizam počivao na regionalnim temeljima. Ono što su za Zagorje bili Kovačić i Gjalski, za Istru Kumičić, bio je za Slavoniju Josip Kozarac. Smatran je piscem jako oštih zapažanja i jednostavnih, ali često i prodornih, dubokoumnih misli. Nastavio je Reljkovićevim putem i danas ne bismo mogli zamisliti hrvatsku književnost bez njegova doprinosa te ne bismo imali točne informacije o životu seljaka u to vrijeme. Rođen je 1858. u siromašnoj vinkovačkoj obitelji. Pučku je školu i gimnaziju završio u Vinkovcima. Diplomirao je šumarstvo 1879. godine na bečkoj Visokoj školi za kulturu tla kao najbolji student na svojoj godini. Puno je vremena provodio u prirodi, jednostavno promatrajući život koji se odvijao oko njega.

Kada se kao gimnazijalac pojavio pjesmama u »Hrvatskoj lipi«, »Smilju«, »Vencu« i almanahu »Hrvatski dom«, Kozarac nije obećavao da će postati ono što je postao. Pjesme su mu bile nadahnete lektinom, pune sentimentalizma, dekorativne patetike, motiva boli i uzdaha.

Nakon nešto vrjednijih sentimentalno-prosvjetiteljskih »Priča djeda Nike«, pojavljuju se prve važnije novele »Biser Kata«, »Naš Pilip«, »Proletarci«, »Krčelići neće ljepote« i »Slavonska šuma« te dva romana »Mrtvi kapitali« i »Među svjetlom i tminom«. U Kozarčevu se proznome stvaralaštvu zamjećuje smisao za racionalnu spoznaju, gospodarsku i socijalnu analizu života Slavonije u drugoj polovici 19. stoljeća koje se suprotstavljaju čuvstvenomu, lirskom odnosu prema ljepoti slavonske prirode te problemima i patnjama tamošnjih ljudi. Srastao je s prirodom, kako je sam rekao »kao bršljan s hrastom«, te se brzo i lako otrešao književnog poetiziranja i zagrizao u vruće teme. Počeo je raspravljati o surovim životnim istinama. Zanimao ga je odnos domaćeg trgovca drvetom prema siromašnom selu, zapuštenost zemlje i zaostalost seljačkog gospodarstva, prijezir činovnika prema seljačkom radu te politička korupcija koja je bila podložna utjecaju tuđinskoga novca i nemorala. U svojoj se najuspjelijoj pripovijesti »Tena« osvrnuo na moralni ponor u koji propadaju lijepe i zdrave slavonske

djevojke zahvaljujući pogubnom utjecaju tuđinskog morala. Na primjeru prelijepe seoske djevojke Tene prikazao je kako kupci šuma postaju i kupci ljubavi. Tena svojom i tuđom krivnjom doživljava propast koja simbolizira propadanje Slavonije.

Najglasovitijim svojim romanom »Mrtvi kapitali« silno je uzbuđio hrvatsku javnost. Pretresajući, kroz misli i djelovanja ekonomista Lešića, okolnosti gospodarskog i moralnog srozavanja slavonskoga sela, uzroke pronalazi u ljudima koji pod svaku cijenu žele postati gospoda, a gospoda su svi koji ne oru i ne kopaju. Ideal im je biti seoski pisar. To su, kako ih u romanu zove Lešić, mrtvi kapitali, koji su se odbili od zemlje, spremni su na poniženja, preziru rad i jedino što žele je pred pukom izgravati gospodu. U posmrtno objavljenoj i nedovršenoj romanu »Živi kapitali« idejni će se model ponoviti: zagovaranje povratka zemlji i njezinoj obradi, gospodarska obnova imanja, napuštanje ispraznosti činovničkoga života i njihova sumnjiva morala i sl. Upravo moralnim devijacijama khuenovskoga društva, napose njegova činovništva, te

Josip Kozarac

ljudskom gramzivošću za novcem i karijerom Kozarac je zaokupljen u romanu »Među svjetlom i tminom«. Zbog otvorene kritike vlasti pisac je imao velikih problema i s cenzurom, pa je roman morao pisati jezikom mnogo blažim nego je to prvotno namjeravao.

Kozarcu je, baš kao i Gjalskom, uzor bio Turgenjev. Od svih je hrvatskih realista najviše bio vezan uz prirodu. To se primjećivalo kroz detaljne opise pejzaža u njegovim djelima, gdje ju je opisivao onako kako ju je doživljavao kao šumar i kao dijete kada je većinu svoga vremena provodio u prirodi. Širom njegova opusa možemo pronaći brojne stranice, ulomke i rečenice, u kojima je njihov pisac pod dojmom prirode.

Mlada misa vlč. Dragana Muharema u Vajskoj

Svećenički početak

Na blagdan Svetog Jakova, 25. srpnja svečano je proslavljena mlada misa vlč. Dragana Muharema. Mladjoj misi je prethodila trodnevna duhovna priprava, koja je započela 22. srpnja u župnoj crkvi sv. Jurja u Vajskoj.

Prvoga dana svetu je misu predvodio dekan *Marijan Dej*, župnik iz Selenče, sljedeći dan misno slavlje je služio župnik domaćin, vlč. *Josip Kujundžić*, a treći dan vlč. *Andrija Đaković*, župnik iz Slavenskog Broda, bivši župnik u Vajskoj.

Mladomisničko slavlje je započelo u crkvi, kad je mladomisnikova majka podijelila roditeljski blagoslov. U velikoj procesiji se krenulo na Kalvariju, koja se nalazi u crkvenom dvorištu, gdje je i služena svečana misa. Mladu misu je predvodio sam vlč. Dragan Muharem s još četiri mladomisnika, a u koncelecijaciji tridesetak svećenika. Njegovi talenti, izni-

mno lijep glas koji mu je Bog darovao, pjevanje i propovijed, došli su do punog izražaja. Nakon podijeljenog mladomisničkog

blagoslova uslijedila je večera, a mladi svećenik iz Rume duhovito je vodio uobičajenu ceremoniju pozdravnih govora. Ovo druže-

nje je trajalo duboko u noć, uz dobru tamburašku glazbu ansambla »Hajo« iz Subotice.

P. Pejčić

Deseti susret polaznika Škole animatora u Sonti

Zaokružena druga godina

Piše. Ivan Andrašić

Jubilarnim, desetim susretom, održanim od 23. do 26. srpnja u župi sv. Lovre u Sonti, zaokružena je treća godina rada Škole animatora Subotičke biskupije, druga u Sonti. Idejni začetnici, a ujedno i realizatori ovoga projekta rada s mladima, sončanski župnik vlč. *Dominik Ralbovsky* i njegova sestra, katehistica *Kristina* pokrenuli su Školu animatora prije tri godine u Bečeju, gdje su tada službovali.

Postavljanjem vl. Dominika za župnika župe Sonta ovo mjesto postaje i okupljalište mladih sljedbenika Don Bosca. U četvrtak 23. srpnja, u prostorijama župnog doma okupilo se pedesetak polaznika Škole iz više mjesta Subotičke biskupije, te iz Bečeja, Zrenjanina, iz susjedne Mađarske i iz Republike Hrvatske.

Aktivnosti radioničkog i rekreativnog tipa vodile su *Kristina* i *Katarina Ralbovsky*, a u svjedo-

čenjima su sudjelovali i mladi iz Vukovara, Republika Hrvatska, te mladi iz subotičke zajednice Hosana. U ovoj zajednici žive bivši ovisnici o drogi, koji se i dalje uspješno liječe. Zajednica se nalazi u Starom Žedniku, radi godinu dana, a sve više mladih se javlja u želji za konačnim izlječenjem od najtežega

poroka današnjice. Zajednice poput ove u Subotici postoje i u Hrvatskoj, BiH i Sloveniji. Polaznici Škole animatora s osobitom pozornošću slušali su mlade iz Hosane, koji su im otvoreno govorili o svojim najmučnijim iskustvima, te o svojoj sadašnjoj vjeri u Boga, koja im je najveća nada u konačno izlječenje.

Mladi animatori hodočastili su i u nadaleko poznato svetište Blažene Djevice Marije u susjednom mjestu Doroslovu. Na hodočašće se pošlo pješice u petak u predvečernjim satima, uz povratak u Sontu dan kasnije. U Doroslovu je u petak u večernjim satima održano pokorničko bogoslužje, a u subotu prije podne sveta misa. U poslijepodnevnom satima uslijedilo je gledanje filma »Sv. Ante« i povratak u Sontu. U nedjelju 26. srpnja, u crkvi sv. Lovre održana je svečana sveta misa, koju je predvodio subotički biskup msgr. *Ivan Penzeš*. Pokraj brojnih vjernika misnom slavlju su nazočili i predsjednik Općine Apatin dr. *Živorad Smiljanić*, predsjednik i dopredsjednik Savjeta MZ Sonta *Igor Jakšić* i *Andrija Adin* i tajnica MZ *Renata Kuruc*. Sončanski vjernici ponovno su bili u prilici čuti zvuke »svojih« orgulja, koje je svirao sin njihovog pokojnog kantora, prof. *Siniša Poturica*. Potkraj mise istaknutijim polaznicima škole animatora podijeljene su pohvalnice, a vlč. Dominik Ralbovsky zahvalio se brojnim sponzorima i svima onima koji su svojim radom pridonijeli uspješnoj organizaciji ovoga skupa.

DOKRAJČITI PROPADANJE SVIJETA

Pet kruhova i dvije ribice

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Dugo su vremena učenici Isusovi zahtijevali od njega da ih nauči moliti. U Isusovo vrijeme, kao i danas mnogi smatraju molitvom riječi osobito osmišljene i uokvirene formulom. Takva molitva – koju zovemo usmena – postaje često samo formula. Kako se duša takvom molitvom ne ispunja onda čovjek pada u napast da je puno puta ponavlja i misli kako je moć molitve u mnoštvu riječi. Isus se je, svim svojim bićem odupirao takovom načinu molitve.

MOLITVA – SUSRET OČI U OČI

Za njega je molitva na prvom mjestu susret. Oči u oči. Taj susret postaje razgovor dvojice prijatelja. Poznaje šutnju a i geste. Često je takva molitva šutnje i uranjanje u susret daleko bogatija nego i najljepše formule. Nakon dugog inzistiranja Isus je »popustio« i poučio ih pravoj molitvi. No, mi smo i toj molitvi dali krivo tumačenje pa umjesto da prihvatimo Isusovu jasnu odredbu: A vi kada molite molite *ovako*, mi smo prihvatili pa ne molimo tako nego molimo to. Tako je Očenaš postala formula koja nam biva kao i svaka druga formalna molitva. Međutim, Očenaš je podloga svakoj molitvi. Kao neka potka na kojoj se tka svaka druga molitva. Molitva koja nema u temelju Očenaš i logiku Očenaša obično biva prazna.

Tema ovog razmišljanja ne želi biti nego jedan zaziv iz Očenaša. U toj molitvi ima sedam temeljnih zaziva koji obuhvaćaju naš život u cjelini. Jedan od tih zaziva je i »kruh naš svagdašnji, daj nam i danas«. Što to znači? Boga priznajemo Stvoriteljem. Čovjek, kao kruna stvorenja, je pozvan nastaviti djelo stvaranja. Ivan Pavao II. je u tome činu prepoznavao naše temeljno poslanje. Zemlja je naš zajednički dom. Naša zajednička kuća. Svi koji smo pozvani u život pozvani smo stanovati u toj kući. Sva blaga te zemlje su zajednička. Naše poslanje je da nastavimo stvaranje, da ga dovršujemo i uživamo sva blaga koja nam ova zemlja daje. Ali jao, zemlja je oteta od jedne manjine koja je zaposjela sva blaga a sve stanovnike učinila robljem. Imam dojam kao da je već naš praotac Adam prokockao povjereni zadatak i nas uvukao u ropki status prema blagodatima ove zemlje pa je razdioba postala otimačina, uspjeh postala zavist (Kain i Abel), bogatstvo postalo prokletstvo a čovjek u vlastitoj zemlji postao prognanik.

IMATI I NEMATI

U naše vrijeme sve je očitiije da je ovo istina. Pitamo smije li Bog dalje stvarati »gladna usta«. Bojimo se

Blagoslovio je i dje-

lio mnoštvu. Više je

ostalo nego što je

bilo. Božanska sve-

moć i ljudska ljubav

su i danas poruka i

put. U krizi odgova-

ramo svijetu upravo

tom logikom. Od tih

kruhova čovječan-

stvo i danas živi. I

živjet će dogod bude

vjere u Providnost,

žrtve prikazanja i lju-

bavi za sve.

prenapućenosti. Pomalo ubijamo vlastitu vrstu a oni koji rađaju potomstvo smatramo »zaostalima«. Međutim, to nije istina. Bog kao Otac stvara. Kao Providnost ne može stvoriti »gladna usta«. Zemlju je obdario tolikim bogatstvima da bi mogla prehraniti daleko veći broj stanovnika nego što ih sada ima. Ako dodamo činjenicu da je površina mora daleko veća od kopna i da je prehrambeni kapacitet mora daleko bogatiji od kopna, onda vidimo da smo se u svojoj ljudskoj računici »razišli« s Bogom. Tako se događa da je taj razlaz sada već dramatičan. Upravo kontinenti koji su utemeljeni na kršćanskim vrednotama sada bježe od te spoznaje. Jasno, jer računica obogaćivanja ne odgovara kao Božja logika nego je žele zamijeniti svojom. Njihova logika je imati, imati, imati. S druge strane se javlja posljedica: nema, nema, nema! Tako se ovaj divni svijet susreće sa smrtonosnim siromaštvom, s umjetnom ekonomskom krizom i s umiranjem od gladi velikog dijela čovječanstva. Je li se svijet oteo Božjem gospodstvu? Nije. Bog je – međutim – prepustio čovjeku njegovo područje da vodi »posao do kraja«. Tako se dogodilo da mjesto dogradnje svijeta imamo razgradnju svijeta. Mjesto sreće prijeti nam glad. Jedna mala grupica otela je bogatstvo zemlje i sada ga zloupotrebljuje. Što nama kršćanima preostaje? Snažno zamoliti Boga da preuzme »kormilo« – makar i silom – od moćnika ovoga svijeta i pogleda na svoje siromahe, koji traže kruh svagdašnji, te tako dokrajči propadanje ovoga svijeta. Mi vjerujemo u njegovu snagu i donosimo mu svoj skromni doprinos »pet kruhova i dvije ribice« da potaknut našom ljubavlju i darom nahrani gladne koji još imaju ljubav.

Ovih dana evanđelje u crkvama govori o Isusovom zahvatu u čudesnom umnažanju kruha. Taj čin je činjenica Božje brige za čovjeka. Poštujući čovjekovu narav suradnika nije htio stvarati kruh. Tražio je našu suradnju. Našla se Filipova ponuda ekonomskog rješenja: kupiti kruha za sve makar i ne bilo dosta. Isus je to odbio. Našla se Andrijina ponuda suradnje ali sa strijepnjom da to nije dosta. Našao se dječak koji je u svojoj jednostavnosti ponudio sve što je imao: pet kruščića i dvije ribice. Ta dječja jednostavnost i ljubav kojom je dao na raspolaganje sve što je imao je potakla Isusa da učini svoj – božanski dio. Blagoslovio je i djelio mnoštvu. Više je ostalo nego što je bilo. Božanska svemoć i ljudska ljubav su i danas poruka i put. U krizi odgovaramo svijetu upravo tom logikom. Od tih kruhova čovječanstvo i danas živi. I živjet će dogod bude vjere u Providnost, žrtve prikazanja i ljubavi za sve.

Vrt nostalgije

**Od smrti oca 2007. godine prof. Siniša Poturica održava kuću u Sonti, koju je naslijedio skupa s bratom Ivicom *
Ravnatelj je OŠ »Svetožar Marković – Toza« u Elemiru,
živi u Zrenjaninu, a duša mu je u rodnoj Sonti**

Piše Ivan Andrašić

Ukoliko uđete u dvorište kuće obitelji Poturica u Štrosmajerovoj ulici br. 75 u Sonti, na prvi pogled zamijetiti ćete sklad boja i oblika raslinja, neosjetno se vratiti u neke neodređene godine koje ste davno ostavili za sobom, ali koje su tu, odmah nadohvat ruke. Možete sjesti i uživati u veličanstvenoj smirenosti zelenila i diskretnom šarenilu pokojega cvijeta, koje upravo tu smirenost svojim kontrastom u punoj mjeri pojačava.

U dnu dvorišta postavljen je stol s dvjema tesianim klupama, stvoren za odmor duše i tijela. Na stolu uvijek »dežuraju« starinski bokal i dvije čaše. Ukoliko sjednete i prepustite se veličanstvenom miru, i ptice koje u ovom vrtu nitko ne uznemirava, počastit će vas skladom svojega cvrkuta, skladom pjesme koju još nije ispjevao niti jedan skladatelj. Jednostavno, poželjet ćete da vrijeme stane, da ovu čaroliju nitko i nikada ne prekine.

ŽIVOTNI PUT PROFESORA ZEMLJOPISA

Jedino ćete uzaludno očekivati gazdu i gazdaricu, neće vas doći pozdraviti, neće vas ponuditi čašom

hladne vode. Gazdarica Agica 2005. i gazda Stipan, bivši kantor crkve sv. Lovre u Sonti, 2007. godine preselili su se u društvo anđela. Ostavili su ovaj vrt nostalgije sinovima Ivici, danas žitelju Subotice, i Siniši, žitelju Zrenjanina. Činilo se da i ovu kuću, poput mnogih u Sonti, čeka tuga napuštenih i izgled zapuštenih praznih domova. Mladi ljudi, pod presijom današnjeg tempa života, teško nalaze vremena za uspomene, bitno je uglavnom samo ono što je materijalno. No, tako nije mislio profesor zemljopisa, Agicin i Stipanov mlađi sin, 44-godišnji Siniša:

»Studij zemljopisa završio sam u Sarajevu, u predvečerje naših besmislenih ratova. Promijenio sam više prebivališta, posao profesora zemljopisa vodio me je u Osijek, Suboticu, Sombor, Zrenjanin i na koncu, od 1995. godine u Elemir, gdje sam danas ravnatelj OŠ 'Svetožar Marković – Toza'. Sa suprugom Jasminom i sinom Stefanom živim u Zrenjaninu. Jedno vrijeme nakon smrti oca nisam dolazio u Sontu. Veliki sam emotivac i teško sam podnosio spoznaju da idem u prazan roditeljski dom. Kad sam smogao snage doći, bilo mi je još teže. Travnjak je bio

Udruženi u uređivanju otac Siniša i sin Stefan

pretvoren u korov, a zahvaljujući susjedi teta Ruži Mihaljev, ukrasno raslinje nije ostalo nezalijeveno, nije se osušilo, samo je tražilo malo njege, malo, kako u šali kažem, kozmetičkih zahvata«, kaže profesor.

U ZRELIM GODINAMA KORIJENI ZOVU

Nije htio tražiti nadničare, osjećao je u sebi nekakav poriv za uređenjem dvorišta i vrta svojim rukama vrati sjećanju na roditelje

dio nekakvog fiktivnog duga, da im se makar malo oduži za sve što su učinili za njega. Prihvatio se pile, sjekirice, škara za šišanje živice. Odstranio je sve suho i suvišno, vrt je pod njegovom rukom ponovno dobio izgled onoga kojega su godinama s ljubavlju nje govali Agica i Stipan. Travnjak je opet uredno podčištan, raslinje potkrešano i zalijeveno, cvijeće ponovno cvjeta, Siniša sve češće dolazi u rodnu kuću.

»U mladosti sam vječito bio u nekakvim odlascima, nemirni duh tražio je nova lutanja. Dolaskom zrelijih godina, korijeni me sve više zovu. I ne samo da me zovu, nego mi u dušu vraćaju toliko potreban mir. Svi mi živimo tempom koji čovjeka melje i jednostavno nam je potreban nekakav ventil, nekakva oaza mira, koja će biti samo naša i koja će nam nadoknaditi snagu koju nemilice svakodnevno rasipamo. Ja svoj mir nalazim u ovoj kući. S užitkom radim u dvorištu, u vrtu, ova kuća mi vraća mir i ravnotežu u dušu. Raduje me i da 14-godišnji sin Stefan dijeli moju ljubav prema korijenima i rado dolazi sa mnom u Sontu i da sada već u mojem rodnom mjestu ima poveći krug prijatelja«, kaže za Hrvatsku riječ prof. Siniša Poturica.

Piše: dr. Marija Mandić

Voda – preduvjet zdravog života

VODA: Ljudsko se tijelo sastoji od 60-65 posto vode koja na određeni način regulira različite tjelesne funkcije našeg organizma i svih organa ponaosob. Tako voda otapa i prenosi hranjive tvari kroz organizam, eliminira štetne tvari iz organizma te održava tjelesnu temperaturu. Voda je tijelu potrebna za održavanje potrebnog volumena krvi i ostalih tjelesnih tekućina, za održavanje normalnog krvnog tlaka, i kao glavni pokretač izmjene tvari u organizmu. Stoga dovoljna količina vode znači i normalnu gustoću krvi, normalan dotok kisika do mozga, mišića i ostalih organa.

Bez vode čovjek ne može izdržati duže od 4 dana. Voda se gubi putem kože, pluća, debelog crijeva i bubrega, odnosno mokraćom, fekalijama, disanjem i znojenjem, što u normalnim uvjetima iznosi do 2,5 litre dnevno. Pri obilnom znojenju gubitak tečnosti je i do 3-5 litara na dan.

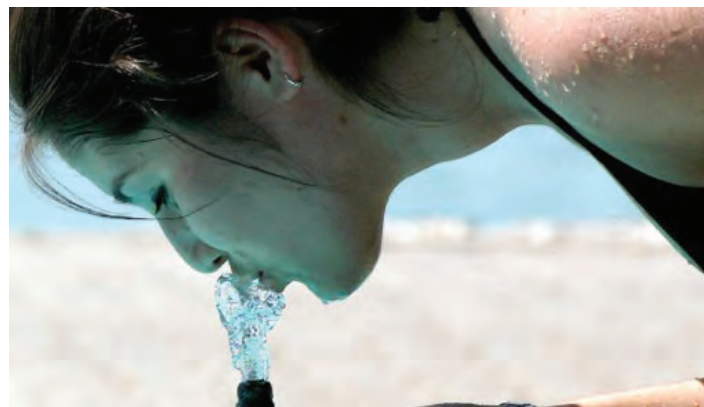
ŽEDANJE: Nažalost, mehanizam za žed ne govori nam na vrijeme

Poštovani čitatelji, U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

da trebamo nadoknaditi izgubljeni tekućinu. Osjećaj žeđi označava početak dehidracije pa su ljudi koji obično piju malo tekućine izloženi dugotrajnom riziku od bolesti bubrega, poremećaja mentalnih funkcija, probavnog sustava i čak problema sa srcem. Zbog toga se ni u kojem slučaju ne smijemo osloniti isključivo na pojavu žeđi, jer je tada naša potreba za vodom već znatno narušena, nego moramo piti redovito i količinski dovoljno bez obzira na spomenuti osjećaj, osobito ako smo u godinama.

Gubitkom tekućine naša se krv počinje zgušnjavati pa je tako gubitak od samo 2 posto dovoljan da dođe do osjetnog pada naših životnih potencijala i osjećaja sveopćeg umora. Kod gubitka tekućine od 4

posto javljaju se glavobolja i mišićni umor, 5 posto rezultira nesvjesticom i grčevima, a gubitak od 10 do 15 posto volumena tekućine u organizmu završava fatalno po život. Nedostatak vode posebice je vidljiv na koži – našem najvećem organu (čini je 80 posto vode), koji je ujedno i glavni sakupljač tekućine. Voda održava našu kožu mekom, elastičnom i prije svega mladom. Svakako se smanjenjem količine vode u organizmu smanjuje i izlučivanje otpadnih tvari iz tijela.

ŠTA I KOLIKO PITI?: Da bismo izmjenu tvari i rad organa održali na optimalnoj razini, moramo u organizam unijeti 2,5 do 3 litre tekućine na dan. Potrebu za otprilike litrom tekućine naš organizam zadovoljava putem hrane koju unosimo u tijelo, a ostatak moramo nadoknaditi izravno, ispijanjem vode i različitih vrsta napitaka. Potrebu za nužnom tekućinom u organizmu nadopunite prirodnim i čistom vodom, negaziranom ili gaziranom mineralnom vodom u bocama. Ove vode ne sadrže klor, štetne tvari i neželjene mikroorganizme, a bogate su mineralima, čija je nadoknada, osobito

kod obilnog znojenja veoma bitna. Zdravu alternativu mineralnoj vodi predstavljaju pak kvalitetni industrijski sokovi, ili kod kuće svježe istisnuti sokovi od voća i povrća, posebice rajčice, koji osim što će zadovoljiti potrebu za vodom, sadrže i bioelemente nužne za izmjenu tvari u organizmu, vitamine, minerale i enzime.

Zaslađene napitke – kavu, crni čaj i alkohol – koji sadrže previše šećera te malo ili nimalo hranjivih sastojaka, radi zadovoljavanja potrebe za vodom treba umjereno dozirati. Naime, njihovo je djelovanje, između ostalog, diuretsko, što znači da pospješuju izlučivanje tekućine iz organizma.

ZANIMLJIVOST: Na samom vrhu ljestvice vodom bogatog povrća nalazi se krastavac, koji sadrži 96,8 posto vode, šparoga – 93,6 posto, rajčica – 92,9 posto, patlidžan – 92,6 posto, tikvice – 92,2 posto. Kada je riječ o voću, najbogatija je lubenica s 90,2; jagode s 89,55; grejp s 89,0 posto, papaja s 87,9 posto te breskva s 87,5 posto i ogrozđ s 87,3 posto vode.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Čudnovati morski svijet

Dragi čitatelji Hrkovog kutka, u ovome ćemo broju upoznati morski svijet, koji je za nas ljude iznimno čudnovat. Mnogi su bili na moru, kupali se, pomalo i ronili, no ipak tek rijetki vide pravi svijet koji je pod vodom. Ljudi koji se bave ovim zanimanjem su ronionci. Ronjenje je jedan od sportova koji se najbrže širi svijetom, jer ljudi žele zaviriti ispod površine oceana, mora, jezera...

Mnogi rone kako bi spasili određenu vrstu koja živi pod vodom, u svrhu lova ili rekreacije. Ne možemo točno utvrditi kada se ronjenje prvi puta pojavilo, no postoje neki dokazi kako je to bilo 5000 godina prije Krista. Upravo oni koji rone fotografirali su i nama omogućili da zavirimo u čudnovati morski svijet. Možda morski svijet nije baš sličan onom koji mi poznajemo iz crtića »Mala sirena«, ali je doista predivan. Evo nekoliko zanimljivih vrsta i podataka o njima.

CRVENI KORALJ

Ljudi su nekada spužve i koralje smatrali biljkama, jer se oni ne kreću, već čitav život provode pričvršćeni uz morsko dno. Međutim, koralji kakve možemo vidjeti u moru zapravo su kolonije sastavljene od velikog broja sitnih organizama, tzv. polipa. To su jednostavni višestanični organizmi valjkastog oblika tijela. Jednim krajem tijela pričvršćuju se uz koloniju, a na drugom kraju se nalazi usni otvor okružen lovka-
ma. Kao i kod hidre, na lovka-
ma koralja nalaze se žarne stanice te oni lovka-
ma hvataju plijen. Polipi crve-
nog koralja izgrađuju rožnati vanjski skelet crvene boje. Crveni koralj najčešće možemo vidjeti na rubovima mora, na zasjenjenim područjima ili na malo većim dubinama (ispod 30 m). Često se vadi pa

se njegov skelet drži po kućama kao ukras ili se od njega izrađuje nakit. Najviše ga ima u sredozemnom moru i istočnom Atlantik

SPUŽVA

Spužve su najjednostavnije višestanične životinje. Za razliku od prazivotinja čije tijelo gradi jedna stanica u kojoj se odvijaju svi životni procesi, tijelo spužve izgrađeno je od mnogo stanica. Međutim, spužva nema organa koji bi svaki vršio svoju funkciju, već sve stanice obavljaju zajedničke funkcije. U sredini tijela nalazi se šupljina, a oko nje je stjenka izgrađena od dva sloja stanica. Između ta dva sloja stvara se rožnati skelet s tvrdim iglicama koje podupiru tijelo. Kroz mnoge otvore na stjenci tijela voda ulazi u središnju šupljinu spužve te donosi hranjive tvari i kisik

za disanje. Spužva živi pričvršćena uz morsko dno u plitkim dijelovima mora. Ako joj se odreže komadić tijela, iz njega će ubrzo narasti nova spužva.

BODLJIKAVI VOLAK

Ovaj morski puž obitava najčešće na kamenom, a rjeđe mekom dnu u plićim dijelovima mora. Njegova je kućica zavojito smotana, ima bodljikave izrasline i dugačak cjevasti nastavak na prednjem dijelu. Kućica mu je obično žuto-smeđe boje. Na glavi ima jedan par ticala s očima, a diše pomoću škrga smještenih u plaštanoj šupljini. Kroz otvor na kućici provuče stopalo te puže po dnu i traži hranu. Hrani se drugim mekušcima

i rakovima luparima, a do njihovog tijela dolazi tako da trenicom napravi rupicu u njihovoj ljušturi. Volci su poznati po tome što izlučuju tekućinu poznatu kao »kraljevski purpur«, koja se u prošlosti koristila za bojenje tkanina. Ta je tekućina bezbojna u vodi, ali na zraku poprima ljubičastu boju.

MORSKA RAKOVICA

Morska rakovica obitava na plitkim morskim dnima gdje okretno hoda po podlozi. Međutim, ne može plivati. Kao i kod ostalih rakova, glava i prsa morske rakovice prekrivena su oklopom (karapaksom ili glavopršnjakom). On može biti dugačak do 20 cm, a na njemu se nalaze brojne

kvržice i trnovi. Tu se često još pričvrste alge i spužve tako da je rakovica neprimjetna na morskom dnu. Kada odlazi u drukčije područje, često mijenja pokrivač, kako bi se bolje podudarala s novom podlogom. Ima oči na dršcima te dva para ticala koja može uvući pod oklop. Prvi par nogu pretvoren je u tanka kliješta, a preostala četiri para završavaju bodljama i služe za hodanje. Kliještima lovi hranu koju čine alge, mekušci, bodljikaši i drugi rakovi. Meso morske rakovice vrlo je ukusno pa se često love za hranu.

NARANČASTA KRIŽALINA – MORSKA ZVJEZDA

Zvjezdače ili morske zvijezde tipični su stanovnici morskog dna u plićim područjima. Narančasta zvjezdača posebno voli pjeskovita dna. Tijelo joj je spljošteno, a od središnjeg dijela pruža se pet krakova. U sredini tijela

s donje strane smješten je usni otvor, a s gornje strane sitasta pločica kroz koju ulazi voda. Na krakovima se nalaze prijanjaljke pomoću kojih se zvjezdača kreće po morskom dnu. Prema načinu prehrane je mesožder, a hrani se uglavnom školjkama i puževima. Mali plijen proguta cijeli, a ako se radi o većem plijenu, onda kroz usta izbacuje želudac i probavlja plijen izvan tijela. Za razdvajanje ljuštura školjakaš također koristi prijanjaljke na krakovima.

MORSKA JEŽINKA

Morski ježinac obitava na pjeskovitim morskim dnima do 100 m dubine. Njegovo kuglasto tijelo okruženo je vanjskim, vapnenim skeletom sastavljenim od pločica i prekriveno oštrim i pokretnim, vapnenim bodljama. S donje strane tijela nalazi se usni otvor, a s gornje strane je

izmetni. U usnom otvoru imaju tzv. žvakalo, sastavljeno od pet zubića. Ono pomaže u usitnjavanju hrane – sitnih životinja i algi. Između bodlji na površini tijela smješteno je pet redova cjevastih, prionjivih nožica pomoću kojih se ježinci kreću po morskom dnu i to tako da vodom pune i prazne cjevaste nožice. Te su nožice dio tzv. vodožilnog sustava, koji je karakterističan upravo za bodljikaše (ježince, zvjezdače i srodnike), a sastoji se od mreže kanalića, spremišta za vodu i nožica te omogućuje kretanje, hranjenje i opskrbu kisikom.

HOBOTNICA

Hobotnica je mekušac iz porodice glavonožaca. Ima 8 krakova s kojima može dostići duljinu i do 3 metra. Hobotnica je odlično prilagođena životu lovca, ali i plijena, jer ima tajno oružje. U tjelesnim naborima krije vrećicu s crnilom koje ispušta kad želi zbuniti svoje neprijatelje. Nevjerojatno ljupka hobotnica izgleda kao gomoljasta glava s osam nogu, no njezino vrećasto tijelo krije iznimno dobro razvijen mozak i živčani sustav, zbog

čega je hobotnica iznenađujuće inteligentna morska životinja. Njezina omiljena hrana su rakovi, rakovice i školjkaši. Iako je hobotnica odličan plivač, najčešće svoj plijen lovi primjenjujući lukavstvo. Može mijenjati boju tijela i tako se prilagoditi okolini. Svoj plijen će omamiti nervnim otrovom. U neprijatelje hobotnice ubrajaju se ugori, dupini i morski psi, kojima je ona česta hrana. Mora se spomenuti i »otrovni zub« koji se nalazi u središtu gdje izrastaju krakovi, ispod hobotnice. Ribolovci paze da taj zub uklone kada ulove hobotnicu kako ne bi nastradali.

Priredila: Željka Vukov

ALKA VUICA, PJEVAČICA

Najteže je upoznati samoga sebe

Godinama je pisala tekstove za druge, pa ih je odlučila i sama pjevati

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Isprva je pisala pjesme za druge, da bi u jednom trenutku svog umjetničkog djelovanja odlučila ostaviti ih sebi i pjevati ih na zadovoljstvo brojnih poklonika njezinoga melosa. »Pjesnikinja ljubavi«, kako sebe voli nazivati Alka Vuica, godinama je u vrhu medijske popularnosti. Kratak ljetni razgovor iskoristili smo za upit o aktualnom trenutku u njezinoj karijeri.

»Ovog ljeta kombiniram odmor i posao. Imam nekoliko ugovorenih nastupa u sljedeća dva tjedna, pa dosta putujem s jednog na drugi kraj hrvatske obale. Promoviram novu pjesmu sa Splitskog festivala, »Istrijanu«, koja je već postala pravim ljetnim hitom i često se može čuti na brojnim radijskim postajama. U pitanju je jedna »štosna« pjesma u ska ritmu, a uz nju spremam i prepjeve nekoliko svojih starih pjesama, koje bi se trebale naći u sklopu jednog budućeg projekta – mog vlastitog kabarea u kojem bih kombinirala pjesmu i poeziju«, započinje priču Alka.

MJESTO ŽENE U SUVREMENOJ HRVATSKOJ

Televizijsko gledateljstvo Nove TV imalo je, svojevremeno, prilike nekoliko mjeseci pratiti Alkin talk show »Jedan na jedan«, ali te zanimljive i često pomalo provokativne emisije više nema.

»Ugovor s 'Novom' je trajao pola godine, ali ga oni nisu željeli obnoviti pa je moj show ugašen, ali i danas mi se često obraćaju brojni gledatelji iskazujući žaljenje što ga više nema. Ukoliko bude prilike i zainteresirane televizije, voljela bih to nastaviti...«

U svom tadašnjem showu, ali i brojnim medijskim istupima, Alka Vuica često zna potencirati mjesto suvremene žene u društvu, pa smo iskoristili priliku zapitati je za još jedan komentar.

»Hrvatska danas je ipak jedna muška država, dok to u prijašnjoj zajedničkoj državi u kojoj sam

nekada odrastala to nije bio slučaj jer se mnogo više vodilo računa o ravnopravnosti 'drugova i drugarica'. Osobno osjećam kako se današnjim svjetonazorom mnogo toga promijenilo unazad, a česti primjeri nejednakosti u pogledu zapošljavanja ili plaćenosti za iste vrste poslova to potvrđuju. Možda naša premijerka nešto promijeni po tom pitanju, ali mi se nije sviđjela njezina izjava kako će iako je žena vladati kao muškarac. Ja sam na to poručila neka vlada kao žena, to je mnogo bolje! No, gledajući estradu, tu su ipak žene u osjetnoj prednosti naspram muškaraca i često su pjevačice znatno privilegirane u odnosu na svoje muške kolege.

TRANSFER NA POZORNICU

»Najteže je upoznati samoga sebe. Godinama, pišući za druge, jednostavno nisam znala da bih i sama htjela nastupati. I s nekih svojih trideset sam shvatila kako se sve vrijeme nalazim oko pozornice i kako se, na koncu, i sama želim popeti na nju. Pa sam onda to i napravila, i vjerujem uspjela. Ali, povrh svega, čini mi se kako sam, u prvom redu, imala potrebu izraziti se više nego postati nekom pop zvijezdom. Kad napišem nešto za drugoga onda on ili ona imaju svoju viziju prenošenja toga publici, dok sam ja na određeni način sputana u cijeloj toj stvari. Sada je to posve drugačije i svoje pjesme mogu nesputano izvoditi i prezentirati publici kojoj su namijenjene. Sve moje pjesme su, u biti, u šansonjerskom štihi i to je moj neki umjetnički potpis, koji godinama nastojim očuvati u svom glazbenom opusu. Svih proteklih godina imala sam odličnu suradnju s brojnim glazbenicima hrvatske estrade i to se trudim nastaviti i dalje«

PJESME I TEKSTOPISCI

Brojni su hitovi izašli iz Alkina pera, pjesme koje su zauzimale vrhove glazbenih ljestvica i pobjeđivale na festivalima. Je li, i pokraj

svega, nekad požalila što je neku od njih dala, a nije ju ostavila sebi? »Nisam požalila, jer ih uvijek mogu i sama otpjevati, ali neke nisu zazvučale onako kako sam ih ja, stvarajući ih, zamišljala. Činjenica je kako sam radila za brojne hrvatske pjevače i pjevačice, od Tajči do Josipe Lisac i Olivera Dragojevića, i da sam uvijek uspijevala pogoditi njihov senzibilitet.

Jednostavno nemoguće je nešto staviti 'u usta' Oliveru, što bi trebala pjevati neka pjevačica poput spomenute Tatjane Matejaš – Tajči, s kojom sam uradila veliki i nezaboravni hit »Hajde da ludujemo«, pjesmu koja pobijedila na domaćem izboru za pjesmu Eurovizije 1990. godine.

Nažalost tekstopisci su u vrlo podređenom i nadasve neravnopravnom položaju spram drugih autora koji sudjeluju u stvaranju određene pjesme. Najbolji primjer je podjela novca za autorsko djelo u odnosu 35-65 posto u korist kompozitora, što nije u redu, također tekstopisac ne može dobiti status umjetnika, nema nagrada za najbolji tekst (Porin) i mnogo još toga negativnoga. Jer, posebice na našim prostorima riječi su te koje daju identitet određenoj pjesmi i bez njih, njihove snage, ona nikada ne bi bila to što poslije bude. U želji za ispravljanjem svih navedenih nepravdi, odlučila sam osnovati udrugu tekstopisaca – HUT i na taj način pokušati zaštititi naš rad.«

Hladovina

31. srpnja 2009.

U NEKOLIKO REDAKA

Reprize

Tijekom ljetne programske sheme, na svim televizijskim postajama »vrte« se nebrojeno puta viđene reprize već napamet znanih filmova i televizijskih serija. Sredstava za nabavu novijih, aktualnijih uradaka nema, pa se urednici uvijek znaju opravdati činjenicom kako je ionako gledanost tijekom srpnja i kolovoza bitno smanjena te ne vrijedi ulagati u bolji program. Istina. Ali, što ćemo s istim kako nam je i život tijekom protekla dva desetljeća, na neki način, već napamet znana repriza, pa ako ništa drugo barem da na TV-u pogledamo nešto novoga...

FOTO KUTAK

Rampom po »glavi«

KVIZ

Tarzan

Kako se zove pisac koji je stvorio lik Tarzana?
 Koje godine se prvi put pojavljuje?
 Koje je njegovo pravo ime?
 Kako se zove pleme majmuna u kojemu je Tarzan odgojen?
 Kako se zovu njegova životna družica i majmun koji ga uvijek slijedi?
 Tko je utjelovio najupečatljiviji lik Tarzana na filmu?

Edgar Rice Burroughs
 1912. godine u tekstu »Tarzan of the Apes«, dok se knjižga pojavila
 1914. godine
 John Clayton, Lord Greystoke
 Mangani – veliki majmuni
 Jane i Cheeta
 Plivač Johnny Weissmuller

VICEVI

Došao muž doma s posla, te kaže ženi:
 - Ženo, večeras spremi dobru večeru, dolazi mi šef sa ženom na večeru!
 - A od čega da spremim, kad imam samo grašak?
 Mislio muž, mislio, i na kraju reče ženi:
 - E, ovako ćemo. Kad dođe šef, ti reci da ćemo večerati pečenje s graškom. Nakon nekog vremena, neka tebi nešto ispadne pa reci: »Jao, ispalo mi je pečenje, morat ćemo jesti samo grašak! I tako i bi. Muž zabavljao šefa neko vrijeme, dok se ne začu nešto u kuhinji.
 - Ženo, što bi, da nije možda ispalo pečenje?!

A žena će iz kuhinje:
 - Ma, još gore, ispao grašak.

NA SUBOTIČKOM HIPODROMU ODRŽANE UTRKE »DUŽIJANCA 2009.«

Međunarodni skup kasač

Konjički klub »Bačka« proteklog je vikenda bio domaćinom tradicionalnih trka »Dužijanca«, koje se od 1968. godine održavaju u sklopu istoimenih žetvenih svečanosti u Subotici. U dvodnevnom kasačkom spektaklu sudjelovalo je oko 150 grla uzgajivača iz Srbije, Mađarske, Slovenije i Hrvatske.

U finalu internacionalne »Dužijance« trijumfiralo je grlo Tubi Pi, vlasnika Milana Žana iz Ljubljane, dok je u kategoriji domaćih uzgajivača kroz cilj prvi prošao Trocadero, u vlasništvu jednog beogradskog poduzeća, kojim je upravljao Branislav Mukić iz Subotice.

Protekli vikend na trkalištu kod Somborske kapije pamtit će se i po dvama incidentima. Naime, nakon završetka jedne od utrka grlo Sascha Spendic, u vlasništvu uzgajivača iz Pančeva se srušilo, te uginulo. Kako neslužbeno saznajemo, uzrok tragičnog završetka utrke je premor konja. Drugi se incident dogodio kada je nakon gužve u stazi i prevrtanja sulki, jedno od grla izgubilo kontrolu, te kroz jednu od kapija pobjeglo s hipo-

droma. U ovom incidentu na sreću nitko nije ozlijeđen, a pobjegli konj je odmah pronađen.

Usprkos incidentima, predsjednik Konjičkog kluba »Bačka« Bela Vojnić Rogić kaže za HR kako je zadovoljan ovogodišnjim trkama. »Bio je dobar upis konja, a postavljen je i rekord staze. Mislim da je publika imala što vidjeti. Također, imali smo i dobar posjet od skoro 3000 ljudi«, kaže on najavljujući kako će rujnu na subotičkom hipodromu biti održan Šampionat trogodaca Srbije.

Da je publika imala što vidjeti smatra i Vlada Bjelogrić iz Beograda koji je nastupio s glom Badi. »Ovogodišnja utrka 'Dužijanca' jača je nego ikad. U ovoj regiji po kvaliteti konja se nije odigrala ovakva utrka«, smatra Radonjić.

Jedan od domaćih, subotičkih vozača bio je i Ivan Tumbas iz Konjičkog kluba »Bačka«. U njegovim sulkama ovom je prigodom bio upregnut trogodac Aron u vlasništvu Bele Dulića. »Imamo ove godine jako lijepe utrke, budući da je dobar odziv i da su konji jako dobri«, kaže ukratko naš sugo-

čke elite

vornik koji se ovim sportom bavi već tridesetak godina.

No, nisu svi imali riječi hvale. Vozač Don Pura, *Goran Mačković*, svoje je sudjelovanje na jednoj od utrka završio nezadovoljan suđenjem. »Katastrofa! Suđenje nije bilo pravedno. Vozač iz Slovenije mi je tukao konja korbačem po nosu, a to suci nisu priznali i nisu mi dopustili da im to dokažem na video snimci. Izgurili su me van, a moja žalba je odbijena«, kaže revoltirani vozač iz Subotice.

Jakom konkurencijom i pratećim »uzbudljivostima« ovogodišnje utrke »Dužijance« bile su pravi praznik za sve ljubitelje konjičkog sporta.

D. B. P.

Novi rekord staze

U drugoj kvalifikacijskoj skupini u nedjelju postignut je novi rekord staze subotičkog Hipodroma u vremenu od 1 minute i 14,5 sekundi po kilometru. Rezultat je postiglo grlo Fani Filan s vozačem Zvonkom Bogdanom.

Izborna skupština NK »Bačka 1901.«

Novi predsjednik Dragoslav Radonjić

Dragoslav Radonjić-Baja novi je predsjednik Nogometnog kluba »Bačka 1901.«, odlučeno je na izornoj skupštini toga kluba održanoj prošloga tjedna. Radonjić je na prijedlog izbornog povjerenstva kluba jednoglasno zamijenio dosadašnjeg predsjednika Dragana Vujkovića. U svom prvom obraćanju skupštini kluba Dragoslav Radonjić je naglasio kako će njegov prvotni cilj biti ulazak »Bačke 1901.« u viši rang natjecanja.

Za potpredsjednike kluba izabrani su Stanko Bogojević i Milorad Mića Petrović, dok je za predsjednika skupštine ponovno izabran Tibor Rem, a za potpredsjednika Geza Brajkov.

Za djecu do 14 godina

Škola boćanja u Somboru

Bočarski klub Sombor započeo je školu boćanja za djecu do 14 godina, a trenutno broji 15 polaznika – 13 dječaka i dvije djevojčice. Školu svaki dan od 17 sati vode trener i instruktor Nedeljko Musulin i njegov pomoćnik Mirko Butorac.

Najperspektivniji mladi boćari iz ove škole idu na kamp boćara iz cijele Srbije. Četiri člana BK Sombor idu na kamp na Letenici (Fruška Gora) od 3. do 10. kolovoza, a po dva člana idu na kamp za igrače do 18, do 23 i do 30 godina.

Z. G.

U Osijeku završen EPSO 2009.

Najbolji Rusi s 35 osvojenih medalja

Nakon 12 natjecateljskih dana, ispucanih nekoliko tona streljiva u više od 70 streljačkih disciplina, 996 natjecatelja i gotovo isto toliko dužnosnika i pratećeg osoblja iz 43 europske države, otputovalo je u nedjelju svojim kućama, nakon što je u subotu, 25. srpnja svečano zatvoreno Europsko prvenstvo u streljaštvu (EPSO 2009.) u Osijeku.

U ukupnom plasmanu očekivano je najbolja Ruska federacija s osvojenih 35 medalja u ekipnoj i pojedinačnoj konkurenciji i to, 16 zlatnih, 13 srebrnih i 6 brončanih. Viceprvaci Europe su Talijani s 16 osvojenih medalja, 7 zlatnih, 6 srebrnih i 3 brončane a treće su mjesto uzeli Švicarci s 10 odličja, također 7 zlatnih i 3 srebrne medalje. Nijemci, koji su slovlili za favorite, osvojili su 20 medalja, zauzeli su tek 5. poziciju, pa su ispred njih i Norvežani s 14 medalja. Sljedeće Češka (15), Švedska (12), Španjolska (7), Poljska (10) i Danska (3), do desetog mjesta. Od sudionika iz regije, Slovenci su na 14. mjestu, Mađari na 15., Srbija na 19. sa dvije i Hrvatska na 22. mjestu s jednom srebrnom medaljom. Hrvatska reprezentacija s 24 natjecatelja u disciplinama puška i pištolj, te 9 natjecatelja u disciplinama trap i skeet osvojila je samo jedno srebro, i to kako smo već pisali, braća Glasnović, Antun i Josip i Giovanni Cernogoraz, trap, ekipno.

»Nije baš kako smo očekivali, ali moramo biti zadovoljni«, rekla je Mirela Skoko-Čelić, koja je slavu hrvatskog streljačkog sporta pronijela diljem Europe i diljem svijeta. »Konkurencija je bila iznimno jaka, ovdje su se okupile svjetske veličine, a u odnosu na prvenstvo iz 1985.

godine, kada je Osijek također bio domaćin, dvostruko je više sudionika i dvostruko više zemalja, pa moramo biti zadovoljni«.

Više od medalja Mirelu Skoko-Čelić raduje to što je Osijek odlično odradio ovo europsko prvenstvo, to što su gosti, dužnosnici i natjecatelji više nego zadovoljni uvjetima, ozračjem, dočekom i gostoprimstvom, što se ne mjeri medaljama, pa je za očekivati da Osijek uskoro postane i domaćinom svjetskog streljačkog kupa.

Domaćin sljedećeg europskog prvenstva u streljaštvu bit će Norveška.

S. Ž.

Večeras u središtu Vajske

Noćni turnir u malom nogometu

Večeras (petak 31. srpnja) u Vajskoj će biti održan noćni turnir u malom nogometu. Turnir će se odigravati u parku u središtu mjesta. Očekuje se sudjelovanje 15 seniorskih i 10 juniorskih ekipa, a uplata po ekipi iznosi 5000 dinara. Pokrovitelj turnira je kavana »Fric« iz Vajske.

P. P.

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
POKOPI

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
Tel.: 024/557-130

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu
Mogućnost odloženog plaćanja

JUBILEJ CROATIA OPENA

Dva desetljeća ATP Umaga

Sve je počelo danas već pomalo davne 1990. godine i hrvatskim finalom Prpić-Ivanišević

Dvadeset godina i isto toliko ATP turnira, uključujući i ovaj jubilej koji je u tijeku, odigrano je u umaškom kompleksu »Stella Maris«. Jedan od posljednjih turnira sezone na zemlji, iako su mnogi tenisači već okrenuti prema sezoni »harda« (tereni koji se igraju na tvrdj podlozi – američka turneja), uvijek je uspijevao privući atraktivna imena u svome glavnom ždrijebu. Svih proteklih godina u Umagu su igrali, pobjeđivali ili gubili, veliki šampioni »bijeloga sporta«, prikazujući svoju vještinu udaranja teniske loptice na zadovoljstvo brojne publike koja za razliku od drugih sličnih turnira tribine puni već i na prvim, uvodnim susretima. Jubilarno izdanje ATP Studena Croatia Opena, i ove godine potvrđuje sve spomenuite navode, u Umagu igraju *Ivan Ljubičić*, *Novak Đoković* (pobjednik Australian Opena 2008. – ovog puta samo u paru s bratom Markom), *Juan Carlos Ferrero* (pobjednik Roland Garrosa 2003. i tadašnji svjetski No 1.), *Nikolay Davidenko* (TOP 10), *David Ferrer* (TOP 20) i još mnogi drugi »majstori« teniske igre.

UMAŠKA PRIČA

Zbog redakcijskih rokova, ali i žalosne okolnosti ponedjeljka bez igre (Dan žalosti zbog pogibije putnika u željezničkoj nesreći kod Splita), u ovom tekstu ne može biti mnogo rezultatskih podataka, ali s obzirom na svakodnevne prijenose na HTV2 naši će čitatelji jamačno biti dobro informirani, pa će čitajući ovo javljanje iz Umaga već biti i solidno pripremljeni za četvrtfinalne duele koji će se igrati u petak 31. srpnja, tj. danas. No, evo ipak malo ekskluzive u vidu izjava dvije velike zvijezde umaškog turnira.

Bogat zabavni program

Tijekom turnirskih dana, nakon završetka natjecateljskog programa posjetiteljima je osiguran zanimljiv i bogat glazbeni program u kojem nastupaju Nina Badrić, Natali Dizdar, Soul Fingers, Connect i drugi.

Ivan Ljubičić

»Dobro se osjećam i nadam se da sam uspio sanirati neugodnu ozljedu. Uvijek rado dolazim u Umag i volio bih ovog puta otići do kraja i osvojiti naslov. U mojih deset dosadašnjih nastupa izdvojio bih ipak dva, 1996. godinu kada sam protiv Carbonela (ŠPA) izborio svoju prvu ATP pobjedu i 1999. godinu kada sam igrao prvu poluzavršnicu u profesionalnoj karijeri (poraz od Normana (ŠVE)).

Novak Đoković

»Umag je jedna od mojih omiljenih destinacija, što za odmor, što za trening, ali i sudjelovanje na turniru. Organizacija je fenomenalna, kao i uvijek, i ovo je jedan od najboljih turnira u godini, primljeni smo kao kod svoje kuće i zbog toga se uvijek rado vraćam. Nažalost, nastup u glavnom turniru mi se ove godine nije uklopio, iz nekih profesionalnih razloga, pa sam odlučio nastupiti skupa s bratom Markom samo u igri parova. Slijedi sezona igre na brzim podlogama, koja mi je izuzetno važna u ovom trenutku, pa ću iskoristiti priliku za trening na novom terenu brze podloge koji se odnedavna nalazi u sklopu kompleksa »Stella Maris«.

Turisti iz Srbije

Iako ove godine u glavnom ždrijebu turnira nastupa samo jedan igrač iz Srbije (Troicki), a Đoković igra samo parove, broj gostiju s naših prostora ove godine je veći nego proteklih godina.

Slavko Rasberger, direktor turnira

»ATP Umag slavi lijepi jubilej i radostan sam što i ovoga puta nastavljamo lijepu tradiciju prema kojoj imamo barem jednog tenisača iz TOP 10 u glavnom ždrijebu – Davidenka, ali i Ferreroa bivšeg

svjetskog broj jedan i pobjednika Roland Garrosa. Uz to, cijeli tjedan je tu i Novak Đoković, koji će uz nastup u parovima, trenirati i pripremati se za nastavak sezone. Unatoč krizi koja se osjeća, zahvaljujem svim sponzorima koji su ostali uz naš turnir, turnir koji je godinama nagrađivan za odličnu organizaciju i uvijek bio omiljen kod tenisača s ATP toura. Glede budućnosti podloge na kojoj bi se turnir igrao sljedećih godina uputili smo molbu za preinaku u hard court, što bi nam u ovom terminu osiguralo još jaču natjecateljsku konkurenciju.

BUDUĆNOST

Bilo kakve prognoze su uvijek nezahvalne, no prema priči direktora turnira, za budućnost Croatia Opena u Umagu ne bi trebalo strahovati. Hoće li se turnir igrati na zemlji (mekoj) ili hardu (tvrdj) podlozi uopće nije više niti važno. Svijet se konstantno mijenja i malo toga danas predstavlja neko veliko iznenađenje. S druge strane, Umag je uvijek tijekom svoga ATP tjedna prepun ugodnih iznenađenja i upravo zbog toga je atraktivan svih proteklih dvadeset godina.

D. Prčić

Optimal Tours

- Prijevoz putnika u zemlji i inozemstvu
- 20 putničkih mjesta
- 49 putničkih mjesta
- 56 putničkih mjesta

tel/fax: 024/600666
mob: 065/66 26 144
069/60 0 886

Banjska 28, 24000 Srebrenica, 34413 Padi

PETAK
31.7.2009.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Hrvatska uživo
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.07 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Prirodni svijet: Zemljin hodočasnik, dokumentarni film
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
 13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Australija
 14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena: Spiza u crnom vinu
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Lewis 2, mini serija
 16.20 - Skica za portret
 16.35 - 5000 kilometara kroz Meksiko: Kameni slapovi, dok. serija
 17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
 17.50 - Hrvatska uživo
 18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 10, serija
 21.05 - Iskupljenje u Showshanku, američki film
 23.30 - Dnevnik 3
 00.05 - Hrvati i kršćanstvo, dokumentarna serija
 00.40 - Dosjei X (9), serija
 01.30 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
 02.15 - U uredu 2, humoristična serija
 02.35 - Divlji u srcu 2, serija
 03.20 - Ksena - princeza ratnica 1, serija
 04.05 - reprizni program
 05.15 - Oprezno s anđelom, telenovela

06.55 - Najava programa
 07.00 - Mali titani
 07.20 - Dexterov laboratorij
 07.45 - Na kraju ulice: Sam u kući
 08.00 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (20.)
 08.15 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 08.45 - Tree Hill 4, serija
 09.30 - Vip Music Club

10.05 - Ally McBeal 3, serija
 10.50 - Dragi Johnie 1, humoristična serija
 11.10 - Prijatelji 2, humoristična serija
 11.30 - Prijatelji 2, humoristična serija
 11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - nogomet, Europsko prvenstvo 1996.: Hrvatska - Danska
 13.25 - Obični ljudi, TV serija
 14.10 - Znanstvena petica
 14.40 - Eko zona
 15.10 - Glas domovine
 15.35 - U mongolskoj divljini, dokumentarni film
 16.25 - Divlji u srcu 2, serija
 17.10 - Ksena - princeza ratnica 1, serija
 17.55 - Rim: Plivanje, SP - prijenos
 20.00 - Umag: ATP, prijenos 2. meča
 22.05 - Vijesti na Drugom
 22.25 - 24 (6), serija
 23.20 - P.D.James: A Mind to Murder, mini-serija
 01.00 - VIP Music Club
 01.30 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 02.10 - Umag: ATP, snimka 1. meča
 04.10 - TV raspored

07:00 Cosby show, serija
 08:00 Beba Felix, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:10 Rebelde, serija
 11:10 Otvori svoje srce, serija
 12:05 Lude 70-e, serija
 13:05 Cosby show, serija
 14:05 IN magazin
 14:50 Malo dobrih ljudi, film
 17:15 Vijesti Nove TV
 17:30 Baywatch, serija
 18:30 IN magazin by Bijele udovice
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Veliki potres: početak kraja 1, igrani film
 21:35 Veliki potres: početak kraja 2, igrani film
 23:10 Divlja igra, igrani film
 01:05 Ezo TV, tarot show
 02:05 Prijevara, igrani film
 03:50 Pod kontrolom, film
 05:20 IN magazin by Bijele udovice
 05:55 Rebelde, serija
 06:55 Kraj programa

06.45 Pink Panther
 07.00 SpužvaBob Skockani
 07.25 Punom parom, kulinarski izazov

07.55 Astro show, emisija
 11.25 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 11.55 U dobru i zlu, serija
 12.20 Reba, serija
 12.50 Ekkluziv, magazin
 13.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.35 Tajna čokolade, telenovela
 14.30 Heroji iz strasti, serija
 15.20 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Usamljeni junak, igrani film, akcijski
 21.35 Osveća njije, igrani film, borilački
 23.15 Vijesti
 23.25 Grabežljivci, igrani film, horor/vestern
 01.05 Usamljeni junak, igrani film, akcijski
 02.30 Astro show, emisija

SUBOTA
1.8.2009.

06.10 - Najava programa
 06.15 - TV kalendar
 06.30 - Vrijeme je za jazz: HGM Jazz Orkestar Zagreb - Harlem Story
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Rio Grande, američki film
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
 13.20 - Prizma, multimedijalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.40 - Reporteri - izbor: Bokassa 1 - posljednji afrički car
 15.35 - Znanstvene vijesti
 15.45 - Euromagazin: Cipar - tradicija je živa
 16.20 - Vijesti
 16.30 - Ne diraj prošlost, američki film
 18.15 - Lijepom našo: Požega

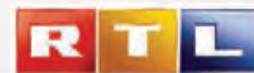
19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - TV Bingo Show
 20.55 - Zlarin: Bodulska balada, snimka
 22.35 - Dnevnik 3
 22.50 - Vijesti iz kulture
 23.00 - Mothamova proročanstva, film
 01.00 - Filmski maraton: Čuvaj tajnih podataka, britansko-francuski film
 03.05 - Filmski maraton: Milijun razloga, američki film
 04.25 - Reporteri - izbor: Bokassa 1 - posljednji afrički car
 05.20 - Oprezno s anđelom

07.05 - Najava programa
 07.10 - Disneyjevi crtići: Legenda o Tarzanu
 07.30 - Disneyjevi crtići: 101 dalmatinac
 07.55 - Vidrići
 08.05 - Na kraju ulice: Obiteljsko stablo
 08.30 - Dinosapiens, serija
 08.55 - Pokusi koji su promijenili svijet (3/6)
 09.15 - Sportske igre mladih 09. (5/12)
 09.30 - Speleološki putopis
 09.55 - Ekstremne životinje, dokumentarna serija
 10.25 - Igrajmo se
 10.40 - Briljanteen
 11.25 - Vip Music Club LP
 13.25 - Gimnazija, serija
 14.20 - KS automagazin
 14.55 - Rim: Vaterpolo, SP - utakmica za 3. mjesto (ako igra Hr)
 16.15 - 4 zida
 16.50 - Put oko svijeta kroz 80 vrtova: Meksiko i Kuba, dok.serija
 17.55 - Kombinirani prijenos: Rim: Plivanje, SP - prijenos
 18.00 - Kombinirani prijenos: Umag: ATP, prijenos 1. polufinala
 20.20 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
 20.55 - Rim: Vaterpolo, SP - finale
 22.25 - Sportske vijesti
 22.35 - Rim: Plivanje, SP - snimka
 23.25 - Noć u kazalištu - Ivo Vojnović: Suton (1978.)
 00.25 - Umag: ATP, snimka 2. polufinala
 02.25 - TV raspored
 06.35 Atom, crtana serija

OPERACIJA PANDORA
NA PROGRAMU RTL-A:
PON. 3.8. U 21:35

07:00 Winx, crtana serija
 07:25 Pocoyo, crtana serija
 08:05 Dora istražuje
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:35 Kralj Queensa, serija
 11:05 Čarobnice, serija
 12:05 Smallville, serija
 13:05 Trener, igrani film
 15:15 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 16:15 Nad lipom 35, show
 17:15 Vijesti
 17:25 Kod Ane, kulinarski show
 18:10 Lud, zbunjen, normalan, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Plemenita krv, film
 21:40 Sjeme zla, igrani film
 23:35 Divlja vožnja, film
 01:15 Odmrtnuta porota, film
 03:15 Divlja igra, igrani film
 05:00 Plemenita krv, film
 06:30 Kraj programa

07.30 Eksploziv, magazin
 08.20 Tajna čokolade
 09.10 Ulica Sezame
 10.05 Ben 10, crtana serija
 10.50 Jedna od dečiju, humoristična serija
 11.15 Ritam srca, serija
 12.05 Glazba iz druge sobe, igrani film, romantična komedija
 13.55 Urnebesna pljačka, igrani film, akcijska komedija
 15.25 Za dolar više, igrani film, western
 17.40 Zvijezde Ekstra: Policijske fotografije dječjih zvijezda, zabavna emisija
 18.30 Vijesti
 19.05 Eksploziv, magazin
 20.00 Fan, igrani film, triler

22.00 Murjak do kraja, igrani film, triler
23.40 Grabežljivci, igrani film, horor/vestern
01.20 Osveta ninje, igrani film, borilački

**NEDJELJA
2.8.2009.**

06.10 - Najava programa
06.15 - Lijepom našom
07.15 - Euromagazin
08.00 - Vijesti
08.10 - Dalmatica u svetom Donatu - Dialogos i Kantaduri
09.15 - Osnivači crkvenih redova: Dominik De Guzman, dok.serija
09.45 - TV kalendar
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Krimići Agathe Christie: Sajam zločina, američki film
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Velika rasprodaja, dokumentarna serija
14.50 - Mir i dobro
15.30 - Vijesti
15.45 - Ča smo na ovon svitu - dramska serija
16.50 - Narodna medicina, dokumentarna serija
17.25 - Oči su njihove Boga gledale, američki film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Praznik u Rimu, film
22.10 - Dnevnik 3
22.25 - Vijesti iz kulture
22.35 - Život i smrt Petera Sellersa, američko-britanski film
00.20 - Narodna medicina,

dokumentarna serija
00.50 - Osnivači crkvenih redova: Dominik De Guzman, dok.serija
01.20 - Duhovni velikani: Ivan Merz, dok. film
02.05 - Velika rasprodaja, dokumentarna serija
02.50 - reprizni program
03.35 - Dalmatica u svetom Donatu - Dialogos i Kantaduri
04.40 - Plodovi zemlje
05.30 - Rijeka: More

07.00 - TV vodič
07.20 - Najava programa
07.25 - Obitelj Addams
07.50 - Lockie Leonard, serija
08.15 - Banda iz Sugar Creeka 1: Pljačkaš iz močvare, američki film

09.25 - Jura Hura (4/10)
09.55 - Duhovni velikani: Ivan Merz, dok. film
10.40 - Biblija
10.50 - Portret mjesta i Crkve
11.00 - Đurmanec: Misa, prijenos
12.05 - Sportske igre mladih 09. (5/12)
12.20 - Hannah Montana, serija za mlade
12.45 - Pustolovine Robina Hooda, američki film
14.25 - Kandidat, američki film
16.15 - Športski program
17.20 - Klagenfurt: Ironman 2009., reportaža
17.55 - HNL: Varteks - Rijeka, 1. poluvrijeme
18.50 - Rim: Plivanje, SP - prijenos
19.05 - HNL: Varteks - Rijeka, 2. poluvrijeme
20.00 - Umag: ATP, prijenos finala
22.35 - Sportske vijesti
22.40 - Rim: Plivanje, SP - snimka
23.10 - Mini HNL
23.30 - 20. rođendan Prljavog kazališta, snimka koncerta
00.45 - Bez oduševljenja, molim 6 - serija
01.15 - TV raspored

07:15 Atom, crtana serija
07:40 Winx, crtana serija
08:05 Pocoyo, crtana serija
08:25 Dora istražuje
08:50 Američka priča: Miš na Divljem zapadu, crtani film
10:00 Kralj Queensa, serija
11:00 Automotiv, auto-moto magazin
11:30 Novac,

business magazin
12:00 Lanac sudbine, serija
14:00 Veliki potres: početak kraja 1, igrani film
15:35 Veliki potres: početak kraja 2, igrani film
17:15 Vijesti
17:25 Pazi, zid!, game show
18:10 Lud, zbunjen, normalan
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad Lipom 35, show
21:00 Luckasti profesor, film
22:55 Red Carpet, showbiz magazin
00:05 Televizijska posla, serija
00:35 Sjeme zla, igrani film
02:25 Spavač, igrani film
03:35 Red Carpet, showbiz magazin
04:35 Kralj Queensa, serija
05:35 Automotiv, auto-moto magazin
06:05 Novac, business magazin
06:35 Kraj programa

07.00 Ritam srca, serija
07.45 Skrivenne poruke, serija
08.10 Ulica Sezame
09.00 Ben 10, crtana serija
09.40 Jedna od dečakija, serija
10.05 Ritam srca, serija
10.55 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
12.10 Mjenjačnica, zabavna emisija
13.00 Urnebesna pljačka, film, akcijska komedija
14.30 Sanja ostvaruje snove, emisija
15.20 Fan, igrani film, triler
17.15 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Ekluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.05 Nadreality, zabavna emisija (dvije epizode)
20.00 Kum, igrani film, drama
23.00 CSI: Miami, serija
23.50 Murjak do kraja, igrani film, triler

**PONEDJELJAK
3.8.2009.**

06.00 - Najava programa
06.05 - Hrvatska uživo
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.08 - Čarolija 10, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Bezdani Tihog oceana, dokumentarna serija

11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Australija
14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena: Jelovnici grada Korčule
14.30 - Vijesti
14.45 - Dosta je pranja, film
16.20 - Skica za portret
16.35 - Turističke špilje Hrvatske, dok. serija
17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
17.50 - Hrvatska uživo
18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 10, serija
21.05 - Korner
22.15 - Potrošački kod
22.50 - Dnevnik 3
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Hrvati i kršćanstvo, dokumentarna serija
00.00 - Dosjei X (9), serija
00.45 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
01.30 - U uredu 2, serija
01.50 - Falcon Beach 1, serija
02.35 - Velemajstor 1, serija
03.20 - Kseno - princeza ratnica 1, serija
04.05 - Skica za portret
04.25 - Jelovnici izgubljenog vremena: Jelovnici grada Korčule
04.45 - Potrošački kod
05.15 - Oprezno s anđelom

07.05 - Najava programa
07.10 - Mali titani
07.30 - Dexterov laboratorij
07.55 - Na kraju ulice: Lijepa riječi
08.10 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (21.)
08.25 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
08.50 - Tree Hill 4, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Ally McBeal 3, serija
10.45 - Dragi Johnie 1, serija
11.10 - Prijatelj 3, serija
11.30 - Prijatelj 3, serija
12.00 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - vaterpolo, Olimpijske igre 1996.: Hrvatska - Jugoslavija
12.55 - Reprizni program
13.55 - Obični ljudi, TV serija
14.40 - Direkt: Klikni @ zbog druženja
15.05 - Normalan život: Izbor najboljih žena-majki
15.55 - Flavours: Maroko u srcu tradicija, dok. serija
16.50 - Falcon Beach 1, serija
17.35 - Kseno - princeza ratnica 1, serija

18.25 - Vijesti na Drugom
18.40 - U vrtu pod zvijezdama
19.10 - Johnny Bravo
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Velemajstor 1, serija
20.50 - Vijesti na Drugom
21.05 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
21.45 - 24 (6), serija
22.30 - Ciklus filmova Stevena Seagala: Iznad zakona, američki film
00.05 - Na rubu znanosti: Hira Ratan Manek - solarna joga (1.)
00.45 - TV raspored

06.05 Otvori svoje srce, serija
07.00 Cosby show, serija
08.00 Beba Felix, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.35 Rebelde, serija
11.35 Otvori svoje srce, serija
12.30 Lude 70-e, serija
13.30 Cosby show, serija
14.30 IN magazin
15.15 Luckasti profesor, igrani film
17.15 Vijesti Nove tv
17.30 Baywatch, serija
18.30 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Lud, zbunjen, normalan, serija
21.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22.00 Privatna praksa, serija
22.55 Mr. Bean, serija
23.25 Vijesti
23.40 Baywatch, serija
00.35 Seinfeld, serija
01.05 Život na sjeveru, serija
02.00 Ezo TV, tarot show
03.00 Holcroftova pogodba, igrani film
04.45 Seinfeld, serija
05.10 Život na sjeveru, serija
05.55 Kraj programa

06.30 Pink Panther
06.45 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.10 Punom parom, kulinarski izazov
07.40 Astro show, emisija
11.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
11.35 U dobru i zlu, serija
12.05 Reba, serija
12.30 Ekluziv, magazin
13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
13.40 Tajna čokolade, telenovela
14.35 Heroji iz strasti, serija
15.20 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija

16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Vatrene obruče, igrani film, akcijski
 21.35 Operacija Pandora, film, akcijski triler
 23.10 Vijesti
 23.20 Noć pokera, show
 00.55 Vatrene obruče, igrani film, akcijski
 02.25 Noć pokera, show
 03.55 Astro show, emisija

**UTORAK
4.8.2009.**

HRT 1
 06.00 - Najava programa
 06.05 - Hrvatska uživo
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.08 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Bezdan Tihog oceana, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom, telenovela
 13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Australija
 14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena: Jela otočnih vala
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Visoki ljudi, film
 16.45 - Skica za portret
 17.00 - Naši i Vaši 2, TV serija
 17.50 - Hrvatska uživo
 18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 10, serija
 21.05 - Boje turizma
 21.55 - 1917. (Lenjinova revolucija), dok. serija
 22.55 - Dnevnik 3
 23.20 - Vijesti iz kulture
 23.30 - Hrvati i kršćanstvo, dokumentarna serija
 00.05 - Dosjei X (9), serija
 00.50 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
 01.35 - U uredu 2, serija
 01.55 - Falcon Beach 1, serija
 02.40 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 03.25 - 1917. (Lenjinova revolucija), dok. serija
 04.20 - Skica za portret

04.30 - Boje turizma
 05.15 - Oprezno s anđelom
HRT 2
 07.00 - Najava programa
 07.05 - Mali titani
 07.25 - Dexterov laboratorij
 07.50 - Na kraju ulice: Karamel juha
 08.05 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (22.)
 08.20 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 08.45 - Tree Hill 5, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Ally McBeal 3, serija
 10.45 - Dragi Johnie 1, serija
 11.10 - Prijatelji 3, serija
 11.30 - Prijatelji 3, serija
 12.00 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - rukomet, polufinale Olimpijskih igara 1996.: Hrvatska - Francuska
 13.20 - Slikovnica
 13.55 - Obični ljudi, TV serija
 14.40 - Antas i njegova sljedba, emisija pučke i predajne kulture
 15.05 - Među nama: Povijest ratovanja
 15.55 - Flavors: Turska na vratima orijenta, dokumentarna serija
 16.50 - Falcon Beach 1, serija
 17.35 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.40 - U vrtu pod zvijezdama
 19.10 - Johnny Bravo
 19.30 - Vip Music Club
 20.10 - Nogomet, LP - 3. pretkolo: Dinamo - Red Bull Salzburg, 1. poluvrijeme
 21.05 - Vijesti na Drugom
 21.15 - Nogomet, LP - 3. pretkolo: Dinamo - Red Bull Salzburg, 2. poluvrijeme
 22.10 - 24 (6), serija
 23.00 - Ciklus filmova Stevena Seagala: U raljama zvijeri, britanski film
 00.30 - Drugi format: Kandinsky i Schonberg
 01.10 - TV raspored

06.05 Otvori svoje srce, serija
 07.00 Cosby show, serija
 08.00 Beba Felix, crtana serija
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.45 Rebelde, serija
 11.45 Otvori svoje srce, serija
 12.40 Lude 70-e, serija
 13.40 Cosby show, serija
 14.40 IN magazin

15.25 Djevojka iz budućnosti, igrani film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Baywatch, serija
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Lud, zbunjen, normalan
 21.00 Neobičan zaštitnik, igrani film
 22.45 Mr. Bean, serija
 23.15 Vijesti
 23.30 Baywatch, serija
 00.30 Seinfeld, serija
 01.05 Život na sjeveru, serija
 02.00 Ezo TV, tarot show
 03.00 Lutalica, igrani film
 04.30 Seinfeld, serija
 05.00 Život na sjeveru, serija
 05.45 IN magazin
 06.00 Kraj programa

06.55 Pink Panther
 07.10 Transformeri
 07.35 Punom parom, kulinarski izazov
 08.05 Astro show, emisija
 11.35 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 12.00 U dobru i zlu, serija
 12.30 Reba, serija
 12.55 Ekkluziv, magazin
 13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Tajna čokolade
 14.35 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Bibin svijet, serija
 20.35 Prave face, igrani film, komedija
 21.55 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (dvije epizode)
 23.40 Vijesti
 23.55 Noć pokera, show
 01.25 Operacija Pandora, igrani film, akcijski triler
 02.50 Noć pokera, show
 04.20 Astro show, emisija

**SRIJEDA
5.8.2009.**

06.00 - Najava programa
 06.05 - Hrvatska uživo
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.08 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Domaći dok. film
 10.55 - Knin: Dan pobjede i domovinske zahvalnosti - prijenos mise
 12.20 - Dnevnik
 12.50 - Oprezno s anđelom, telenovela
 13.40 - Idemo na put s Goranom Milićem: Australija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Čudom preživjeli 2: Život ili smrt u kanjonu ozeblina, dokumentarna serija
 15.35 - Čudom preživjeli 2: Izgubljeni u noći, dokumentarna serija
 16.25 - Lourdes: Hodočašće HV i MUP-a, dok. film
 17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
 17.50 - Hrvatska uživo
 18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 10, serija
 21.05 - Knin: Dan domovinske zahvalnosti, prijenos koncerta
 22.50 - Dnevnik 3
 23.15 - Vijesti iz kulture
 23.25 - Hrvati i kršćanstvo, dokumentarna serija
 00.00 - Dosjei X (9), serija
 00.45 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
 01.30 - U uredu 2, serija
 01.50 - Falcon Beach 1, serija
 02.35 - Velemajstor 1, serija
 03.20 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 04.05 - Čudom preživjeli 2: Život ili smrt u kanjonu ozeblina, dok. serija
 04.55 - Skica za portret
 05.15 - Oprezno s anđelom

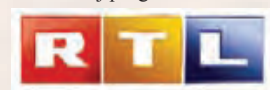

07.00 - Najava programa
 07.05 - Mali titani
 07.25 - Dexterov laboratorij
 07.50 - Na kraju ulice: Zlatica kao glumica
 08.05 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (23.)
 08.20 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
 08.45 - Tree Hill 5, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Ally McBeal 3, serija
 10.45 - Dragi Johnie 1, serija
 11.10 - Prijatelji 3, serija
 11.30 - Prijatelji 3, serija
 11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - rukomet, finale Olimpijskih igara 1996.: Hrvatska - Švedska

13.20 - Slikovnica
 13.50 - Obični ljudi, TV serija
 14.35 - Mijenjam svijet: Jedna, dvije kave manje
 15.00 - Riječi i život: Vrijednost ljudske spolnosti
 15.55 - Flavors: Polinezija, biser Tihog oceana, dokumentarna serija
 16.50 - Falcon Beach 1, serija
 17.35 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.40 - U vrtu pod zvijezdama
 19.10 - Johnny Bravo
 19.30 - Vip Music Club
 20.05 - Velemajstor 1, serija
 20.50 - Vijesti na Drugom
 21.05 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
 21.45 - 24 (6), serija
 22.35 - Ciklus filmova Stevena Seagala: Konačna odluka, američki film
 00.40 - Scientia croatica: Boje oko nas
 01.10 - TV raspored

06.05 Otvori svoje srce, serija
 07.00 Cosby show, serija
 08.00 Beba Felix, crtana serija
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV show
 10.45 Rebelde, serija
 11.45 Otvori svoje srce, serija
 12.40 Lude 70-e, serija
 13.40 Cosby show, serija
 14.40 IN magazin
 15.25 Neobičan zaštitnik, igrani film
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Baywatch, serija
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Naša mala klinika, serija
 20.50 Slobodni pad, film
 22.40 Zakon brojeva, serija
 23.35 Vijesti
 23.50 Baywatch, serija
 00.50 Seinfeld, serija
 01.20 Život na sjeveru, serija
 02.15 Ezo TV, tarot show
 03.15 Kockar, igrani film
 05.00 Seinfeld, serija
 05.25 Život na sjeveru, serija
 06.05 Kraj programa

07.00 Pink Panther
 07.10 SpužvaBob Skockani
 07.35 Punom parom, kulinarski izazov
 08.05 Astro show, emisija
 11.35 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 12.00 U dobru i zlu, serija
 12.30 Reba, serija
 12.55 Ekkluziv, magazin

13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Tajna čokolade
 14.35 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Pod istim krovom, serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 CSI: New York, serija
 20.50 Kost, kriminalistička serija (dvije epizode)
 22.30 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 23.30 Vijesti
 23.40 Noć pokera, show
 01.15 Prave face, film, komedija
 02.30 Noć pokera, show
 04.00 Astro show, emisija

**ČETVRTAK
6.8.2009.**

06.00 - Najava programa
 06.05 - Hrvatska uživo
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.08 - Čarolija 10, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Bezdan Tihog oceana, dokumentarna serija

11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - Idemo na put s Goranom Milićem: Bosna i Hercegovina a
 14.05 - Jelovnici izgubljenog vremena: Jela Republike Svetog Vlahu
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Noćna bolničarka, američki film
 15.55 - Reprizni program
 16.35 - Turističke špilje Hrvatske, dokumentarna serija
 17.10 - Naši i Vaši 2, TV serija
 17.50 - Hrvatska uživo
 18.00 - Hrvatska uživo - Vijesti
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 10, serija
 21.05 - U objektivu
 21.40 - Vratite nam Ivu, dokumentarni film
 22.15 - Kratki susreti
 22.50 - Dnevnik 3
 23.15 - Vijesti iz kulture
 23.25 - Hrvati i kršćanstvo, dokumentarna serija
 00.00 - Noćne more i sanjarije, serija
 00.45 - Zvezdane staze: Voyager 2, serija
 01.30 - U uredu 2, serija
 01.50 - Falcon Beach 1, serija
 02.35 - Velemajstor 1, serija
 03.20 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 04.05 - Skica za portret
 04.15 - U objektivu
 04.45 - Kratki susreti
 05.15 - Oprezno s anđelom

07.00 - Najava programa
 07.05 - Mali titani
 07.25 - Dexterov laboratorij
 07.50 - Na kraju ulice: O pričanju priča
 08.05 - Čarobna ploča - učimo engleski jezik (24.)
 08.20 - Moji su roditelji izvanzemalci, serija
 08.45 - Tree Hill 5, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Ally McBeal 3, serija
 10.45 - Dragi Johnie 2, serija
 11.10 - Prijatelji 3, serija
 11.30 - Prijatelji 3, serija
 11.55 - Veliki uspjesi hrvatskog sporta - Roland Garros, finale 1997.: Majoli - Higgins
 12.20 - Slikovnica
 13.50 - Obični ljudi, TV serija
 14.35 - Drugo mišljenje: Bolesti prljavih ruku
 15.05 - Trenutak spoznaje
 15.55 - Flavors: Cikladi, dokumentarna serija
 16.50 - Falcon Beach 1, serija
 17.35 - Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.40 - U vrtu pod zvijezdama
 19.10 - Johnny Bravo
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Velemajstor 1, serija
 20.50 - Vijesti na Drugom
 21.05 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
 21.45 - 24 (6), serija
 22.30 - Vip Music Club LP

00.30 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 01.10 - TV raspored

06:05 Otvori svoje srce, serija
 07:00 Cosby show, serija
 08:00 Beba Felix, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:50 Rebelde, serija
 11:50 Otvori svoje srce, serija
 12:50 Lude 70-e, serija
 13:50 Cosby show, serija
 14:50 IN magazin
 15:35 Djevojka iz budućnosti 2, igrani film
 17:15 Vijesti Nove TV
 17:30 Baywatch, serija
 18:30 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Navy CIS, serija
 20:50 Mravi, igrani film
 22:25 Zakon brojeva, serija
 23:20 Vijesti
 23:35 Baywatch, serija
 00:35 Seinfeld, serija
 01:05 Život na sjeveru, serija
 02:00 Ezo TV, tarot show
 03:00 Poslije ponoći, igrani film
 04:35 Seinfeld, serija
 05:00 Život na sjeveru, serija
 05:45 Kraj programa

06.55 Pink Panther, crtana serija
 07.10 Transformeri

07.35 Punom parom, kulinarski izazov
 08.05 Astro show, emisija
 11.35 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 12.00 U dobru i zlu, humoristična serija
 12.30 Reba, humoristična serija
 12.55 Ekkluziv, magazin
 13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Tajna čokolade
 14.35 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Mjenjačnica, zabavna emisija
 20.55 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
 22.35 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 23.35 Vijesti
 23.45 Noć pokera, show
 01.15 Kost, kriminalistička serija (dvije epizode)
 02.45 Noć pokera, show
 04.20 Astro show, emisija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 15,10 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektr, također nedjeljom u 13 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16,30 na RTV2 a repriza utorkom u 12,10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	ROD GLJIVA	PRIOG. OBROČNO (O KREDITU)	SITNI OT-PACI OD SIJENATAR	SOLI OKSALNE KISELINE	POKRAJINA U SLOVENIJI	ILOVAČA (PUČ.)	BILJKA ZA VREĆE	VRSTA STREMENA (MNOŽ.)	KOMPJUTERŠKI MOGUL	L. Č.	"AMPER"	ČAKULANJE, ČAVRLJANJE	ADAM I ...
VODITE-LJICA NA RTL-u													
VODITELJ VEČERE ZA PET											"AVENIJA"		
VELIKI GRČKI FILOZOF										IZV. KRA-TICA SAD	DIGNUTI SE NA NOGE		
MORSKI PUŽIC. NANARA						AUSTRIJA "CUSTO-MER ASSISTAN-CE OFFICE"		SPORTSKI KLUB U LINZU OTOKAR LEVAJ					NAŠ NO-GOMETAS, HRVOJE
PRASTA-NOVNIK ITALIJE, ITALIK							PLAŠT ILI KABANICA AKSENA ODMILA						
TELUR			NAŠA TV VODITE-LJICA PSI PTIČARI IZ IRSKE										
PRVO SLOVO ABCEDE		ČUVENA IZ-JAVA FANI ČAPALJE POZNI DIO JESENI						BAČKI GRA-DIĆ UZ TISU GL. GRAD AZERBAJ-DŽANA					
ZNAMENITA MUNCHO-VA SLIKA						GANSKI NOGOME-TAS PELE NAJVEĆI SURLAŠ						ESPAÑA POJEDINA OSOBA, IN-DIVIDUUM	
HLADNO GODIŠNJE DOBA KAO U MOSKVI													
ETIOPSKI ODLIČNIK				UBOJIT ANČIČEV SERVIS "OTOK"			UBOJICE IZ ZASJEDE, ASASINI RIJEČNI RIBAR						MANEKEN-KA STIP-KOVIĆ
UZANO					PREMAZ ZA NOKTE PRIVIDE-NJA				UMAK ZA HRENOVKE AUSTRAL-SKI TO-BOLČAR				
SNOWI, SANJE				KASTOR I ... KORALJNI GREBENI							RIJEČ NA VJENČANJU BORIVOJ ODMILA		
VOJARNA (ZAST.)								GRADIĆ U ISTRI POVIK VLAJA					
RECI U KUR'ANU						OPONA-SATELJI "ELITE" PROKNIN SIN (ITIN)							
KČERIN MUŽ (MNOŽ.)							OŠTRE OPOMENE GLUMICA SAVINA						ŽENSKI PJEVAČKI GLAS
EMIGRIRATI								... I KATODA ANA KUR-NIKOVA					
ZEMLJINI PODNEVCI											KOŠNICA, ULISTE (ULO) RIMSKA PETICA		
AMERIČKA PTICA KUKAVICA				PISAC SA-MOKOVLJA					UZVANIK NA SVADBI				

antonija blaće, marko lušić, av, aristotel, usa, nanan, a, lask, italac, ograč, te, anja alavanja, a, it's ok, itiel, kritik, abedl, e, ras, as, asasi, usko, lak, sent, snl, poluks, da, kasarna, labin, ajeti, snobovi, zetovi, ukon, iselit, anoda, meridijanl, ul, ant, tsak, svat.

RIJEŠENJE KRIŽALJKE: